

ÉPÍTÉSZET

METSZET

ÚJDONSÁGOK

RÉSZLETEK

SZERKEZETEK

Ára: 890 Ft

www.tervlap.hu

 ISSN 2061-2710

2013/5/szeptember/október

Allplan
CAD építészeknek
és statikusoknak

Klenk Csaba, Ybl Miklós-díjas építész:

“Ma már a sokadik verziót használjuk, és egyáltalán nem bántuk meg, hogy az Allplan szoftver mellett döntöttünk 98-ban.”

Városi szakorvosi rendelőintézet, Paks - Kam és Klenk Építészeti Rt.

A QR kód egy kétdimenszióscodex, melyet a mobiltelefonok és a kézi számítógépek a 2D ábrák olvasására és a képek megjelenítésére használhatnak.

Után a QR kódot a mobiltelefonján az interneten a telefonnal sikerült beolvasnia a kódot, így hamar eljutott a Nemetschek Magyarország honlapjára.

Nemetschek Magyarország Kft.
H-1777 Budapest
Kiránduló u. 1/a. II. em. 9.
tel.: +36 (1) 424 01 34
fax: +36 (1) 424 01 35
e-mail: info@nemetschek.hu
www.nemetschek.hu

Tervezzünk a CPR szerint!

Az ÉMI Nonprofit Kft. segédlete
a megváltozott építőipari követelmények
megismeréséhez

Az ÉMI segédlete

Megismerhetném a becses nüjét? – Ez az indiszkrét kérdés most már minden építkezéssel kapcsolatban elhangozhat, hiszen az e-építési napló használata során a feleknek (építető, kivitelező, alvállalkozó, tervezői művezető) ismerniük kell egymás NÜJ-ét, azaz Napló Ügyfél Jelét. Ahogy a szakma viszonylag könnyen átesett az ÉTDR okozta nehézségeken, talán az e-építési napló sem fog megoldhatatlan feladatot okozni. (A rendszer megismerésének legjobb és legolcsóbb módja a www.e-epites.hu/e-epitesi-naplo oldalra feltöltött anyagok alapos áttanulmányozása.) A tervezők profitálhatnak is a rendszerből: a tervezői művezető ugyan csak a szerepkörök felsorolásánál szerepel (eseti bejegyzést tehet), de laikus építető esetén az építető megbízottjaként a tervezői művezető vagy műszaki ellenőr komoly ellenőrző hatáskört is kaphat – érdemes erre felé mozdulni.

Az igazán súlyos problémát az úgynevezett CPR rendelet okozhatja – helyesebben a 275/2013. (VII. 16.) Korm. rendelet –, mely előírja: „a tervező az építési-műszaki dokumentációban (...) állapítja meg a beépítendő építési termékek alapvető jellemzői tekintetében azok elvárt teljesítményét”. Nos, csak az alapvető jellemzőknek csak a felsorolása 110 oldalra rúg a közlönyben, és szakértők szerint mintegy 400 szabvány ismeretét tételezi fel. Talán ezért teszi lehetővé a rendelet, hogy a tervező konkrét terméket is megadjon, aminek a terméknyilatkozatában szereplő jellemzőktől nem szabad eltérni esetleges kiváltás során. Tehát jó, ha az építész tudja, egy-egy terméknek mi is van a terméknyilatkozatában, mert ha az egyébként megfelelő konkrét termék egy-egy jellemzője nincs benne a nyilatkozatban, akkor úgy is kiválthatják, hogy a végén az építést marasztalják el: miért nem írt elő jellemzőt a nyilatkozatban nem szereplő jellemzőre? A veszély egyelőre beláthatatlan, és a megoldás iránya sem nagyon látszik, hacsak nem a szabványok és jellemzők alapos megismerése az...

CSANÁDY PÁL

A Metszet 2013/3 számának 64. oldalán megjelent, *Magyarország híres villái* című könyvismertetés 1.

képe nem Nagy Sándor műteremháza, Gödöllő, Körösfői Kriesch Aladár u. 34., Medgyasszay István, 1904–1906 – ábrázolja. A képpár felirata helyesen: Puhl Antal saját villája, Szentendre, Dalmát u. 6., Puhl Antal, 1996. A tévedésért szíves elnézésüket kérjük.

Kiadja az Artifex Kiadó Kft., 1119 Budapest, Pajkos utca 28. / 36-1-783-1711 / info@artifexkiado.hu / www.tervlap.hu, www.epitesimegoldasok.hu, www.kamaraikepzesek.hu / ISSN 2061-2710 / Terjesztő: Magyar Posta Zrt. / Hirdetésfelvétel, termékek: Berta Ágnes 36-20-396-5671, Sárdy Csaba 36-20-240-7232 / Alapító-főszerkesztő: Szende Árpád / Főszerkesztő, felelős kiadó: Csanády Pál 36-20-312-4514 / Főszerkesztő-helyettes: Pesti Monika / Szerkesztő: Dobossy Edit / Szakmai tanácsadók: Csajbók Csaba, Cságyó Ferenc, Vukoszavlyev Zorán, Wesselényi-Garay Andor, Gáspár László, Nagy Sándor, Roth János, Czirány Tamás (Győr), Lengyel István (Debrecen), Patartics Zorán (Pécs), Ripszám János (Siófok) / Lapterv és nyomdai előkészítés: Csányi Tamás, xfergrafika.hu / Nyomda: D-Plus / Olvasószerkesztő: F. Vámosy Erzsébet / Előfizetés egy évre: 4900 Ft, két évre: 8900 Ft, három évre: 11900 Ft. Előfizetés kizárólag elektronikusan a [tervlap építész közösségi portálon](http://tervlap.epitesz-kozossagi-portal.hu) keresztül: www.tervlap.hu / Az építészeti alkotásokat bemutató cikkek lektoráltak.

Európa egyik legszélesebb termékpalettája

Könnyűszerkezetes acél építőelemek a Hoesch Építőelemek Kft.-től

A Hoesch termékek magyarországi forgalmazójaként több mint 15 éve áll a szakemberek rendelkezésére a Hoesch Építőelemek Kft., Európa egyik legszélesebb termékpalettájával támogatva partnereit elképzeléseik megvalósításában.

Termékek

- trapézprofilok tetőhöz, falhoz és födémhez
- akusztikai profilok
- dongatetők
- poligonívek tetőhöz és falhoz
- hullámlemez
- sík- és sávós homlokzatburkolat
- kazettaprofilok
- Hoesch Additiv® födém
- bevilágító lemezek
- élhajlított elemek, tartozékok
- kiváltások felülvilágítóhoz
- szendvicspanelek tetőhöz és falhoz
- tűzálló panelek
- hűtőházi panelek falra és födémre
- hűtőboxok, hűtőkamrák
- hűtőtéri ajtók

Alkalmazási területek

- egy- és kéthéjű tetőfedések és falburkolatok
- homlokzatburkolatok
- födém szerkezetek
- hőszigetelt tető- és falelemek
- hűtött terek

Szolgáltatások

- szaktanácsadás
- méretezés
- konzignációkészítés
- helyszíni szállítás

A termékek előnyei

- nagyszilárdságúak
- csekély önsúlyúak
- esztétikusak
- egyszerűen és gyorsan szerelhetők
- karbantartást nem igényelnek
- gazdaságosak

Hoesch Építőelemek Kft.
H-6055 Felsőlajos, Fő utca 36.
Tel.: 76 555 085 / Fax: 76 555 177
info.hu@hoesch-bau.com
www.hoesch-bau.hu.

TERMÉKEK

- 4 Fordított rétegrendű lapostetők is szigetelhetők expandált polisztirolhabbal
 6 Az erkélylemez hőtechnikai leválasztása
 8 Vakolt és hőszigetelt falak helyreállítása árvíz után
 10 Különleges sportlétesítmények könnyűszerkezetes fémelemekből
 12 Méretre és funkcióra optimalizált acélsarnokok

14 **Mai szemmel**

METSZET

- 16 Uniós forrásból | Építész: **Kovács Zsolt**, **Beránková Jana**, **Vásáros Zsolt**

KÜLHON

- 24 Az okos lány és a fantom | Építész: Odile **Decq**
 28 Kifehéredő raktár | Építész: Aranguren & Gallegos Arquitectos
 32 Falusi turizmus egyedülálló kontörsben | Építész: Alex **Borrás**, Enric **Farrerons**, Octavio **Pérez**
 36 Rozsdásodó trezor | Építész: **Ahlbrecht Felix Scheidt Kasprusch**

TÉMA: UP CYCLING

- 38 Epilógus előtt | Építész: **U. Nagy** Gábor
 44 Típusházból építészet | Építész: **Pápay** György
 48 Megújítás | Építész: **Mezei** László
 52 Tömegformatartás | Építész: **Vér** Péter
 56 Tipikus történet? | Építész: **Cséfalvay** Gyula
 60 Hét évszázad tetőzése | Építész: **Hild-Csorba** Bernadett, **Gerák** Miklós

AKTUÁLIS

- 64 Vagy jól, vagy sehogy
 65 Az Év Belsőépítésze

TERVPÁLYÁZAT

- 66 Tervpályázatok

76 **Abstracts in English**

ZÖLD OLDALAK

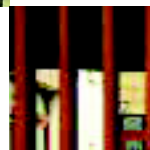
- 68 Energiatudatosság és megelőző tűzvédelem

KÖNYV

- 74 Ferkai András: Molnár Farkas

78 **Tervezők, szerzők**

80 **Ciki**

Fordított rétegrendű lapostetők is szigetelhetők expandált polisztirolhabbal

Lapostetők hőszigetelésére kétféle módszer ismert: az egyenes és a fordított rétegrend. Előbbinél a vízszigetelés védi a hőszigetelést a nedvesség káros hatásától, és a csapadékvíz elleni szigetelés van legfelül. A másik esetben a nedvességálló hőszigetelés alatt véde- ten helyezkedik el a vízszigetelés. Ennek a rétegrendnek az az előnye, hogy

- a vízszigetelés védett a mechanikai hatásoktól mind a kivitelezés, mind a használat fázisában, és megvédi a vízszigetelést az ultraibolya sugárzástól, ami gyorsítaná a vékony lemezek öregedését;
- kisebb lesz a vízszigetelés napi és éves hőingadozása, amivel kitolódik annak élettartama;
- a szerkezet páratechnikailag nyitott, a vízszigetelés egyben a meleg oldali párazárásról is gondoskodik.

A fordított rétegrend számos előnye csak szigorú feltételek mellett élvezhető. A beépített hőszigetelésnek nedves környezetben is tartósan meg kell őriznie jó tulajdonságait, amire eddig csak az extrudált polisztirolhab lemezek (XPS) voltak alkalmasak. Az Austrotherm formahabosított expandált polisztirolhab hőszigetelő anyaga, a Zenit ezen a területen nyújt új, gazdaságos megoldást.

Passzívház is tervezhető fordított tetővel

A termék engedélyezését hosszas vizsgálatok előzték meg. A laboratóriumi vizsgálatok során a diffúziós vízfelvétel és a ciklikus fagyasztás-kiolvasztással szembeni ellenállóképesség volt a legfontosabb jellemző. A termék nyomószilárdsága a 300 ciklusos vizsgálat után is megfelelő volt. A Zenitet először 2008 őszén építettek be fordított rétegrendű lapostetőbe. Az egy évvel később ki- vett mintákon újabb ellenőrzéseket végeztek. A hővezetési tényezője továbbra is megfelelt a közölt értéknek, víztartalma pedig a

- » Háznéző
- » Lakásbemutatók
- » Építészeti, lakberendezési ötletek
- » Passzívház-sorozat
- » Zöldhullám: az energiahatékony építkezésről
- » Szakértő tanácsok építkezéshez, felújításhoz

DIGITÁLISAN IS OLVASHATÓ!

<https://digitalstand.hu/amiotthonunk>
https://www.dimag.hu/magazin/A_Mi_Otthonunk

megengedett 1 százalék helyett csak 0,003 százalék volt. Ezek alapján adta ki az ÉMI Kht. a 220/2008 szám alatti ÉME engedélyt, mely szerint a Zenit formahabosított expandált polisztirolhab alkalmas egyhéjú, fordított rétegrendű melegtetők (nem járható tetők, járható tetők, zöldtetők) hőszigetelésére, illetve meglévő tetők utólagos hőszigetelésére (plusztető). Fontos megemlíteni, hogy miként az extrudált polisztirolhab hőszigetelő anyagok, úgy a Zenit is csak egy rétegben építhető be fordított rétegrendű tetőkbe. A Zenit termékre – mint sok más építőanyagra is – az ÉMI utóellenőrzési vizsgálatot írt elő. Ennek során ismét az eredeti beépítésből, immár négy év elteltével vettek mintát. A vizsgálat ezúttal az anyag nyomószilárdságát, nedvességtartalmát és a hővezetési tényezőjét érintette. Mindhárom érték meghaladta a követelményszintet, így például a termék nedvességtartalma a korábbi mérési eredménnyel megegyezően alacsony volt. A minden vastagságban egyforma (0,035 W/mK) hővezetési tényező, a 40 cm-es maximális gyártási vastagság révén lehetővé vált a passzívházak fordított tetővel való tervezése is, és alkalmazásával a 2020-tól várhatóan érvényes követelmények is elérhetők.

Tetőfelújításkor megtartható a régi vízszigetelés

Jelentős előnye ennek a megoldásnak az is, hogy meglévő tetők felújítására is alkalmazható. Gyakran állunk szemben azzal a helyzettel, hogy a lapostető hőszigetelése nem megfelelő, de a rajta lévő vízszigetelés ép, sőt, nem ritkán frissen felújított. Ebben az esetben a lakóközösség nem szívesen vállalja a vízszigetelés felbontását, egyrészt a költségek miatt, másrészt attól tartva, hogy az új vízszigetelés korántsem lesz olyan jó, mint a régi. Mégis, mind energiatakarékosági szempontból, mind pedig a pályázati lehetőségek miatt célszerű fokozni a tető szigetelő képességét. Az Austrotherm Zenit segítségével egyszerű a feladat: a meglévő vízszigetelésre szorosan illesztve kell tenni a hőszigetelést, majd geotextília és kavicsréteg segítségével a rögzítés is megoldható. A kivitelezésnél ügyelni kell arra, hogy a sérülékeny vízszigetelés ép maradjon. Az új hőszigetelő réteg nemcsak az energiafogyasztást csökkenti, hanem védi a vízszigetelést a környezeti káros hatásától, így élettartama nő, a tető karbantartási igénye csökken.

Austrotherm Kft., Győr

[1] Önkormányzati épület felújítása, Tab

[2] Kész tető

**Baumit
CreativTop**

**kreatív
homlokzatképzés**

**A szín
találkozása
a struktúrával**

Baumit CreativTop – színezen és formázzon!

Színke házfalak helyett színes és izgalmas felületek. A Baumit legújabb CreativTop terméke különleges vékonyvakolat, amivel könnyedén alkothat.

Határtalan lehetőségek a homlokzatképzésben.

CreativTop moderező vakolattal és több mint 700 színárnyalatunkkal egyedül külsőt kölcsönözhet házábanak.

Már egy kis felületen is látványos. Akar beltéren is használható.

Demutató képfilmek a baumit.com oldalon.

Baumit INFO: 06-33/512-920

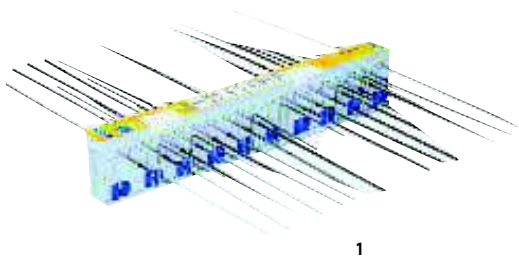
Life

A jövő ötletel.

**BAU
MIT**
baumit.com

Az erkélylemez hőtechnikai leválasztása

Az energiamegtakarítás igénye olyan gépészeti technológiák megjelenését eredményezte, melyek alkalmazásával a hagyományos energiahordozók fogyasztása nullára vagy minimálisra csökken, ami azonban csak a hőszigetelések minőségének, mennyiségének és hatékonyságának jelentős növelésével együtt valósítható meg. Az épületek fokozott hőszigetelése viszont megnövelte a problémás csomópontok, a hőhidak befolyását.

Lakóépületeknél az egyik legismertebb hőhid az erkély csatlakozási vonala az épülethez. Az erkély vonalában kialakuló hőhid ellen hagyományosan a lemez „körbeszigetelésével” védekeznek. Azonban mind gyakorlati tapasztalatok, mind hőtechnikai számítások igazolják, hogy ilyenkor az erkély és a fal

gondot megszüntetni? Ennek oka, hogy itt egyszerre két hőhidtípus is jelentkezik. Az erkélylemez körülvevő hőszigetelő felület esetén keskeny sávnyi homlokzati felülethez óriási lehűlő felület tartozik, ez a geometriai hőhid. A másik a szerkezeti hőhid, ami azt jelenti, hogy a jó hőszigetelő fal helyett itt betonacélokat tartalmazó betonsáv van, ami nem hőszigetelő.

A probléma egy egyszerű ötlettel orvosolható: válasszuk le a problémás szerkezetet az épületről! Ezt nevezik hőtechnikai elválasztásnak, azaz hőszigetelő teherhordó szerkezetet (Schöck Isokorb) építenek be az erkély és a fal vonalába. Ezzel rögtön megszüntethető a fűtött és lehűlő felületek arányának különbsége, vagyis nincs geometriai hőhid. Így az épület külső hőszigetelő burka az erkély vonalában is folyamatosan tud haladni, nem kell a nagy tömegű erkély vasbeton lemezét a lakással együtt fűteni. Kevesebb fűtési energiára van szükség, és nincs lehűlő falfelület a helyiségben, ami később páralecsapódáshoz, majd penészesedéshez vezet. E megoldás további előnye, hogy a hőszigetelés láthatatlan marad, vagyis sokkal vékonyabb erkélylemez jelenhet meg a homlokzaton.

az alsó övben fellépő nyomóerő ellen beépített speciális nyomólapok;

a kialakuló igénybevételeknek megfelelő vasalás, amely a korrózió által veszélyeztetett helyeken rozsdamentes acélt tartalmaz.

A gyártás során felhasznált rozsdamentes betonacél nemcsak a hosszú élettartam szempontjából szükséges, hanem hőtechnikai szempontból is fontos szereppel bír. Sokan nem tudják, hogy a rozsdamentes betonacél hővezetése négyszer rosszabb, mint a hagyományos. Mivel a hőhidmegszakító elemek hőszigetelő képességét döntően az alkalmazott vasalás (anyaga és mennyisége) határozza meg, könnyen belátható, hogy hagyományos betonacél használatával nem lehet számottevő javulást elérni az elemek hőtechnikai paramétereiben. A 12 cm vastag Isokorb XT típusok a németországi Passzívház Intézet (PHI Passivhaus Institut) minősítésével is rendelkeznek [2].

Az Isokorb elemeknek számos típusa van, már nemcsak vasbeton szerkezetek, hanem acélszerkezetek is elválaszthatók az épülettől.

A hőszigetelő tartóelemek beépítéséhez és tervezéséhez a Schöck cég honlapján típuscsomópontok jelentek meg dwg formátumban, melyek letölthetők és a tervezéshez felhasználhatók. A statikus tervezők számára méretezési program áll rendelkezésre, amellyel az Isokorb kapcsolatok könnyen számíthatók.

Schöck Hungária Kft., Budaörs

[1] Az Isokorb elem egyszerre két funkciót lát el: hőszigetel és statikailag tartja az erkélylemezt

[2] A Burgenlandban épült passzívház erkélycsatlakozásai Isokorb elemekkel készültek

csatlakozási vonala továbbra is az épületet körülvevő hőszigetelő burk egyik leggyengébb pontja marad. Miért van az, hogy a hőszigetelés beépítése ellenére sem sikerül a

Az Isokorb elem tehát egyszerre két funkciót lát el: hőszigetel és statikailag tartja az erkélylemezt [1]. Részei:

8 vagy 12 cm vastag Neopor hőszigetelés;

SMARTwall

KNAUF INSULATION

Új generáció energiatakarékos megoldásai

ÚJDONSÁG

FKD S C1, FKD S C2

Gyári bevonattal ellátott homlokzati hőszigetelés

Kiváló megoldás alacsony energiaigényű és passzív épületekhez, újépületekhez és felújításokhoz

A SMARTwall FKD S C1 és FKD S C2 termékcsalád új előnyöket kínál:

- gyors kivitelezés: lényegesen kevesebb időt kell ragasztásra és hálózásra, glettelésre fordítani
- könnyen kezelhető:
  - homogén táblafelület a bevonatrétegnek köszönhetően
  - kisebb kiporzás a felhasználáskor
  - a tábla felülete kallomsebb tapintású
- időt, pénzt, költséget takaríthat meg:
  - a maximális ragasztó-megtakarítás akár 35% is lehet*
  - Pl. 100 m² felületen 2-4 mázsá ragasztóval kevesebbet kell szállítani, bekeverni, az állványra juttatni és elődolgozni
  - a kivitelezési idő mintegy negyedével rövidülhet*
  - megtakarítás a szigetelés teljes költségén: munka, anyag, felszerelések, eszközök bérlése

(* A Knauf Insulation belső vizsgálati eredményei – új építési felületi körülmények között, a táblafelületen elhelyezett táblákra vonatkozóan)

Az ósványgyapot kedvező tulajdonságai változatlanul megmaradnak:

- tűzbiztonság
- akusztika
- páraáteresztő képesség
- térfogat- és alaktartás a beépítést követően is
- jó mechanikai és szilárdsági paraméterek
- könnyen alakítható a kívánt méretre

Knauf Insulation Kft.

2058 Budaörs, Gyár u. 2. Pl. 115.
Magyarország

Ügyfélszolgálat

Tel.: +36 23 889 844

Fax: +36 23 889 845

info.hu@knaufinsulation.com

www.knaufinsulation.hu

On-line megrendelés

www.knaufinsulationonline.com

www.knaufinsulation.hu

HOZZUK EGYÜTT TETŐ ALÁ!

Kerámia tetőcserép középületeinken

II. FORDULÓ

Creaton termékekkel megvalósult középületek tervezői számára

Beadási határidő: 2013. november 12.

500 000 FT ÖSSZDJÁZAS A MÁSODIK FORDULÓBAN

2012. január 1. és 2013. november 8. között használatba vételi engedélyt kapott Creaton termékekkel megvalósult épületek tervezői pályázhatnak.

BÍRÁLÓ BIZOTTSÁG

Márocz Miklós

YBL és Pro Architectura

Állás, Építészet

az MMA rendes tagja

Földes László

YBL építészet, ÚjA Cserépléce

Dr. Fülöp Zsuzsanna

okl. építésszámológus

építészeti docens

Kélemen Sándor

építésszámológus, Creaton

1. DLI Építészeti DLI és ProArchitectura
Békés Körte – Ikerház jogdíjmentesen, Budapest, 2012

2. P/ProArchitectura
Acsa és Érték, 2012

3. H/ProArchitectura
Budaörsi, 2012

4. P/ProArchitectura
Budaörsi, 2012

JELIGE: KÜLÖNLEGES MEGOLDÁSOK

A zsűri a második fordulóban is külön díjazhatja a tervező érdekesnek, tanulságosnak, példamutatónak, szakmailag előre mutatónak, a szakmai közvéleménnyel megosztandónak ítélt megoldásait.

Első forduló eredményei megtekinthetők a www.akcio.creator.hu/palyazat oldalon. Az illusztrációk a "Hozzuk együtt tető alá" kétfordulós építéssz pályázat I. fordulójának díjazott épületei.

További információ: Build-Communication Kft. T: (23) 811-026 info@buildmarketing.hu

Pályázatok felkötései: www.akcio.creator.hu/palyazat

További információ a Creaton termékekről, tervezői CD igénylésre (Archtaszfény): info@creator.hu www.creator.hu

CREATON

A TETŐ SZAKÉRTŐ

Vakolt és hőszigetelt falak helyreállítása árvíz után

Az elmúlt évtized statisztikái és a Dunán mért ideai rekord vízmagasság alapján számolnunk kell azzal, hogy az árvíz által veszélyeztetett épületek száma folyamatosan nőni fog – ezért érdemes egyre nagyobb figyelmet az árvíz utáni helyreállítási munkára, ami hagyományos épületszerkezetek (például vakolt téglafalak) esetén időigényes és gondos munkát igénylő folyamat.

Az árvíz levonulása után, a felújítás megkezdése előtt a legfontosabb lépés a fertőtlenítés, hiszen a nedvességgel együtt rengeteg kórokozó is a szerkezetekbe kerül. A következő, hosszadalmas fázis a falak kiszárítása. Ez általában sokkal időigényesebb, mint gondolnánk, hiszen amikor a falak felülete már száraznak tűnik, a belsejükben még nagy mennyiségű nedvesség lehet. A túl korán felhordott új vakolat, glettelés vagy festés azonban veszélyes: megakadályozza a további száradást, és a falba így bezárt nedvesség nemcsak az épület szerkezetét, hanem ezeket a rétegeket is károsíthatja – nem beszélve az így kialakuló kellemetlen, dohos és párás beltéri klímáról.

Beltéri vakolatok

Gipszes beltéri vakolatok esetén a vakolatot minden esetben le kell verni, mivel a nedvesség hatására visszapuhult gipsz többé már nem fog kikeményedni. Hagyományos, mészcement kötőanyagú beltéri vakolatoknál csekély vízterhelés esetén maximum 20 cm-es vízmagasságig, ha a falat csak tiszta víz érte

egy-két napig, akkor a vakolatot nem kell leverni, elég a megfelelő mértékű száradást biztosítani. Több napig tartó nagyobb és szennyezett vízterhelés esetén azonban a vakolat eltávolítása szükséges az átnedvesedett rész felett 50–80 cm-es magasságig.

A megfelelő „aktív” száradás

A kiszáradás időtartama nagyban függ a falazat típusától és az időjárási körülményektől. Az egyszerű szellőztetésnél célravezetőbb a fűtés és szellőztetés kombinációja. Amennyiben a falfelületen faburkolat vagy lambéria található, távolítsuk el. A berendezési tárgyakat és bútorokat lehetőség szerint húzzuk el a faltól.

A kiszáradás után, amikor a falon nedvesség-utánpótlás már nem tapasztalható, megkezdődhet az új vakolat felhordása. Amennyiben erre az árvíz után 1–3 hónapon belül kerül sor, feltétlenül nyílt pórusú mész- vagy mész/cement vakolatokat (Baumit Klíma vakolat, GV 25) ajánlunk. Legalább 6 hónapon át tartó aktív száradás után gipszes kötőanyagú vakolatok (Baumit Gipszes vakolatok, Ratio Solo) is felhordhatók. A vakolás után a visszaköltözést követően a bútorokat ne toljuk közel a falakhoz, és ekkor is szellőztessük jól a helyiségeket. A vakolt felületekre festéket, tapétát vagy csempét csak később tervezzünk.

Kültéri vakolatok

Hasonlóak a tennivalók a homlokzati vakolatok esetében is, bár itt könnyebbés, hogy nem érintkeznek lakott terekkel, és a vakolatok száradása a homlokzaton gyorsabb. Ha a

homlokzati vakolat szilárdsága megfelelő, és a károsodást tiszta víz okozta, akkor nem szükséges leverni a vakolatot. 6 hónapos száradási idő után a felület átfesthető páraát-eresztő homlokzati festékekkel.

Jelentősebb vakolatkárosodás (foltszerű leválások) vagy nem tiszta (agyagos, olajos, szennyvíz stb.) víz okozta károk esetén a vakolatot el kell távolítani a vízállás felett 50–80 cm-ig. A javítási munkák csak a megfelelő száradás után folytathatók mész-cement alapvakolatok, majd színezővakolatok felhordásával. Sóterhelés, sókivirágzás (a felületen megjelenő salétromos foltok) esetén javasolt felújító- (szárító-) vakolatok felhordása. A Baumit Sanova rendszereket kimondottan erre a felhasználási célra fejlesztették ki.

Homlokzati hőszigetelő rendszerek

A homlokzati hőszigetelések árvíz okozta átnedvesedése esetében sajnos nincsenek általános szabályok. A hőszigetelő rendszer fedőrétege nagyon jó védelmet ad a szigetelőtáblának, de nagymértékben gátolja az átnedvesedett szigetelés száradását. Éppen ezért ebben az esetben mindenképpen feltárásra van szükség, hogy megállapíthassuk, mennyire nedvesedett át a szigetelés. A hőszigetelő anyagok szigetelőképesége nedvesség hatására csökken, ezért az átnedvesedett részek – vízállás felett 50–80 cm-ig – elbontása és cseréje mindenképpen javasolt.

Baumit Kft., Kékesy Péter szakértő

URBANNATURE

Természet ihlette színek
Városi használatra tervezve

Cembrit
Tető és homlokzat
szálcementből
www.cembit.hu

 Copper in
Architecture
Awards

Közönségdíj szavazás
a CopperConcept.org portálon

az Európai Réz az Építészetben Díj 2013
rövidlistára kiválasztott pályaművei közül
iPad Miniért!

Különleges sportlétesítmények könnyűszerkezetes fémlemezből

A Hoesch cégcsoport és annak tagjaként a Hoesch Építőelemek Kft. számos sikeres sportberuházásban vesz részt 2013-ban is, szakértelmével és Európa egyik legszélesebb termékpalettájával segítve megrendelőit a különböző készütségi fázisokban, tervezéstől a kivitelezésen át egészen a létesítmények átadásáig.

A szüntelenül fejlődő építészet mára a szigorú épületfizikai követelmények mellett különleges esztétikai elvárásokat is támaszt, melyek egyszerre jelentenek kihívást és bizonyítási lehetőséget a könnyűszerkezetes építőele-

A szintén háromszög alakú bevilágító elemek az esti kivilágításkor varázslatos megjelenésűvé teszik a stadiont

A helyszíni méretre szabással és a körkeresztmetszetű vázszelvényekbe való beépítéssel a kivitelező minőségi munkát végzett

mek alkalmazásához. Ennek egyik jó példája a megjelenésében egyedi és lenyűgöző sportlétesítmény, a melbourne-i stadion, melynek külső homlokzata a Hoesch Építőelemek által is forgalmazott Hoesch Isowand Vario szendvicspanel alkalmazásával készült. A cégcsoport németországi üzemében gyártották a 25 ezer négyzetméter acélfejtővel készült szendvicspanelt, mely a két év alatt felépült stadion különleges homlokzatát képezi.

Futurisztikus hatású gömbformák szendvicspanelből

A Melbourn AAMI Parkjában lévő négyszögletes pályaalaprajzú stadion minden, az európai szabályoknak is megfelelő sportesemény lebonyolítására alkalmas. Ausztrália egyik leghíresebb építészirodájának tervei alapján készült építmény külső homlokzategyüttese a küzdőpálya fölött nyitott, félgömb geometriájú lelátófedések egymás mellé sorolásával teljesen

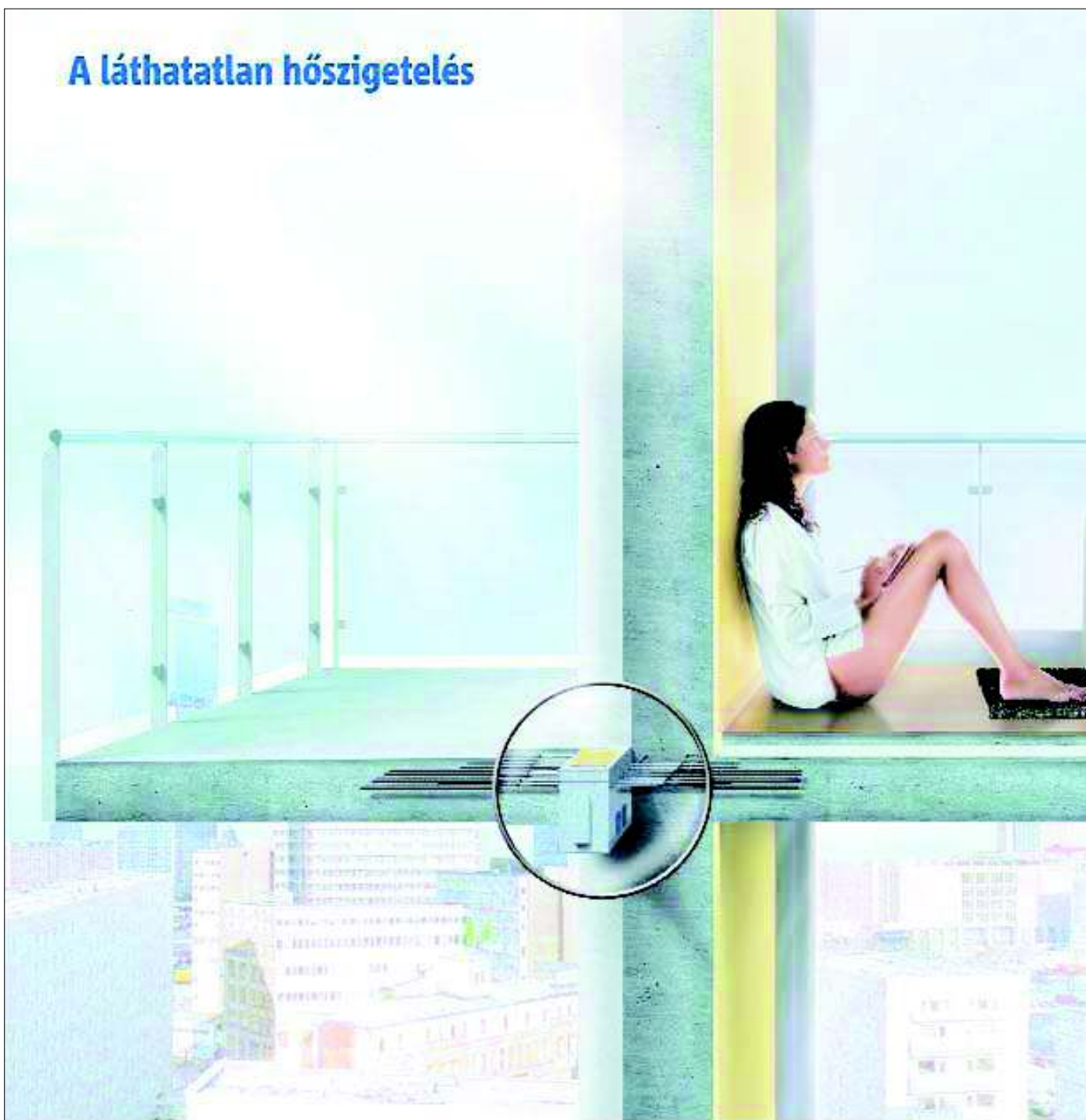
elrejtje az említett szögletességet. A különleges vázszerkezetet csőszelvényből kialakított rács szerkezet alkotja, mely esztétikailag és gazdaságilag is kedvezőbb megoldás a hagyományos konzolos tetőszerkezethez képest. A váz szerkezet 30 ezer lelátóhely esőtől, szélétől való védelméről gondoskodik. A szerkezet kis önsúlya mellett nagy jelentőséggel bír a vázak között található szendvicspanel hőszigetelő képessége, semlegesítve ezzel az erős ausztráliai napsütést. A különleges és egyedi, helyszíni szabással kialakított, háromszög alakú Hoesch Isowand Vario szendvicspanel kitérő tűzvédelmi értékei és fejtője, valamint a belőlük kialakított futurisztikus hatású gömbformák rajzolata szintén meghatározó és fontos paraméterek. Az alkalmazott 100 mm vastagságú, acélfejtővel, rejtett rögzítésű szendvicspanel az építészeti igényeit maximálisan teljesítették.

Tartós megoldás fokozott igénybevételek mellett is

A Hoesch Isowand Vario szendvicspanel 1000 mm fedési szélességgel készül, a keményhab hőszigetelés vastagsága 60, 80, 100 és 120 mm lehet. Külső fejtője alapvetően horganyzott lemez igény szerinti műanyag bevonattal ellátva. A projekt esetében szigorú elvárásoknak megfelelő, környezeti hatásoknak és az erős napsütésnek ellenálló, 25 mm vastag úgynevezett PVDF bevonat került a lemezekre, amit fehér színben kért a megrendelő. A külső fejtő mikrobordás, megoldva a szakszerű vízvezetést és egy kapcsolódó technológiával annak újrahasznosítását is.

Hoesch Építőelemek Kft., Felsőlajos

A láthatatlan hőszigetelés

Kétses, vékony erkélyvonalak, hőhid nélkül.
A Schöck Isokorb® elem egyszerűen beépíthető, innovatív
és időtálló megoldás, ahol a hőszigetelés láthatatlan marad.

A hagyományos, munkai igényes körbeszigetelés helyett
az Isokorb® elem hőtechnikailag elválasztja az erkélyt a belső
szerkezettől, így csökken az energiaveszteség és elkerülhető a
penészképződés.

Schöck Isokorb®

Méretre és funkcióra optimalizált acélsarnokok

A Lindab által kínált könnyűszerkezetes termékek és csarnokok kiváló megoldást nyújtanak új beruházás és felújítás esetén egyaránt, maximálisan megfelelve az építészeti, tartószerkezeti, tűzvédelmi, technológiai stb. követelményeknek és elvárásoknak. A csarnokok legnagyobb előnye a széles méretválaszték, a változatos alkalmazási lehetőség, valamint az adott helyre és igényre történő rugalmas megvalósíthatóság.

Kis méretekre (50–250 m²) – Lindab SBS

A Lindab SBS épületrendszer főtartó váza a megszokotthoz képest sűrűbb, 1 m-es tengelyosztásban elhelyezett kétsuklós portálkeretekből épül fel, és valamennyi eleme vékonyfalú, hideghengerelt, tűzihorganyzott C-szelvény. A kapcsolatok – az egyszerű és gyors szerelhetőség érdekében – a szelvények gerincének összefordításával és összecsavarozásával (külpontosan) vannak kialakítva. A másodlagos teherviselő elem a tetőn kalapprofil lécezés (szelemen), míg az oromfalon C-profilú függőleges falvázoszlopok. A rendszer moduláris méretfelépítésű (szélesség: 3–13 m; hossz: 3–20 m; vállmagasság: 2,5–4 m). A vázhoz illesztett burkolati rendszerek között szerepel hőszigetetlen, egyrétegű trapézlemez, valamint hőszigetelt, szerelt réteges tető- és falszerkezet is. Az SBS épületrendszer komplett minősítéssel (ÉME, TMI) és saját tervezőszoftverrel (SBSSoft) rendelkezik [1].

Közepes méretekre (200–2000 m²) – Lindab SBS Maxi

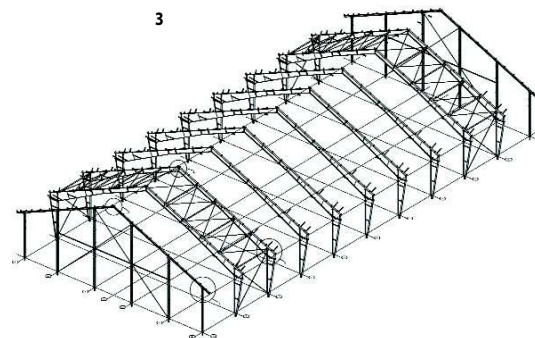
A Lindab új fejlesztése az SBS Maxi főtartó keret, mely dupla, vékonyfalú, tűzihorganyzott C-profilból kialakított, osztott szelvényű

rúdelemekből áll a keretsarokban elhelyezett könyökrúddal és vízszintes vonórúddal. Ezzel a megoldással 9–18 m szabad fesztávolságú, akár 6 m belmagasságú, egy légtérű csarnok-épület valósítható meg gazdaságosan. A keretsarok 3–6 m között változhat, a csarnok teljes hosszára elvileg nincs korlát, megfelelően dilátált épületnél akár 100–200 m hosszú SBS Maxi épület is kivitelezhető. A kapcsolatok kialakítása metrikus, anyás csavarokkal, illetve speciális, hegesztett acél tartozékelemek segítségével történik. Az SBS Maxi rendszerű csarnok speciális méretezési eljárása Eurocode szerint, egyetemi labor tesztek és fejlett numerikus számítások eredményei alapján készült. Ez garantálja a gazdaságos, műszakilag kiváló és tartós megoldást. Szigetetlen vagy hőszigetelt, trapézlemez vagy szendvicspaneles tető- és falburkolati rendszerekkel az SBS Maxi épület fő alkalmazási területe a 200–2000 m² alapterületű ipari és mezőgazdasági csarnokok, ahol a tartós tűzihorganyzott acél elemek használata, a gyors gyártás és szerelés, az egyszerű és gazdaságos építés kifejezetten fontos. Standard keretméretekhez (9-12-15-18 m fesztáv, 3-4,5-6 m vállmagasság) kész tervrajzok állnak az építésztervezők rendelkezésére. Megrendelés esetén a Lindab cég biztosítja a teljes csarnokszerkezet egyedileg optimalizált tartószerkezeti tervezését és műszaki dokumentációit [2].

Nagy méretekre (1000 m² felett) – Lindab Systemline csarnokrendszer

A Systemline a Lindab egyik legrégebbi termékcsoportja, amely magába foglalja szinte az összes acél könnyűszerkezetes építőipari

elemét. Az acél főtartó szerkezet minden esetben egyedileg, a funkcionális és műszaki igények alapján optimalisan tervezett keretszerkezet, alapanyaga melegen hengerelt profilokból vagy lemezből vágott és hegesztett szerkezeti elemekből készül, lehet tömörgerincű vagy akár rácsos keretszerkezet is. A rugalmasan tervezhető Systemline csarnok méreteire (szélesség, vállmagasság, hossz) semmilyen korlátozás nincsen, és lehetőség van speciális kialakításokra is, például daruzott csarnok, közbenső földémszint, többhajós keretszerkezet stb. A tető- és falburkolati rendszerek tekintetében is többféle megoldás kínálkozik a

Systemline csarnokokhoz, például magasbordás teherhordó trapézlemez hőszigetelt lágyfedéssel lapostető esetén, szelemen, illetve falváz burkolat egyrétegű szigetetlen trapézlemez, szerelt többretegű hőszigetelt rendszerrel vagy előregyártott szendvicspanellel (kőzetgyapot vagy poliuretánhab töltőmaggal). A megrendeléseket a Lindab projektenként egyedileg kezeli, garantálva az egyedi igények rugalmas, optimális kielégítését [3].

Lindab Kft., Biatorbágy

[1] Lindab SBS épületrendszer, funkció: raktár

[2] Lindab SBS Maxi csarnokrendszer, funkció: felületkezelő üzem

[3] Lindab Systemline csarnokrendszer, funkció: gabonataroló

**Tervezzen
a jövőnek!**

Az Építész Tervezői Napok keretében
a **Baumit Life** 2013. október 17-én bemutatja:

Színek az építészetben

Elismert hazai és külföldi előadók színdinamikáról, új színezési trendekről, a színtervezés szabályairól.
Kredítponthoz képzés keretében tudhat meg többet a teljes hőszigetelő rendszerek teljesítményelvű tervezéséről, az energetikai felfelújításokról, a falazatok és hőszigetelő rendszerek kölcsönhatásairól.

A MEGÁLMODOTT SZÍNTŐL A MEGVALÓSULÁSIG!

Legyen ott **2013. október 17-én** az **Artifex** és a **Baumit** közös Építész tervezői napján az **Angyalföldi József Attila Művelődési Központban**, 1131 Budapest, József Attila tér 4.
Ingyenes a parkolás, tömegközlekedéssel könnyen megközelíthető a helyszín.

A színes és tartalmas programról és az élményről a Baumit gondoskodik.
A szervezést az Artifex végzi, a 2-2 kreditpontot és az akkreditációt a MÉSZ és az MKK biztosítja.
(MÉK 2013/4, MMK 01/2013/0053)

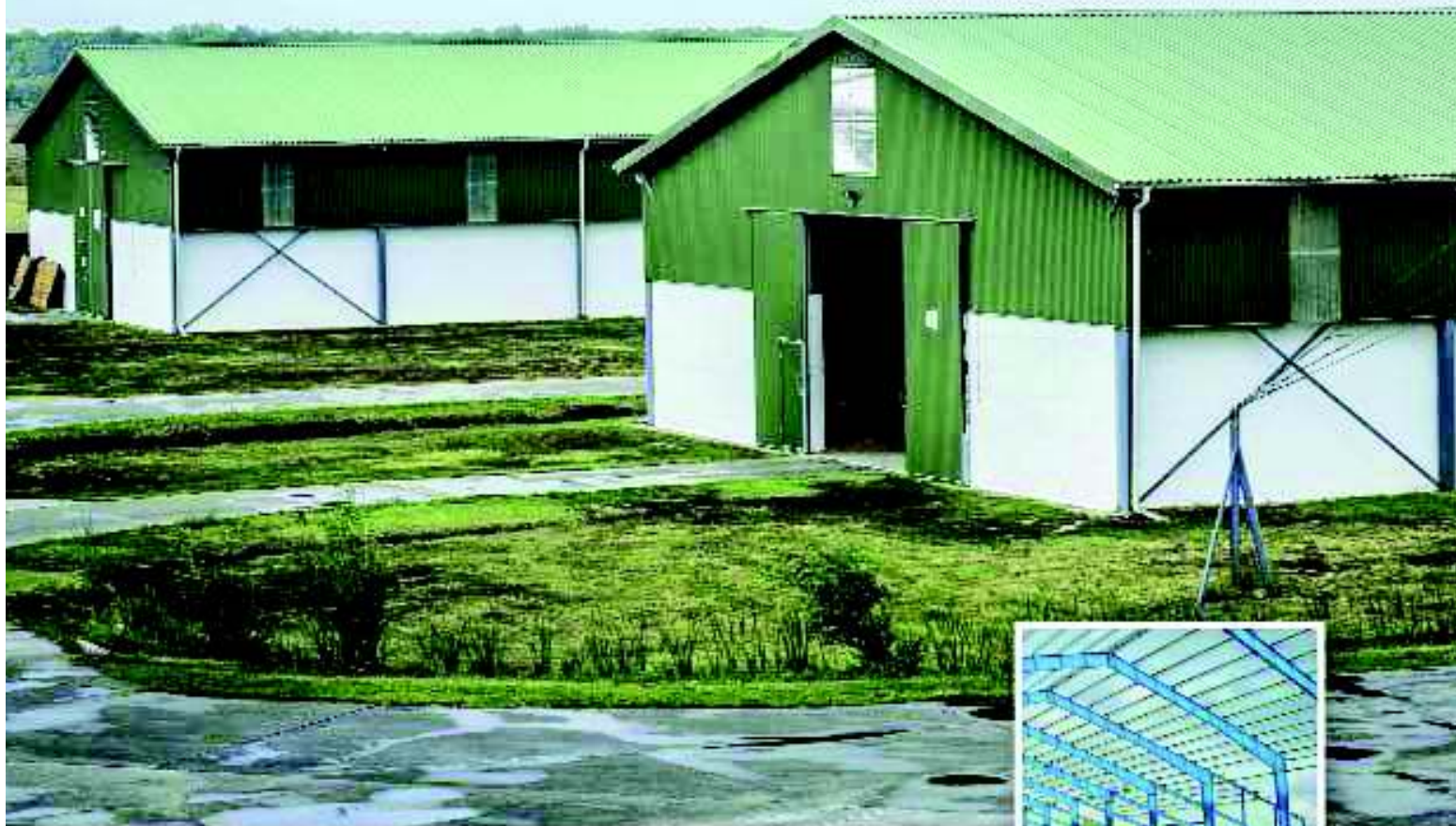
A belépődíj a többi Tervezői naphoz hasonlóan bruttó 3.000 Ft, amihez tervlap.hu-kedvezmények járnak.
Részletes program a **tervlap.hu** és a **baumit.hu** honlapon.

JELENTKEZÉS:

www.tervlap.hu - kattintson a jobb oldalon a „Tervezői Napok 2013” gombra

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ:

Artifex Kiadó, telefon: **36-1-783-1711** email: **info@artifexkiado.hu**

Könnyűszerkezetes Lindab mezőgazdasági csarnokok

A könnyűszerkezetes Lindab csarnokok gyors és gazdaságos, testre szabott megoldást kínálnak legkülönbözőbb az épület leendő funkciójait, a speciális igényeket és a helyi adottságokat.

Egy Lindab termékcsoportból letételezett mezőgazdasági épület, csarnok a funkcionális és esztétikai igényekről, túlszabott biztonsági, tűzvédelmi, műszaki, gépészeti, állattartási, terményápolási, környezet- és életvédelmi rendelkezések, szabványok számos sorának előzől lesz, sőt a tűzhorganyzott, nagy szilárdságú

változó alaprajzi a tartóssággal, a hosszú élettartammal és a biztonsággal is garantálja. Egyszerű, rugalmasan építhető fedett tárolók, gépszínek, hidraulikusok, raktározóterek, állattartásra szolgáló épületek (sertéshizlók), baromfi telepek, iszlók, lovardák és feldolgozó, kiszolgáló épületek megvalósítására, speciálisabb igények megoldását nyújtanak az egyedi Lindab termékcsoportok és csarnokok.

Gabonatarok esetében a nyomóerőmennyiség tekintetében a borsó mozgatási igényeket, az esetleges

szállítási lehetőséggel, a központi páramegkötést, a tökéletes vízzárást és más egyéb speciálisakat is figyelembe vesszünk a Lindab csarnokok tervezésénél és megvalósításánál.

Írja meg a megrendeléseket, modelleket kész tervekkel és referenciákra hivatkozva a www.lindab.hu/csarnok oldalon.

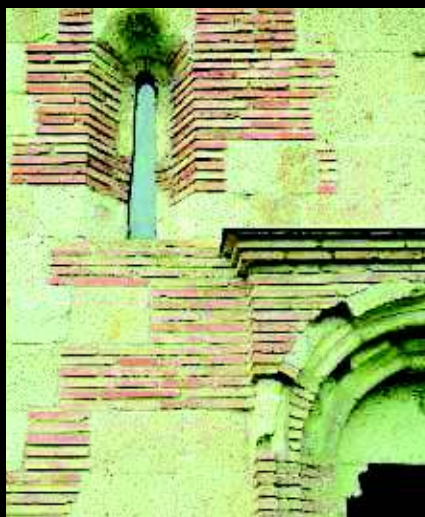
Mai szemmel

Váraszó, templom-helyreállítás (1963–1964)

Építész: Erdei Ferenc (1933–1986)

Akkor:

„Nemzeti múltunknak vannak századai, amelyekből egy sort nyelvünkön nem vagyunk képesek felmutatni, míg ugyanazon századból magas műveltségi állapotot tanúsító számos műemlékünk maradt ránk.” A magyar művészettörténet-kutatás atyjának, Ipolyi Arnoldnak tulajdonított mondat a kultúrát továbbmentő püspök MTA-székfoglalóján hangzott el, mintegy összegezve annak az áldozatos munkának az értelmét, mely a 19. században (nem csak politikai megfontolásból) elindult. A magyar műemlékvédelem 1872-es bizottsági és 1881-ben törvényileg rendezett létrejötte, majd tudatos (anyagi) támogatása mellett indulhatott meg a fontosnak vélt történeti korszakok és épülettípusok kutatása és reprezentatív helyreállítása – leginkább purista módszerekkel. A hőskort a világégések utáni magyar építési jogrendnek köszönhetően egy újabb hőskor követte: az 1960-as évek a nemzetközileg is jegyzett helyreállítások időszaka. Korszakban már túl vagyunk a nagy vár és közintézmény-felújításokon, a szakma figyelmé a kisebb középkori emlékek, így az Árpád-kori falusi templomok felé fordult. Mintegy kétszáz épület újult meg másfél évtized alatt, melyekből az Erdei Ferenc építész alkotói munkájának köszönhető váraszói a nemzetközi trendekkel párhuzamosan jött létre. A velencei charta megkülönböztető szándékát tükrözi, amikor téglát használ pótlásként, az anastylosis elveinek megfelelően rakja vélhetően jó helyre a megtalált kőtöredékeket, ugyanakkor bátran bontja vissza az 1200 körül épült templom jelentős barokk bővíténeit, és stílusisztán megalkotja a korszakban megismertté vált egyhajós, félkörpapszisos, déli bejáratos templomformát.

E glossza szándéka meghatározó épületek bemutatása a közelmúltból, amelyeket sajátos alkotói útkeresések helyeznek magasabb minőségi kontextusba. Korszakuk kiemelkedő alkotásainak műszaki értéke a mai használatban nyerhet objektív igazolást funkcionális és szerkezeti vonatkozásokban, az esztétikai jellemzők pedig az alkotó művészi oldalát emelik ki szubjektív olvasatban.

Most:

„A múlt szellemi üzenetét hordozó monumentális alkotások a népek évszázados hagyományainak élő tanúi a jelenkor számára” – fogalmaz az 1964-es velencei charta. Az alapvetően a „konzerválás és restaurálás” fogalmaira és általános módszereire iránymutatást megfogalmazó rövid dokumentum etikai megfontolásból élt számos ajánlással, mégis sokat támadott szabályzatként vált ismertté, pedig passzusait kevesen ismerték igazán. A nyolcvanas évekre „bekeményedő” műemlékvédelmi hatóság még számos munkával rendelkezett a korábbi évtizedekben, és a (tényleg) szakszerű, valós kutatáson alapuló, tudományosan is igazolható helyreállítások elvették idejét a gittrágástól. A hőskor bátor munkáinak egyike a váraszói munka, ahol nagy mértékű beavatkozásokkal, ugyanakkor jószerevel mindent igazolható módon alkotott meg a helyreállítást vezető építész. Az 1912-től elhagyott, 1948-ban tetőszerkezetében leégett templomocskát visszaállították (analógiákból és helyszíni kőtöredékekből jól igazolható) középkori formájára. A párkányelemek helyükre kerültek, a déli bejáratot újból megnyitották, és bélietes kapuzatát megépítették, a nyílás nélküli nyugati oromfal eredeti helyén újraépült. A festői kollázs szó szerinti. Az eredeti köveket pótolni kellett – így jött a korszak gyönyörű, műemléki lapos téglája. De a teljességgel nem bizonyítható formájú boltozat helyett az archaikus vonalú tetőszerkezetbe be lehet látni. Az értékek fizikai létének és a hozzátételek hitelességének megőrzésével mesteri patchwork alakult ki: távolról középkorisan kompakt, közelről mai építómesteri szépségű részletekkel gazdag gyöngyszem.

UNIÓS FORRÁSBÓL

Szaléziánum Érsekségi Turisztikai Központ, Veszprém

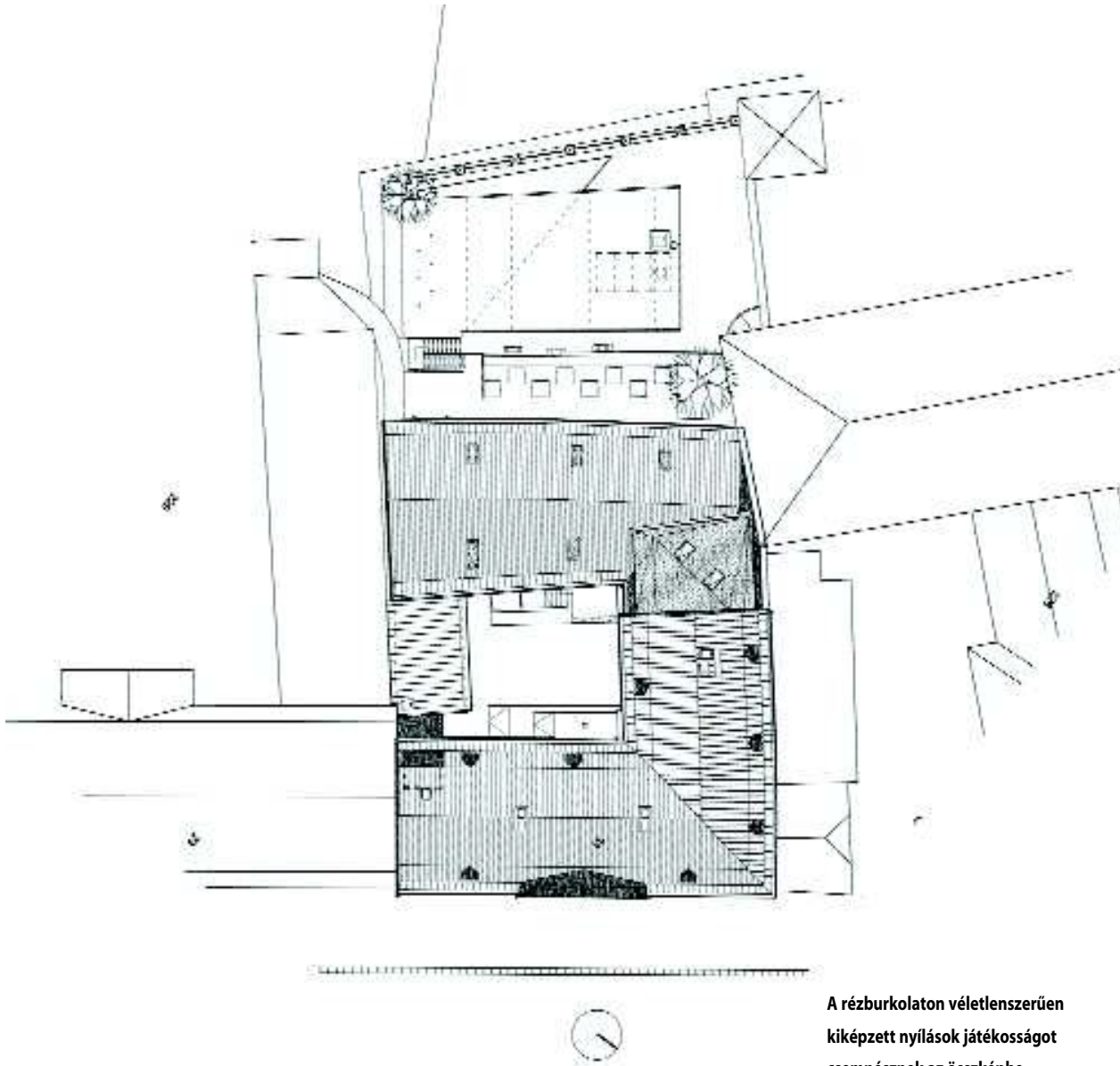
Az utcai főhomlokzat híven őrzi
18. századi karakterét

Szakrális turisztikai célpontok kortárs építészetével foglalkoztunk már külföldi épületek esetében (Metszet 2011/5.: *A zárándoklat végét jelző kortárs táj* – Cidade da Cultura de Galicia) és hazai viszonylatban is (Metszet 2012/6.: *A fény rétegei* – Szent Márton-templom /Pan-

nonhalmi Főapátság), melyek nemzetközi híró sztárépítészekhez (Peter Eisenman és John Pawson) fűződnek. Említhetnénk azonban még ugyanitt Skardelliék (Közt) korábbi kitűnő megvalósult fejlesztését, a Kosaras-dombi turistafogadó-épületet is, hogy ne csak idegen építészek

Építész:

Kovács Zsolt, Beránková Jana, Vasáros Zsolt

Helyszínrajz

A rézburkolaton véletlenszerűen kiképzett nyílások játékoságot csempésznek az összképbe

terveit ajánrozzuk. Ezúttal azonban egy olyan hazai projektre hívnánk fel olvasóink figyelmét, mely első ránézésre kilóg a sorból, nem mutat sem extravagáns, sem a puritánságig minimalista, manapság oly divatos stílusjegyeket. A megjelenésében inkább konzervatív épület mő-

gött tervezőjének alázata és a segítségére álló népes szakértőgárda odaadó összmunkája érdemel elismerést.

Vasáros Zsolt építész, régészeti és kiállítástervezői szakértelme és ez irányú többéves szakmai tapasztalata révén bizonyult tökéletesnek a feladatra, volt képes az

A jelentős szintkülönbségből adódóan a hátsó kertre tágas kilátóterasz nyílik

örökségvédelem és az igényes megbízó elvárásainak egyidejű, maximális kielégítésére. A műemlékhelyreállítást és bővítést az eredeti, rejtett értékek korhű feltárásával kezdte (az alapos kutatást precív restaurálási folyamat követte), míg az új részleteket high-tech épületszerkezetekkel és fenntartható módon volt képes kialakítani.

Nyáry Erika

Az egykori kanonoki lakóházzal szomszédos épületek, így a ferences templom és a Dubniczay ház is megújultak

Földszinti alaprajz

1. Kapualj
2. Üzlet, fogadóter
3. Információs tér
4. Udvar
5. Kiállítótér
6. Közlekedő
7. Kávézó
8. Vetítő
9. Üzlet
10. Kávézó
11. Iroda
12. Kiállítótér
13. Épületfelügyelet
14. Férfi mosdó
15. Női mosdó
16. Személyzeti mosdó

Rövid építéstörténeti összefoglaló (részlet)

Történeti háttér

Bíró Márton a veszprémi várban több telket és házat birtokolt. Személyes céljaira pusztán kettőt építtetett, az egyik a Vár u. 31., a másik a Nagypréposti palota.

Emeleti alaprajz

- 1-4. Kiállítótér
5. Időszakos kiállítótér
6. Gyerekfoglalkoztató
7. Közlekedő
8. Férfi mosdó
9. Női mosdó
10. Akadálymentes mosdó

A középkori vár területén a középtengelyre fűződve sok kis utca „térj meg utca” – zsákutca volt. Ezek mentén, kisméretű telkeken, sűrű beépítésben álltak a házak. A 18. század első felének legjelentősebb lakóház építkezése volt, amikor Bíró kanonok a Roboz és Véghely családok telkén némi törvényesértéttől sem visszariadva telekösszevonással felépítette földszintes házat.¹ A káptalan csak négy házat birtokolt a

várban, ezekben laktak a nagyprépost, a lektorkanonokok és örkanonokok. Csak az éneklőkanonok Bíró Márton lakott a saját házában. A vár képe ekkor még igen rendezetlen volt. Sokáig álltak még a belső várat a külsőtől elválasztó, várfalak és a várkapu, mely állapot még egy 1759-es tanúkihallgatási jegyzőkönyvhöz Schmidt Ferenc által készített korabeli rajzon is látható.²

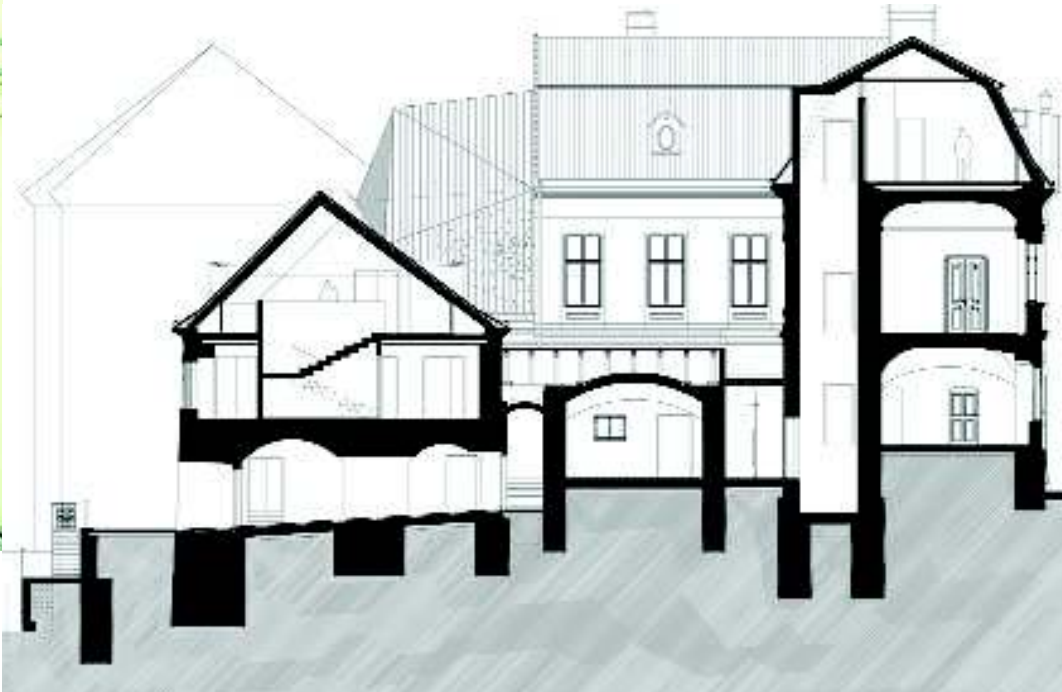

tette át emeletessé.⁵ A kapu zárókövén található 1780-as évszám jelzi azonban valószínűleg a befejezés időpontját. 1783. november 12-én temették a székesegyház sírboltjába,⁶ így nem sokáig élvezhette pompás palotája kényelmét. A helyszíni kutatásokból ma már tudjuk, hogy nagyvonalú mecénásként minden szobáját magas színvonalú díszítőfestéssel festette ki. Személyiségéhez érdekes adalék, hogy a kor szokásától eltérően minden emeleti szobába, még a hálószobába is tájképi ábrázolást rendelt a mesterektől.

Az épület leírása

Az egykori Szentháromság tér nyugati térfalát képező jelentős barokk épületek egyike. Balról (délkelet felől) zárt sorban áll a volt Dubniczay féle házzal, jobbról a volt ferences rendház gazdasági udvarának kerítésfala csatlakozik hozzá.

„A tetőtérbe vezető új lépcsőházi felépítmény az egyetlen nagyobb, kortárs elem, amely nemes részletfedésével képez kapcsolatot régi és új között” – Vasáros Zsolt

Keresztmetszet

A földszintes ház 6 szobából és mellékhelyiségekből állt. Felépítése 8000 forintba került.³ A mai épület főtársa és az oldalszárnya kutatásunk szerint is e földszintes házhoz tartozik. Az, hogy a hátsó nyugati szárnyból önálló melléképületként, (melyet később összeépítettek az L alakúval) tartozik-e valamennyi ehhez a periódushoz, még biztosan nem tudjuk.

Hat szoba, kapualj és konyha az oldalszárnyban az alaprajzból kikövetkeztethető. Bíró Márton nagyrépostként 1741-ben emelte a vár akkori legdíszesebb házaként az emeletes nagyréposti palotát. Korábbi házat szeminárium céljára ajánlotta, de püspökként is inkább a palotában lakott, ezért a házat a nagyrépost számára adta kárpótlásként.⁴ Ezután Lenthly István lektor lakta az épületet.

Giczey István örkanonok a források szerint 1772-ben épít-

Az oldalról zárt udvart közrefogó három szárny közül az utcai és az oldalszárny egy része egyemeletes, a hátsó rész földszintes. A hátsó szárny a völgy felől közel egy szint magasságú lábazatot képező várfalon áll, ezen az oldalon lépcsős terasz kert csatlakozik hozzá.

Az udvari szárnyakban és a pincében itt is – mint számos városi épületnél – a főépületnél korábbi beépítés részletei, rendszere maradt fenn.

Egy, az 1909-es tűzvész előtt készült fénykép szerint a helyreállítást megelőzően az épületben a következő eltérések voltak a leírtakhoz képest:

- A lábazatot valószínűleg nagy kőlapokkal burkolták és az a magasabb csatlakozó térszín miatt alacsonyabb volt a mainál.

- A tetőidom zömök arányú manzardtető volt, faszindely

A tetőtérben kialakított kiállítóteremben sejtelmes fény-árnyék játékok teszik még látványosabbá az egyházi ereklyék bemutatását

fedéssel és a közephez képest szimmetrikusan elhelyezkedő két álló, nyeregfedelű tetőablakkal.

- A timpanon síkján alakos festmény vagy lapos dombormű vehető ki.

Az utcai főépület alaprajzi rendszere – a lépcsőháztól eltekintve – szimmetrikus, bár a földszint és az emeleti közötti, szerkezeti különlegességgel is hangsúlyozott eltérések tanúsítják az építéstörténetből ismert azon körülményt,

hogy az emelet (s vele nyilván a homlokzat alaprendszere) 40 évvel később épült a földszintnél.

Végül megemlítendő az is, hogy az udvari melléképület is viszonylag korainak vélhető, valószínűleg az együttes 18. század második felében történt kiépítésekor létesült.

dr. Balassa László

Az emeleti termek pompás freskói alatt vezet a mai tárlat

- 1 Lukcsics-Pfeiffer: *A veszprémi püspöki vár a katolikus restauráció korában.* Veszprém, 1933, p. 93.
- 2 In: Korompay György: *Veszprém.* Budapest, 1957, p. 49.
- 3 Lukcsics-Pfeiffer: i. m., p. 64.
- 4 Lukcsics-Pfeiffer: i. m., p. 64.
- 5 Lukcsics-Pfeiffer: i. m., p. 64.
- 6 Pfeiffer János: *A veszprémi egyházmegye történeti névtára. (1630–1950)* München, 1987, p. 104.

Az újonnan létesített lépcsőház letisztult és fényjárta

A beeső fénysugarak reflektorszerűen hangsúlyozzák a kiállított tárgyakat

„Egy műemlék helyreállítása csapatmunka és ebben az esetben a tervezők, a restaurátorok, a kutató, a műemlék-felügyelő és a kivitelező szorosan együttműködött a cél érdekében. Németh Katalin felügyelővel együtt már több olyan helyreállításban dolgoztunk, ahol a Vemévszer volt a kivitelező, így már ismert volt számukra, hogy a kiviteli tervekhez képest az épület végső képe sokat fog változni. Ennek egyik oka, hogy sok értékes részlet csak a kivitelezés során kerülhet elő, ezáltal újabb, az épület számára előnyös módosításokat épít be a tervbe az építész. Kutatói művezetéssel a műemlékes szakember a tervező egyik munkatársaként vesz részt a folyamatban, konzulense a kivitelezésnek is, ezt személy szerint rendkívül fontosnak tartom. Vasáros Zsolttal együtt dokumentáltuk és értelmeztük az előkerült építészeti részleteket. Ugyanígy a restaurálási kérdésekben is folyamatosan együttműködtünk a szakemberekkel. Nagyon nem mindegy, hogy a felügyelő hozzáértése, tapasztalatai milyen mélységűek. Németh Katalinnak oroszlánrésze van abban, hogy Veszprém történeti arculatát megőrizve fejlődött az utóbbi évtizedekben. A Dubniczay-ház, akárcsak a most elkészült Biró-Giczey-ház nem kis részben az ő felelős munkájának köszönheti minőségi megvalósulását.”
G. László Judit művészettörténész, kutató, KÖH (Forrás: Örökség 2012/1-2.)

„A veszprémi Biró-Giczey ház példaszerű műemléki helyreállítása meggyőzően bizonyítja, hogy a történeti értékek megőrzésével, érzékeny bemutatásával miként lehet a műemlék különleges, mással és máshol nem pótolható egyediségét felmutatni; s az így felerősített-kibontakoztatott vonzerejére építve a mai igényeket is kielégítő, életteli fejlesztést, méltó, fenntartható és fenntartó hasznosítást megvalósítani.”

Icomos Magyar Nemzeti Bizottság (Forrás: Sajtóközlemény)

„A ház egyfajta szentély lesz, jobb, több emberként távozik az, aki ide ellátogat.”
dr. Márfi Gyula veszprémi érsek

„A turisztikai központ egy nyitott ház, párbeszédet folytat a katolikus hívekkel, de a nem vallásos emberekkel is.”

dr. Mail József érseki helynök

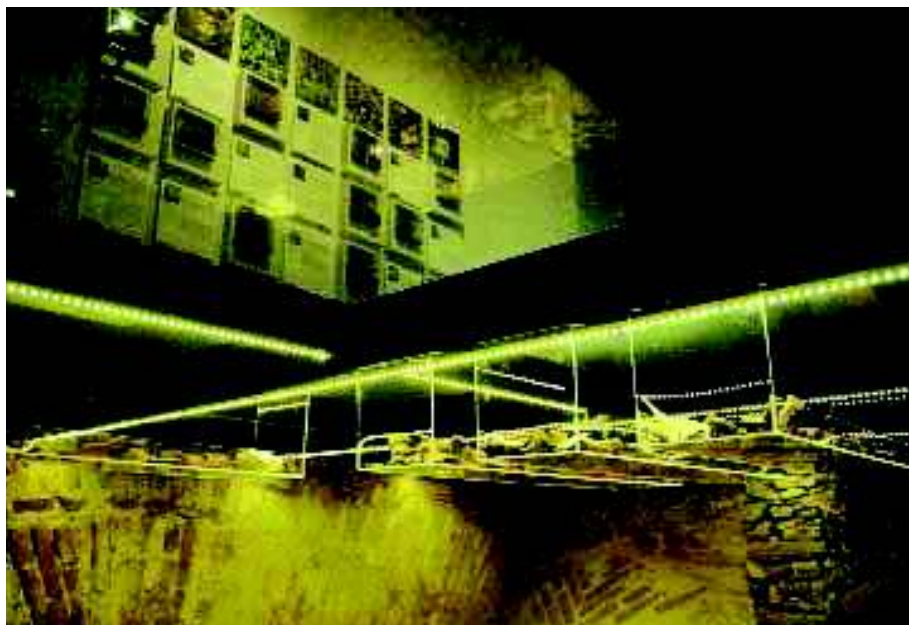
(Forrás: Veol.hu)

„Úgy gondolom, hogy mind építészeti, mind szakmai szempontból hiánypótlónak mondható a veszprémi városban létrejött Szaléziánus Érsekségi Központ. Ahogy a központ megnyitóján egy látogató mondta „végre egy olyan hely, ami akár Párizsban is lehetne, igazán igényesre sikerült”. Örülök, hogy Vasáros Zsolték egy igazán izléses épületet terveztek, és természetesen büszkék vagyunk a munkánk elismeréseként kapott Icomos díjra is.

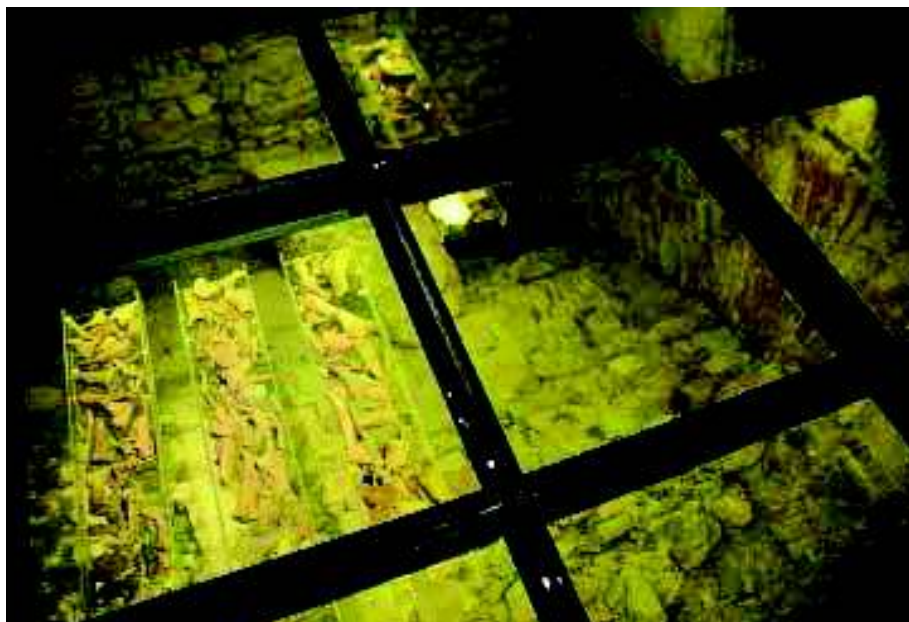
A Szaléziánus EU-s támogatással jött létre, ami szakmai szempontból kihívások elé állított minket, hiszen a pályázati kiírásban főként kiállítótérrel létrehozását kívánták támogatni. Turisztikai tanácsadóként tudjuk, hogy önmagában a kiállítások nem elegendőek a nagy látogatószám eléréséhez, a turistáknak aktivitásokra és élményekre van szükségük. Ennek megfelelően igyekeztünk a házat a témához kapcsolható aktív elemekkel megtölteni, mint amilyen például a hegedűkészítő-műhely, a halimbai gyógyfüvek kipróbálása, ostyasütés, egyházi borok kóstolása és a gyerekfoglalkoztatás. Fontos szempont volt továbbá, hogy a Szaléziánus a helyi egyházi tematikus út látogatóközpontja legyen, a térséget bemutassa az ideérkezők számára, és így a látogatókat mintegy továbbirányítsa a Veszprémi Főegyházmegye további rejtett kincseinek megismerésére.”

Szijjártó Orsolya, ötletgazda, pályázat-lebonyolító, projektmenedzser
Innreg Európai Fejlesztési Központ

A mozgalmas tömegű épület számtalan változatos átlátást kínál

Az üvegpadról át eltérő idősíkokat tanulmányozhatunk

Dr. Szalai Miklós esperes, „füves pap” emlékét idézik a száritott gyógy- és fűszernövények ismertetői

Megbízó: Veszprémi Főegyházmegye /dr. Márfi Gyula érsek

Ötletgazda, pályázatíró, projektmenedzser: Szijjártó Orsolya

Építési engedélyezési tervek: Kovács Zsolt és Beránková Jana
(Veszprémi Építész Műhely)

Generáltervezés: Vasáros Zsolt DLA (Narmer Építészeti Stúdió)

Építész munkatársak: Véner Ágnes, Schunk Szabolcs, Vasáros-Lévai Melinda,
Nagy Zsolt, Tóth Márton Zoltán, Siket Vanda, Kovács Petra, Iván Mária,
Papp Tímea, Eisrich Ágnes

Tartószerkezetek: Blasius Norbert

Épületgépészet: Huszár Gyula

Épületvillamosság: Gombás Lukács

Gyengeáram: Kürtös Miklós

Külső közművek: Petrovai Péter

Konyhatechnológia: Gauland András

Geodézia: Wéberné Jánossy Katalin, Wéber József

Építész műleírás (részletek)*Előzmények*

A tárgyi ingatlanra 2006-ban a Veszprémi Építész Műhely építési engedélyezési terveket készített, majd a tervekkel a Veszprémi Főegyházmegye a Szalézi Szent Ferencről elnevezett Kommunikációs Központ kialakítására pályázott. A pályázat első fordulója után a kiviteli tervek elkészítésére megbízó nem tudott megállapodni a Veszprémi Építész Műhellyel, így a megbízást jelen tervek készítői kapták.

Az eredeti pályázati célkitűzésekben több funkcionális egység kialakítása is szerepelt, ezek nagyrészt a kiviteli tervek készítése során is megmaradtak. Időközben festőrestauratori, nyílászáró- és régészeti kutatások folytak az épületen, ezért az új eredményekből kikövetkeztethető és védhető építészeti-belsőépítészeti-funkcionális változtatásokat javasoltak, ezek egy részével a Veszprémi Építész Műhely képviselői nem tudtak egyet érteni. Az engedélyezési tervet készítő tervezők tervezői felügyeletet gyakoroltak, azonban a véleménykülönbség miatt nem konszenzuson alapuló tervjavaslat készült. A lényegesebb módosítások sem befolyásolták alapvetően az eredeti koncepció- és engedélyezési terv alapvető elemeit, azonban összességében egy új engedélyezési terv benyújtását indokolták. A tervanyag tartalmi, műszaki és műemlékvédelmi kérdéseiről a KÖH illetékes szakembereivel, a megrendelővel és képviselőjével a szükséges egyeztetéseket lefolytatták.

Építészeti műszaki leírás – funkcionális elrendezés¹

Az épület több funkciót foglal magába, amely összefoglalóan kommunikációs központként határozható meg. Az engedélyezési és a kiviteli tervek során valamennyi hasznosítható helyiség rendeltetést kapott, az eredeti állapothoz képest a korábban padlástérként szolgáló tetőtérket is beépítették. Ez eredményezett több, lényegi változtatást az épület karakterén, úgymint a korábbi manzard tetőforma rekonstrukciója, továbbá a tetőtérbe vezető új lépcsőházak kialakítása.

Vasáros Zsolt DLA

¹ Az épület helyreállítására és hasznosítására vonatkozó koncepció- és engedélyezési terveket a Veszprémi Építész Műhely készítette Kovács Zsolt György és Beranková Jana irányításával. A funkciókon az időközben elvégzett kutatások, valamint a jelen kiviteli tervet készítő mérlegelése alapján a lényegi elemeket nem befolyásoló módon változtattunk. A funkcionális változások elsősorban az új kialakítású részeket érintették, ebben a tervezők a korábbi terveket készítőikkel nem tudtak közös álláspontra jutni. A 2009. augusztus 18-i Tervtanács támogatta jelenlegi tervezőket a módosítási javaslatokban.

Kertépítészeti tervek:

Szokács Eszter

Akadálymentesítés:

Kormányos Anna

Kivitelező: Vemévszer Építő és Szerelőipari Kft.

Létesítményfelelős: Grószné Hellebrant Ilona

Építésvezető: Molnár András

Műszaki ellenőr: Fülöp Zoltán

Művészettörténeti kutatás:

G. Lászy Judit

Műemlékvédelmi felügyelő:

Németh Katalin

Régészeti kutatás: Rainer Pál

Brutyó Mária, Jeszeniczky Ildikó,

Laurentzy Mária

Nyílászáró kutatás:

Szőnyi Zsuzsanna

Falkép-restaurálás: Bona Istvan,

Seres Andras, Verebes Dóra,

Fodor Edina

Faszobrász-restaurálás: Szőnyi

Zsuzsa, Jeney Zoltan,

Pakh András, Szalay György

Kurátor: Tóth G. Péter,

Sz. Szilágyi Gábor

Fotók: Varró Márton, Babulka

Péter, G. Lászy Judit, KÖH,

Grépály András Zoltán, Hack

Róbert, Rieger Roland, Schunk

Szabolcs, Vasáros Zsolt

**A boltíves kerengők és átjárók közt
precíz mérnöki megoldásokba
botlunk**

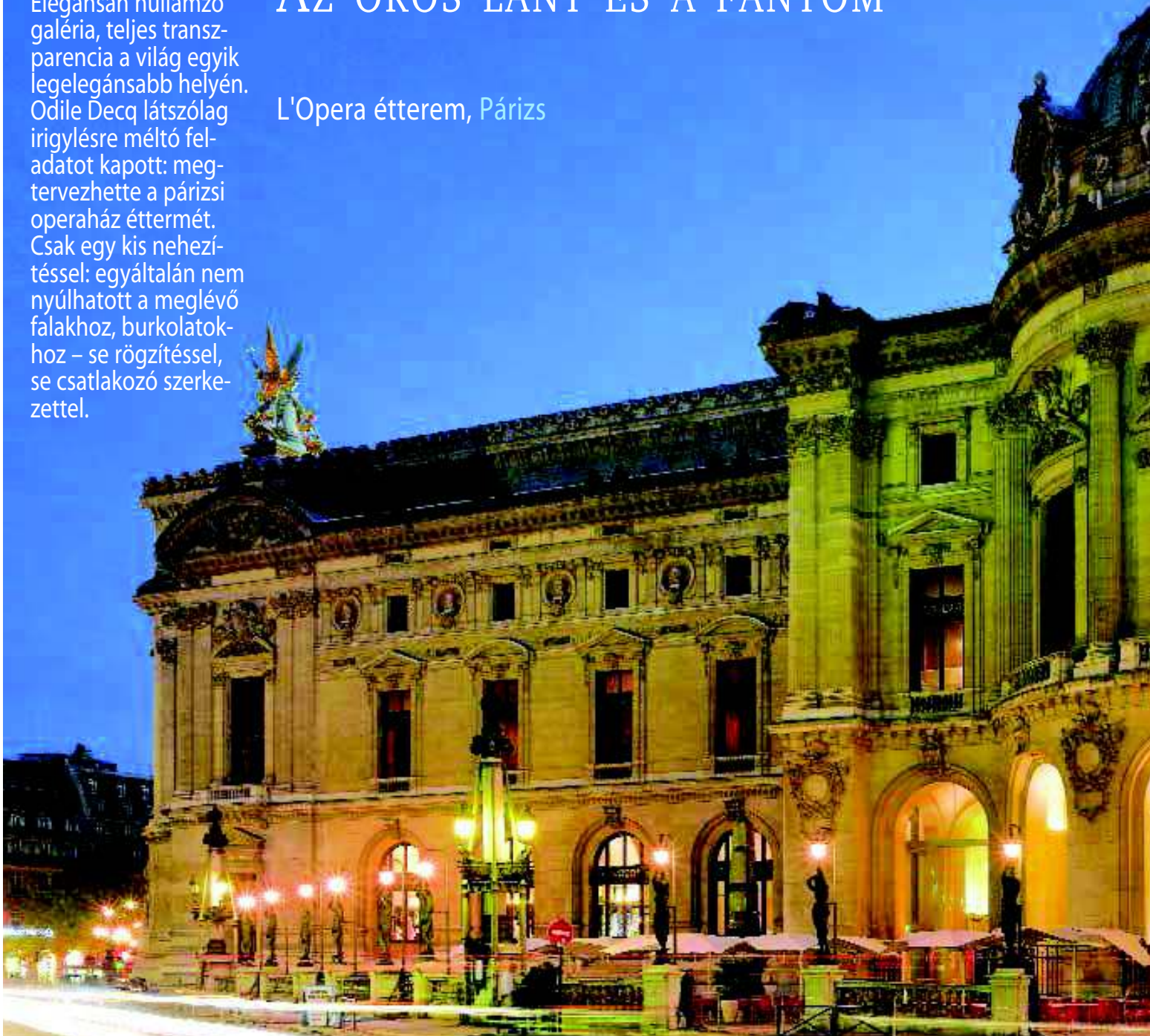

Az utcai front visszanyerte eredeti manzardtetős kialakítását, melynek nagy belmagasságú enteriőrje ma újabb értékes kiállítóterként szolgál

AZ OKOS LÁNY ÉS A FANTOM

L'Opera étterem, Párizs

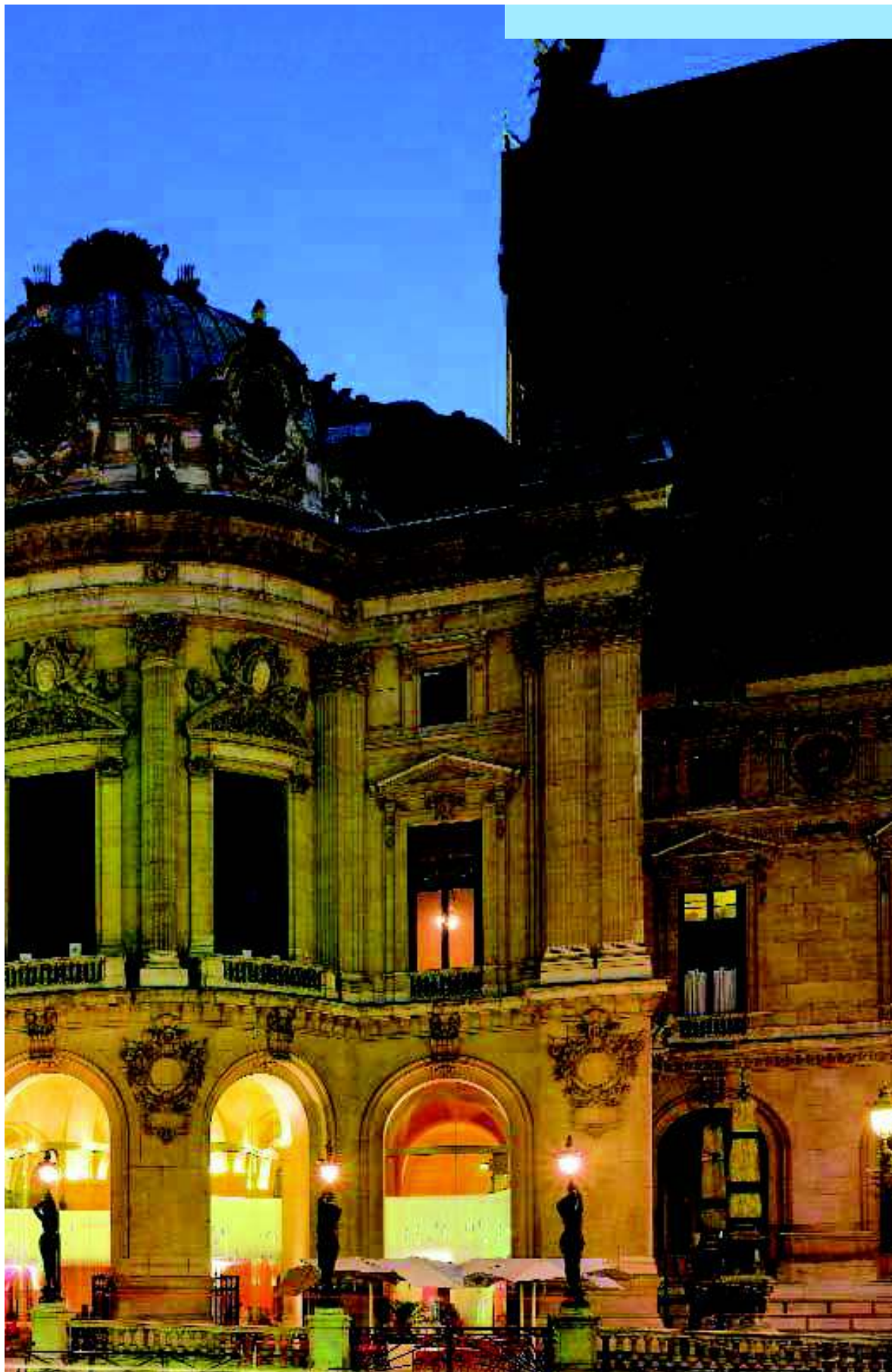
Elegánsan hullámzó galéria, teljes transzparencia a világ egyik legelegánsabb helyén. Odile Decq látszólag irigylésre méltó feladatot kapott: megtervezhette a párizsi operaház éttermét. Csak egy kis nehezítéssel: egyáltalán nem nyúlhatott a meglévő falakhoz, burkolatokhoz – se rögzítéssel, se csatlakozó szerkezettel.

Kívülről csak valami fehérség látszik az egykori kocsfelhajtóban

Az üzemeltető húsz évre nyert jogot a korábbi kocsfelhajtóban étterem üzemeltetésére úgy, hogy utána az éttermet nyom nélkül el kell tudni bontani, és semmilyen történelmi szerkezetet nem módosíthattak. Vagyis olyan a feladat, mint a népmesében: építsenek is éttermet, meg nem is, az új szerkezeteket csatlakoztassák is a ré-

gihez, meg nem is, az operaházat módosítsák is, meg nem is. Látszólag lehetetlen a feladat, minimum varázslat kell a teljesítéshez. Mint Odile Decq nemrég budapesti előadásán mondta: „olyan ez, mint a fantom: suhan a térben, de mégsem ér semmihez”. Ő Phantomnak is nevezte el az éttermet (bár most L'Opera néven is-

Építész:
Odile Decq

mert) – egyébként itt játszódott az Operaház Fantomja történet Gaston Leroux regényében és a musicalben is.¹ Erről a feladatról is beszélt az építész nemrég Budapesten.

Bevallom, számomra nagyon kellemes csalódás volt Decq előadása: a feltűnő külső és az áradó elegancia na-

gyon is racionális műszaki gondolkodást és igazi építész attitűdöt takar. Ez mutatkozik meg a lehetetlen feladat megoldásában is. Az étterem hullámzó – ezáltal merev – üvegfala sehol nem ér az oszlopokhoz, felül pedig szilikon hézagképzéssel zár a márványmennyezethez. A két centiméter vastag, laminált üvegfalat ötméteres magas-

Galérialépcső a borhűtővel

A galéria nem érhetett a falakhoz

Piros és fehér: ünnepélyes,
mégis friss színvilág

ságban acélszalag merevíti, mely a történelmi épület párkányának felső felületébe van acélrudakkal vízszintesen bekötve. Így a márványburkolat érintetlen maradt, leszámítva a kétcentis, nyom nélkül eltávolítható szilikoncsíkot. A lehetetlen küldetésnek ez azonban csak az egyik fele volt, a feladatot nehezítette, hogy – a rentábilis működés érdekében – kilencven főt kellett elhelyezni az étteremben. Ezért készült a látványos galéria, mely ugyanúgy hullámzik, mint az üvegfal, és melyről sajátos, közeli nézőpontból élvezhető a mennyezet márványfaragása. A lágy vonalvezetés, az alulról fehér szín és az át-törések segítenek abban, hogy ne terhelje meg az alsó teret az építmény. Felül pedig piros kárpitozás fogja egybe a teret, majd lefolyik a lépcsőn, és az asztalok alatt az üvegfalig fut. A piros – örök divatszín – Decq alkotásainak egyik jellemzője. Bár, mint mondja, „nincs egyedül stílusom”, épületeinek jellemzője még a nívós mellékhelyiség. „Előadásaimon mindig mondom, nézzék meg a mosdót – ez mindig mosolyt fakaszt” – mondja az építész, és tényleg, az itteni előadáson is élénk derűtséget vált ki az egyébként high-tech, elegáns, budoár hangulatú mellékhelyiség nagy építészeti emelése, a nagy terekkel egyenrangú bemutatása.

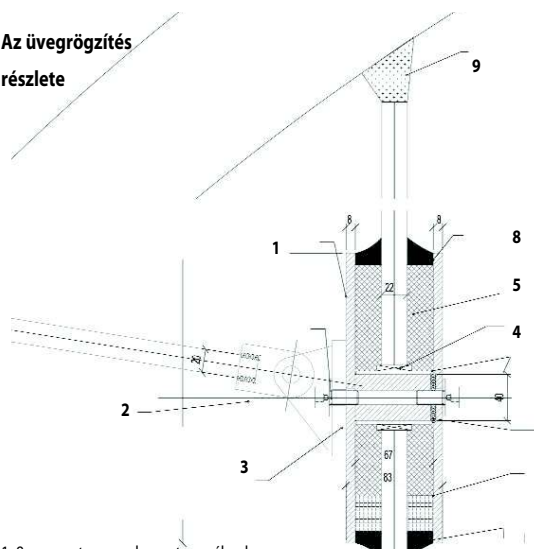
Ez egyébként Odile Decq építészetiének egyetlen kifejezetten feminin vonása. Profizmusa, magabiztossága, bátorsága férfiakat megszégyenítő. Ő maga Charles Garnier főművét fiatalos, bátor épületnek mondja – ezért mert friss, bátor módon hozzájárulni. Garnier valóban fiatalon, mindössze harmincöt évesen, ismeretlenül nyerte el pályázaton az azóta Palais Garnier néven emlegetett operaház tervezését.² (Egyébként 1875 januári megnyitása után szeretett volna benne éttermet létesíteni. Ez azonban csak most, majd másfél évszázad múltán vált valóra.) Garnier a III. Napóleon stílust akarta megteremteni egy sikeres épülettel, valójában azonban meglehetősen vegyes volt a kissé burjánzó díszítésű épület fogadtatása, s Garnier egyetlen igazán jelentős alkotása maradt.³ Ezzel szemben Odile Decq étterme egyértelműen telitalálat, egy sikeres pálya egy állomása, igaz, a kortalan, örökifjú építész nő már korántsem kezdő, nem ismeretlen, viszont – mint a népmesei lány – nagyon is okos.

Csanády Pál

1. Haining, Peter: *Introduction. The Phantom of the Opera*. New York, Dorset Press, 1988.
2. Szentkirályi Zoltán: *Az építészeti története. Újkor. Barokk*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1986.
3. Collectif: *Somogy*. Paris, 1980.

A hullámzó üvegfal acélszalagos rögzítése, felül csak egy szilikonc sík ér a kőhöz

Az üvegrögzítés részlete

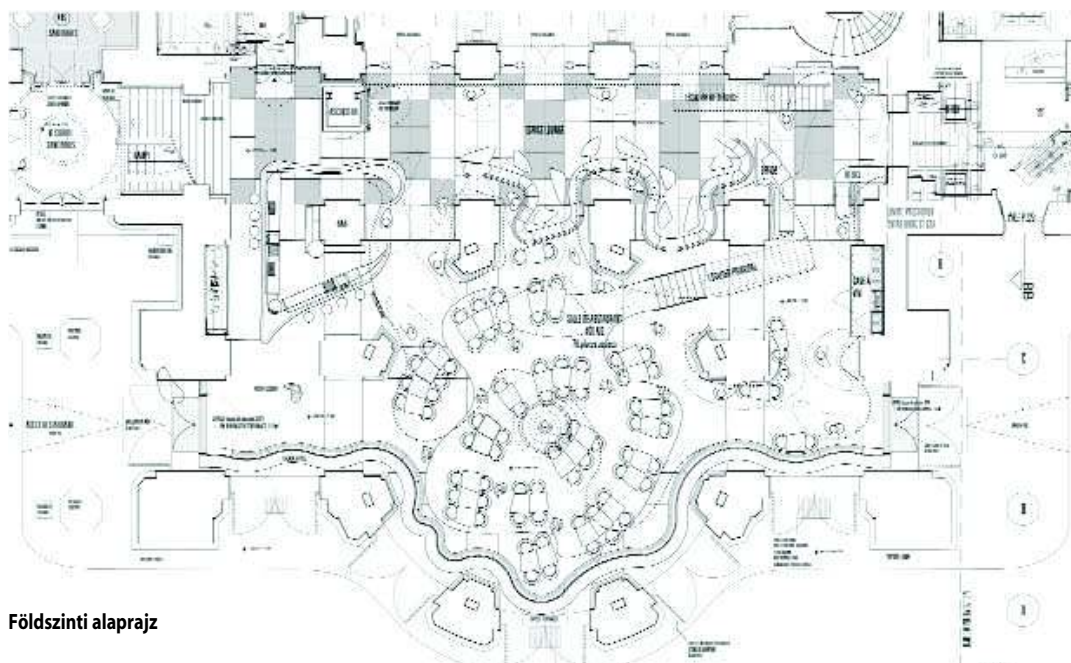

1. 8 mm vastag rozsdamentes acélszalag
2. M12×25 hengerfejú csavar
3. A boltozathoz rögzítő rúd talpa
4. $\phi 40 \times 65$ mm henger M12 lyukkal
5. Kétkomponensű öntött szilikon (Rhodosil)
6. Végigfutó előregyártott fugaképzés
7. Első osztályú (SNJF*-minősített) szilikonfuga az öntött szilikon előtt elhelyezve
8. Második osztályú (SNJF*-minősített) szilikonfuga az öntött szilikon után elhelyezve
9. Folytonos szilikonfuga

(*SNJF jelentése: Syndicat National des Joints et Facades, azaz Nemzeti Fuga és Homlokzat Szövetség)

Egész másként érvényesül a galériáról a kő mennyezetdísz

Földszinti alaprajz

Építész: Odile Decq
Statika: Batiserf Ingénierie
Homlokzati szakértő: Odile Decq / HDA – Hugh Dutton Associates
Gépészet: MS Consulting
Akustika: Studio DAP
Tűzvédelem: Setec
Konyhatechnika: C2A Architectes
Megbízó: Gumery
Fotó: Roland Halbe ©Odile Decq

KIFEHÉREDŐ RAKTÁR

Az ABC Rajz és Illusztráció Múzeuma, Madrid, Spanyolország

Madrid egykoron fallal övezett történeti városmagjától északra, a korábban vegyes használatú San Bernardo városrészben a kulturális sokszínűségét kiteljesítő főváros közintézményi terjeszkedése folytatódik. Az egykori Conde Duque barakkjai mellett az első spanyol sörfőzde épülete alakult át éppen a történeti és kortárs grafika központjává.

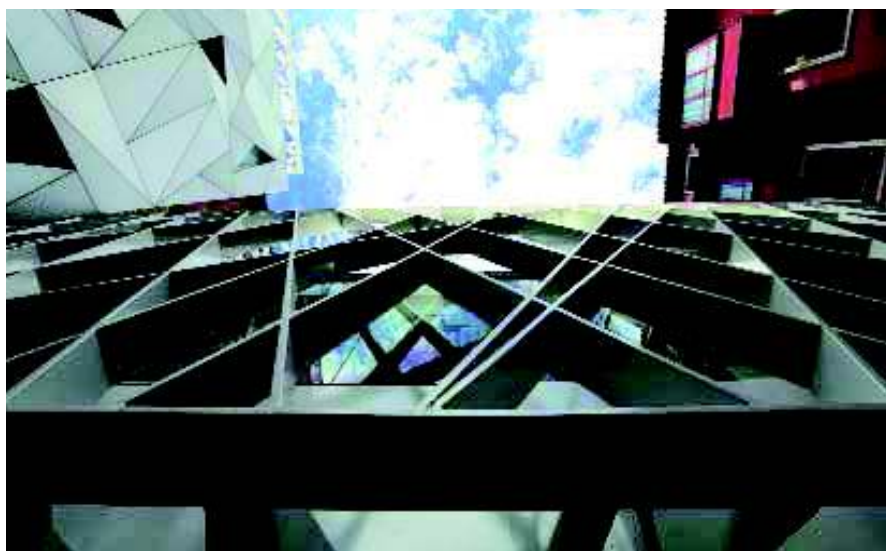

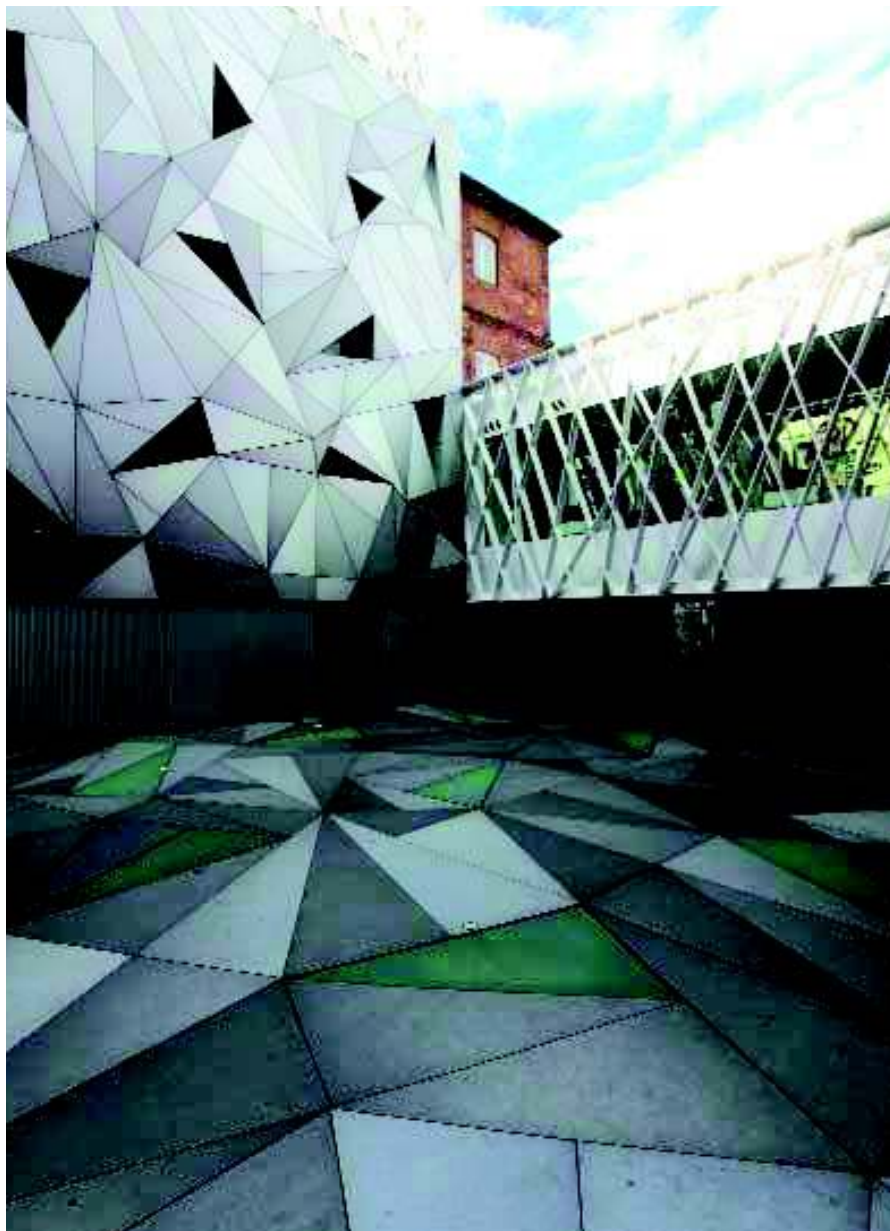
Építész:
Aranguren &
Gallegos
Arquitectos

Száztíz év: téglavörös mögött
homogén fehér

Grafikai játék: diagonális sraff
a homlokzaton és a térrácson

A madridi Rajz és Illusztráció Múzeuma a századfordulón épült Mahou sörgyár épülettömbjét foglalta el, hogy a fő alapítványi szándékoknak megfelelően az ABC napilap kétszázetret is meghaladó grafikai gyűjteményének kezelésén túl a kortárs képzőművészet központjává válhassék a fővárosban. Az ABC története Spanyolország újkori története is egyben – címlapjai az utóbbi évszázad tablóképei. A múzeum létesítésével ekként nemcsak egy kortárs képzőművészeti szcena kapott specializált megjelenési helyet, hanem kulturális értékek többszörös rétege is felsejlik a gondos kezelők munkáján keresztül. Mi sem természetesebb, hogy mindennek építészeti vetülete is fontos: az egykori ipari épületet tervező José López Salaberry által a spanyol főváros felvirágzásának építészettörténeti évszázada is élénk rajzolódik. Salaberry ugyanis a huszadik század eleji városrendszer átalakítá-

Átrium: a múzeumi félenteriőr kapuzata a rácsos hídszerkezet

sának egyik mérnöke, a (turisták számára kihagyhatatlan) Gran Via tervezője. Összeesküvés-elméleteket is gyárthatunk azonnal, ha hozzátesszük, hogy ő tervezte az ABC kiadójának hosszú ideig székházként használt épületét (igaz, csak a homlokzat szintjén) akkoriban a Serrano utcában. Száztíz év sok idő – a napilap Spanyolország legrégebbi folyamatosan kiadott napilapja, az épület pedig kortárs építészek keze által újult meg ennyi idő elteltével.

A városi lakótömböt teljes hosszával lezáró épület három utcára nyílik. A középfőfalas téglakubus (építési korszakában) racionális szerkesztése hálás témaalap a kortárs építészeknek, a még ma is műves homlokzat pedig biztos elrugaskodási pontot teremt az évszázados hagyományra mégiscsak reflektálni kívánó tervezőknek. A Conde Duque laktanya monumentális tömbje mellett léptékében kicsiny épület hat szintjébe háromezer négyzetméter hasznos területet sikerült beleszorítani az Aranguren–Gallegos építéspárosnak úgy, hogy a történeti épülettömb értékes, külső utcai homlokzatai és jellegzetes belső térhatásai is megmaradhattak. A markáns épülettömeg mellett megnyitott belső udvar vált igazán

Könnyed acélszerkezet: japánosan minden fehér

a beavatkozás célpontjává – vertikális értelemben többszörösen is. Az egykori sörgyár masszív téglafalait itt trianguláris fémpanelek kollázsos rajzolatú rétege fedi – az átalakítást végző építészekről elvárható alázatot kissé aláásva. Az önhatalmú síkfoglalás magyarázatot talán csak akkor kap, ha a megmaradt ház rekonstrukciójának gondosságát is számba vesszük. A vegyes funkciójú városi területekre jellemző sűrűség kötöttségeiből ugyanis csak akként szabadulhattak az építészek, ha az egyetlen fennmaradt utcai részhomlokzat-felület irányából megnyitják a tömbbelső, és az átriumra pozícionálják a bejáratot. És hát ennek ára van – elégtételt is vettek (még ha nem is igazán megbocsáthatóan). A szomszéd lakótömb kapualját is használatba véve a laktanya helyén létrejött kulturális negyed felől is kaphatott bejáratot tehát a csöppnyi tömbbelső, míg vele szemközt az átrium teljes szélességével nyílik fel e félenteriőr. A szabadon komponálható utcai homlokzatszakasz a térszín felett hídszerűen átfutó, térrácsos, könnyed szerkezettel kap keretezést, hogy a történeti épület többszintes tömege még a szűk utcából is érvényesülő feltárlulást kaphasson.

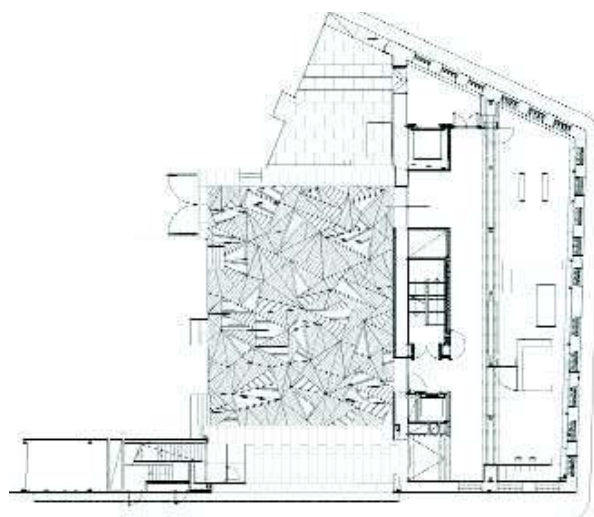
A fehérre festett acéllemezek diagonális raffájából kirajzolódó fém-üveg hídszerkezet könnyedsége markáns ellentétben áll a masszív falak alkotta téglakubussal. A vizuálisan látványos, de kontrasztjában erős kortárs állásfoglalást az átrium belső homlokzatára felkúszó fémpaneles térburkolat összevarrni kívánja – még ha kissé furcsának is hat ugyanannak a szerkesztésnek horizontá-

Metszet: a régi épület és az udvar alatti kiállítótér

Alaprajz: a bejárat szintje

A racionális szerkesztés adta lehetőségeket az építé-
szek gondos figyelemmel rajzolták tovább. A funkció kí-
vánta optimális megvilágítást az északi hosszhomlokzat
ritmikusan elhelyezett ablakaira bízta, és a déli hom-
lokzat melletti sávba helyezték minden szinten a kiegészítő
funkciókat. Az emeleti kávézót magába foglaló
„híd” alatt nyitották meg az épületet, de több nagymé-
retű megnyitással is igyekeztek bevonni az átriumot a
földszinti fogadótér világába. Felettük kisebb kiállítóte-
rek, workshop terem és tetőszintek felett lebegő tetőte-
rasz kapott helyet, a régi épület alagsoraiba kerültek a
kompakt raktárak és restaurátor műhely, míg az udvar
térszíne alá süllyesztve jött létre a „nagy” kiállítótér két-
szintes kubusa. A belvilág a kortárs építészeti szcena „re-
konstrukciós” világában eluralkodó „minden fehér” logi-
káját követi: a felújított nyílászárók természetes tisztasá-
gúnak hatnak, a középfőfali szegecselt vaspillérek még
materiális hatásúak, de a tetőtérbe nyúló, multifunkcio-
nális műterem fényvel átjárt terében az anyagtalanságba
csúszik a homogén fehérség. Ami, gyorsan jegyezzük
meg, még véletlenül sem baj, sőt. A történeti közeg je-
lenléte így megmarad, és tompított pszeudo élménye
inspirálóan hat. A térszín alá süllyesztett, felülvilágított
nagy kiállítótér már abszolút kortárs szerkesztést sugall,
amire a régi épület berendezési tárgyai, belső nyílászá-
rói, a falfelület-burkolatok és a trükkösen nyitható falpa-
nelek készítenek fel.

Rusztikus téglavörös és sima, homogén fehér. Törté-
neti és kortárs kimért egyensúlya százöt év kulturális és
építészeti apropóját áthidalva. Meggrafikázva egy kis
acélszürke, trianguláris kollázssal.

Vukoszávlyev Zorán és Kóródy Anna

A cikk az MTA Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával valósult meg.

Pinceszint: az átrium alatti nagy kiállítótér

Építészeti: Aranguren & Gallegos Arquitectos

Építészek: María José Aranguren López, José González Gallegos

Munkatársak: Luis Burriel Bielza, Pablo Fernández Lewicki, Mónica Fresno Fernández, José Antonio Rodríguez Casas, José Antonio Tallón Iglesias

Épületszerkezet:

Jacobo Arenal Frías

Tartószerkezet és gépészet:

Valladares Ingeniería

Kivitelező: Construcciones La Rosaleda, Efcál (Instalaciones)

Fotó: Vukoszávlyev Zorán

Tetőtér: színben egységesedik

lis és vertikális együttes alkalmazása. A trianguláris pa-
nelek rajzolata formailag lazán kötődik a kapuzattömb
vonalrajzához, a szabad kompozícióban pedig könnyen
elrejtőzhetnek a megnyitások. Az átrium padozata az
alatta húzódó, új, kétszintes kiállítótér felülvilágítóit rej-
ti, a homlokzati felületen pedig a régi épületszárny déli
traktusába pozicionált közlekedő és kiegészítő funkciók-
nak ad szűrőfényeket a megnyitások által. Esti-éjszakai
feltárlásában e két burkolati réteg a kiszűrődő LED-
fényekkel képzőművészeti vernisszázsok díszes udvarává
varázsolja a kis szabadtéri területet.

FALUSI TURIZMUS

EGYEDÜLÁLLÓ KÖNTÖSBEN

Casa Rural El Cobijo (A Menedék),
San Vicente de la Sonsierra, La Rioja, Spanyolország

A környező páratlan panorámára sajátos kilátóablakon át nyílik kilátás, mely egyfelől bútor jellegű makroteret képez, másfelől önmagában is különleges, zsaluzászerű kerámiahomlokzatba illeszkedik bele

Az észak-spanyolországi La Rioja borvidék neve bizonyára sokaknak ismerősen cseng a környék sztárépítészek tervezte borászatairól, de mi is foglalkoztunk már egy fiatal spanyol tervezőiroda munkásságát dicsérő környezettudatos termelőüzemükkel (Metszet 2011/6.: *Egy példaértékű borászat – Bodega La Grajera*). Ezúttal ismét egy helyi viszonylatban is még kevésbé ismert építészdíó munkáját mutatjuk be, mely a turisztikai célú, szállásjellegű épületek kategóriájába tartozik. Lapunk korábbi cikkeiben már volt szó kis méretű, kortárs spanyol

szállodákról (Metszet 2010/2.: *Konyhakertből design szálló – Les Cols Pavellons*, Metszet 2011/3.: *Luxusszálló dobozokból – Hotel Aire de Bardenas*) és műemléki környezetben kialakított hotelről is (Metszet 2010/4.: *Madártávlatból is lenyűgöző – Parador de Alcalá de Henares*), ám a mostani projektet mindezek fúziója jellemzi.

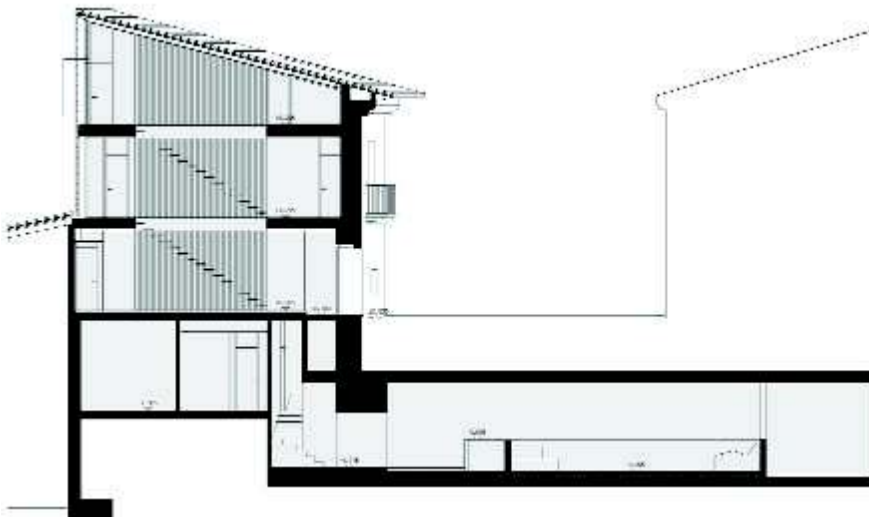
San Vicente de la Sonsierra 1100 körüli lakosságú települése Logroñótól, a borvidék megyeszékhelyétől és a híres Szent Jakab zarándokúttól (El Camino) is csak

Építész:
 Alex Borrás,
 Enric
 Farrerons,
 Octavio
 Pérez

A műemlékvédelem alatt álló 16. századi épület elpusztult hátsó homlokzata helyére ma egy minden ízében kortárs szerkezetet építettek, mely mégsem üt el hivalkodóan patinás szomszédjaitól

Keresztmetszet a lépcsőházon át

egy hajszálynyra fekszik, középkori, javarészt szakrális műemlékekben gazdag település, mely mindenképp mégér egy kitérőt.

A projekt alapjául egy 16. századi, műemléki védetség alatt álló épület szolgált, mely igen romos állapotban állt a megbízás idején (2007-ben). Egyedül utcai főhomlokzata és kőből falazott boltíves pincéje őrizte meg

eredeti pompáját, mely sajátos termikai adottságai (állandó hőfok és páratartalom) folytán bortárolásra az idő múlásával is kiválóan megfelelt. Ugyanakkor az ingatlanfejlesztésre igen szűkös anyagi keret állt rendelkezésre. Így a cél egy olyan turistaszálló létrehozása volt, ahol az alkalmazott olcsó anyagokkal és költségghatékony megoldásokkal nemcsak a komfortosítás valósul meg, de

Az óváros egyik jellegzetes épületének számító turistaház há szerényebb keretek közt is, de ma is méltón hirdeti arisztokrata múltját

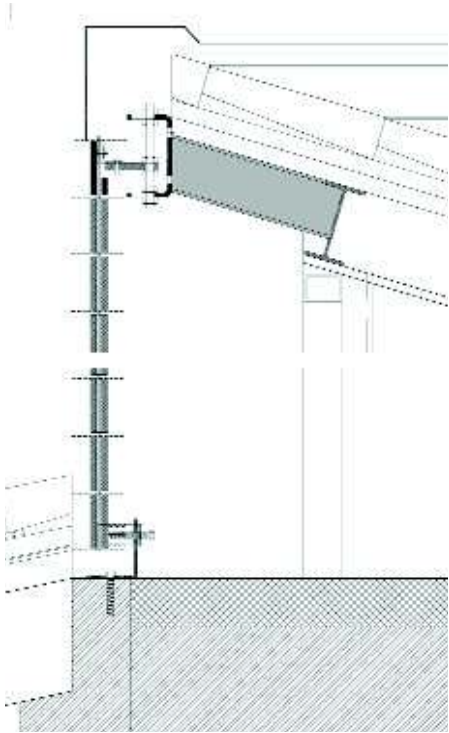
A háló beépített, súlytalanak tűnő szekrényét is maguk az építészek tervezték

zi mag egyszerre képes szellősségében fenntartani a tágas egylégtér érzetét, és egyértelmű térhatároló elemként szeparálni az emeletek eltérő funkciójú helyiségeit.

A régió gasztronómiai hangsúlya a nagyvonalúan elképzett étkezős konyhán is tapasztalható, míg a megfáradt vándornak menedéket, pihenést nyújtó kandallós nappali a letisztult, japán zen tereket idézi. A minimalizmus és a téregységesítés jegyében a padozat öntöttbeton felületű, melybe látványos, beépített padlóvilágítás került. A bútorzat egy része pedig a skandináv naturizmus és nem utolsósorban a költséghatékonyság jegyében IKEA termék, míg más része a tervezői igényességet szemléltető egyedi tervezésű darabok.

Az első és második emeleten található szobákban hagyományos nyílászárók helyett az építészek egy szokatlan megoldáshoz folyamodtak, egy Flexbrik névre hallgató új építőanyag alkalmazásával egyfajta kerámiaszöttes homlokzat révén biztosítanak azoknak természetes

Az üveghomlokzat elé szerelt szitaszerű, könnyed téglaszervezet igen látványos eleme az emeleti helyiségeknek

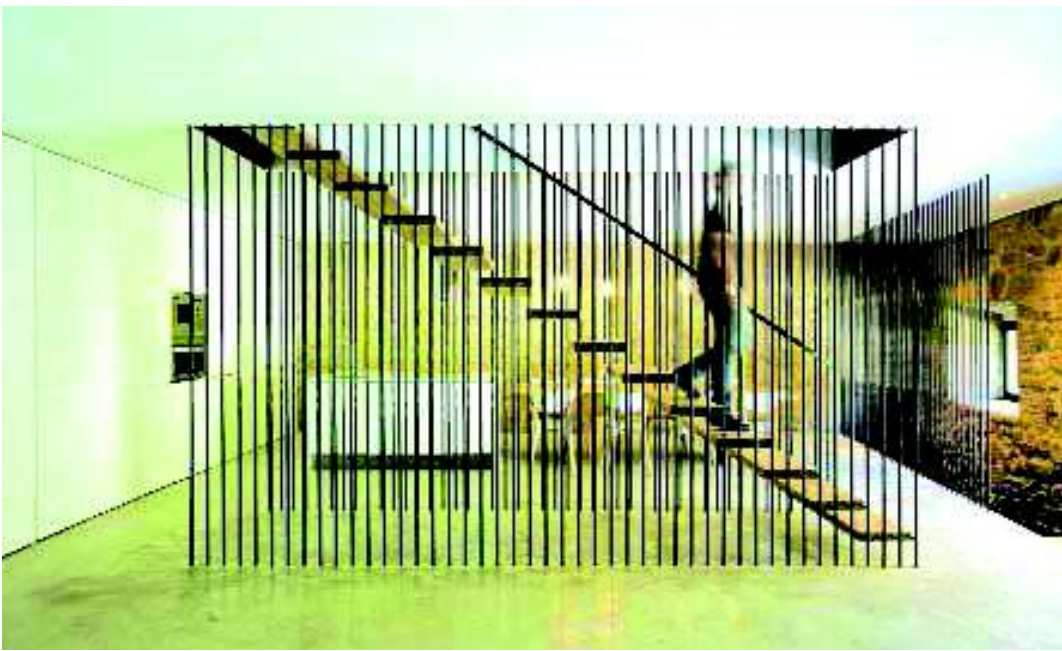
Homlokzatképzési csomópont

a meglévő értékes épületrészekre is figyelem terelődik. Mindezen nehézségek közepette azonban az építészek még egyedi kortárs részletek kiötlésében sem szűkölködtek, melyek tovább fokozzák a projekt látványosságát, így a vendégház népszerűségét emelve annak kihasználtságát is minden bizonnyal pozitívan sikerült befolyásolniuk. Ilyenek fellelhetők úgy az épület külső megjelenésében (lásd hátsó homlokzat), mint enteriőrjében (gondolunk itt például a bejárattal egyből szembeköszönő, centrálisan elhelyezett, könnyed, lebegő hatást keltő lépcsőre).

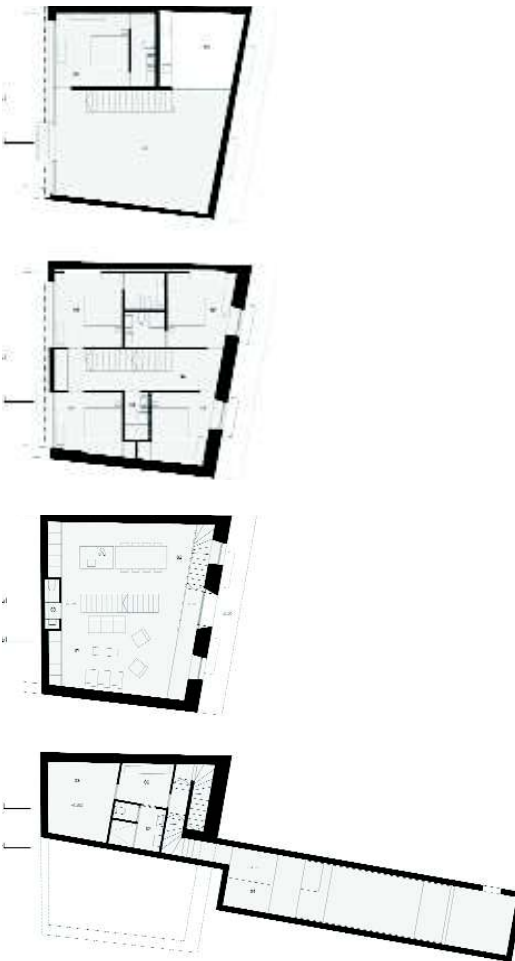
A két oldalt befogott fokokból álló, központi lépcsőhá-

fényárt. Ez nem más, mint egy acélhuzalok közé sakk-táblaszerűen kifeszített téglahomlokzat, mely részben árnyékolást és intimitást is biztosít a függönyfalazat mögötti hálóknak. Dekoratív mintázata a duplaágy fevége mögött kialakított fürdőszoba üveg válaszfalán is visszatükröződik. Az utolsó szinten játékszobaként definiált közösségi térben egy a környező, terepszintkülönbségből adódóan páratlan panorámára fókuszáló kilátóablak készítésére is gondoltak a tervezők, mely egyben dobozszerű olvasósaroknak is megteszi.

Az épület – részben kortárs hangvétele ellenére – homlokzatának anyaghasználatával szervesen illeszkedik

A lehetőfinom lépcsőházi mag, a szakaszatlan betonpadló és a töretlen falként továbbfutó beépített szekrények egyaránt a térérzet folytonosságát szolgálják

Eltérő szinti alaprajzok

óvárosi környezetébe, színezetével az arab cseréptetős milióba. A projekt egészét egyedi megoldások és az örökség tiszteletének párhuzama jellemzi. Ez a szimbiózis és integrációs szándék és az épület tervezőinek alázatos hozzáállása figyelemre méltó szakmai érettségről tanúskodik.

Nyáry Erika

Az egykori borospince helyén ma a spa található, melynek temperálása, állandó hőfokon és páratartalom tartása nem kíván különösebb energiáfordítást

Aki a házba lép, elsőként a tengelybe helyezett függőleges közlekedőblokkot pillantja meg, melynek lebegni tűnő lépcsőfokai lehetetlen hatást keltenek

Építésszek: Alex Borrás, Enric Farrerons, Octavio Pérez (Blur Arquitectura)

Munkatársak: Enric Guivernau, Julia Pons

Fotó: Berta Buzunariz

ROZSDÁSODÓ TREZOR

Városi múzeum és archívum, Essen

Korábban a város archívuma nagyrészt a régi zsinagóga rabbiházában kapott helyet, ezt azonban néhány éve ki-nőtte az intézmény. Essen városa úgy döntött, hogy a részben üresen álló Luisenschule épületét városi múzeum-má alakítja át, a szomszédos foghíjon pedig felépíti az archívumot.¹

A tervezésre 2005-ben egész Európára kiterjedő terv-pályázatot írtak ki. A feladat az addig különböző helye-ken tárolt archív anyagoknak, az intézmény adminisztrá-ciójának és könyvtárának, egy előadóteremnek és a vá-ros legújabb kori történelmét bemutató múzeumnak az elhelyezése volt. Fontos szempont volt, hogy a Luisen-

Essen – Európa 2010-es kulturális fővárosaként – több ér-dekességgel is tud szolgálni lakóinak és látogatóinak egy-aránt: a Folkwang Múzeum, valamint a Zeche Zollverein dizájnközponttá alakítása mellett ebbe a sorba illeszkedik a Luisenschule városi múzeummá történt átépítése és bőví-tése is az Ahlbrecht Felix Scheidt Kasprusch Építésziroda tervei alapján.

A markáns kortenacél homlokzat határozottan megkülönbözteti a régi és az új részeket

schule műemléképületét megőrizték, és megtalálják a neki megfelelő funkciót. Az iskolát 1866-ban alapították Essen első felsőbb leányiskolájaként. A jelenlegi kastélyszerű, háromszárnyú épülete a Bismarck téren 1906-ban Friedrich Paulsen építész tervei alapján készült el. 1988 óta áll műemléki védelem alatt. A rekonstrukció eredményeként most az épület négy szintjéből kettőt a múzeum, a könyvtár, az irodák és a városi archívum műhelyei foglalnak el, a maradék részen az iskola még megmaradt kapacitása működik.

Földszinti alaprajz

Az egykori Luisenschule előcsarnoka

Az archívumot befogadó új épületszárny masszív, négyszintes tömbje a városszerkezetben egy – a háború által okozott – foghíjat hozott most helyre. A pregnans kortenacél homlokzat az archivált anyagok összesen tizenhét kilométer hosszú polcait rejt. Az acélburkolat az egykori esseni acélgégyártási hagyományokra, a Krupp Művekre emlékeztet, másrészt azt az érzetet is kelti, hogy az archív kincseket a város egy trezorban őrzi, amelynek az időben előrehaladó korróziója az idő múlását is szimbolizálja. Az új épületszárny egy üvegezett nyaktaggal kapcsolódik a szomszédos, ötvenes évekbeli épületrészhez. A huszonöt centiméter vastag homlokzati vasbetonfalakra nyolc centiméteres hőszigetelést raktak fel. Erre került a kiszellőztetett fémburkolat, amely a nedvességet távol tartja, és a napsugárzás okozta felmelegedést megakadályozza.² A markáns kortenacél homlokzat határozottan megkülönbözteti a régi és az új részeket.

Az építészek tudatosan mondtak le a mesterséges szellőzés alkalmazásáról, ehelyett egy természetes szellőzési koncepciót dolgoztak ki. Ebbe a homlokzatburkolat keskeny, ferdén bevágott nyílásaitól a számítógépes vezérlésű bukó ablakszárnyakon át a fűtőtestek megfelelő pozícionálásáig sok minden beletartozik. A körülbelül 2,3 méter magas perforált polcok is úgy vannak kialakítva, hogy a levegő cirkulálni tudjon körülöttük. Mérőberendezésekkel követik a külső levegő hőmérsékletét és az egyes szintek légtechnikai jellemzőit is. Az intelligens vezérlés minden szinten külön szabályozza az átszellőztetést és a fűtést, az utóbbihoz a szokásos fűtőtestek is megfelelőek voltak. A páratartalom szabályozása céljából a falakat és a mennyezetet speciális, hidraulikus mézsvakolattal látták el.

Minderre az archív iratanyag – amelynek legrégebbi darabjai a 13. századból származnak – tárolásához fokozottan szükség volt. Korábban ezek az iratok nem részesültek ilyen bánásmódban, évszázadokon át a városi titkárság éppen aktuális helyszínén tárolták őket. Amikor 1802-ben a poroszkok elfoglalták a várost, akkor született egy olyan rendelkezés, hogy az összes városi dokumentumot a városháza egy tároló helyiségében gyűjtsék össze. Itt aztán teljes összevisszaságban hevertek mindaddig, míg ötven évvel később egy elhivatott hivatalnok rendszerezte őket, és ezzel megteremtette az archívum alapját.

A műemlékvédelem alatt álló Luisenschule épületébe tehát a város történetét bemutató múzeum is beköltözött. Az impozáns, keresztboltozatos bejárati teret restaurálták, és most előcsarnokként funkcionál. Az egykori osztálytermek egy része és a széles folyosók kiállítóterekként működnek. A tágas épület, amelyet az ötvenes években még egy traktussal és tornacsarnokkal is kibővítettek, problémamentesen be tudta fogadni az adminisztráció minden területét, a könyvtárat, a szemináriumi termeket és a műhelyeket. A pincében a légvédelmi óvóhelyet meghagyták nagyjából az 1945-ös állapotában, az *Ellenállás és üldöztetés a Harmadik Birodalomban* című kiállítás részeként.³ Az újonnan létrejött belső udvar körül a három különböző korszakból származó épülettömbök izgalmas együttest alkotnak.

Pesti Monika

Források:

1. http://www.hoermann.de/fileadmin/architektenforum/portal/Portal_22.pdf
2. <http://www.baukunst-nrw.de/objekte/Haus-der-Essener-Geschichte-1824.htm>
3. <http://www.archilovers.com/p45203/Haus-der-Essener-Geschichte#info>

Az új épületszárny üvegezett nyaktaggal kapcsolódik a szomszédos ötvenes évekbeli épületrészhez

A korrózió különböző stádiumában lévő acélelemek a ferdén bevágott szellőzőnyílásokkal mozgalmás homlokzatot képeznek

Építető: Essen város
Építész: Ahlbrecht Felix Scheidt Kasprusch
Statika: Schülke und Wiesmann Mérnökiroda
Fotó: Deimel & Wittmar
Produkción: Hörmann

EPILÓGUS ELŐTT

Teaház Orfalun

Előbb bolt, majd iskola, utána nyúl-
ház, majd gombatenyésztő telep.
Az átalakítás megőrizte az épület
történetét: a homlokzatnyílások rit-
musa és mérete ma is jelzi az egyko-
ri bejáratokat

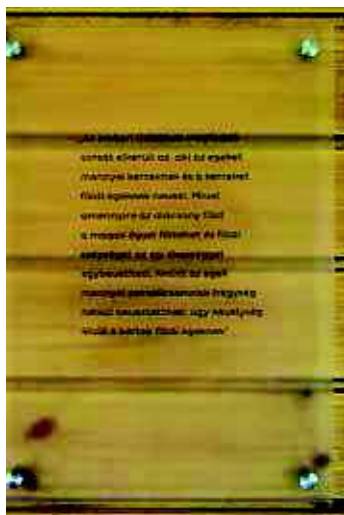
„Az emberi ítéletnek megfeddő sorsát elkerüli az, aki az egeket mennyei kertek-
nek és a kerteket földi egeknek nevezi. Mivel amennyire az alacsony föld a magas
éggel föltehet és földi szépségét az égi ékességgel egybevetheti: amint az egek
mennyei paradicsomnak írégyesség nélkül nevezettnek; úgy kevélység kívül a ker-
tek földi egeknek [...] Ami a mennyekben az egek alkotása, az a földön a kertek
pántálása.”¹

Epilógus előtt

Míves betűk egy opálos csillogású lapon.² Mottó, hitval-
lás és még ennél is több: háromszázötven év mélyéről is
érvényes tájézetet a Vend vidékről: Mezőkövesdnyi terü-
let a Rába folyó mentén – egy kert dúlt hitek visszhang-
jaival a feledés határán. Legkisebb falva Orfalu: már
nem is a szerek, hanem a szórványok világa. Váltakozva
telepített erdők, kaszálók és gyümölcsösök: a mozaikos
tájon felbukkanó épületek mintha a földből nőnének.
Őriznek még valamit egy hajdanvolt egységből, egy kö-
zéppont nélküli azonosságból. Együvé tartozásukról
azonban nem szimbólumok, hanem évszázadokon át

örökített életmód és egy máig talányos, eltűnőben lévő
kultúra tudósít.

A vendek identitása, kultúrájuk mibenléte a mai napig
átpolitizált kérdés. Ez a nyugati szláv diaszpóra – ame-
lyet a hazai közgondolkodás manapság szlovénként azo-
nosít – már a hatodik században letelepült a Nyugat-Du-
nántúl területére. Nagy részüket mára a magyarságba
olvastották a történelem viharai, a 18. századra a Mu-
ravidékre és a Rába folyó környékére olvadt lakóhelyük.
Ekkortájt jelentek meg az azok az elképzelések, amelyek
az itteni szlávtságot a szlovénektől független, önálló nép-
csoportként azonosították, és őseiket a vandálokig vezet-

ték vissza nevük német eredetéből (windisch-vënd). A 19. századra vált általánossá a vend elnevezés, a trianoni békeszerződés pedig a „vënd nem szlovén” elmélet gyújtópontja lett. A független Szlovénia megalakulásával végül új fejezet nyílt identitástörténetükben, és ez leginkább a nyelvet érinti: a legfiatalabb generáció már nem beszél az irodalom nélküli, de önálló szókincsű vendet.

Az 1848-49-es szabadságharctól eredő nacionalista purparléktól függetlenül a vendek sajátos termelési kultúrát honosítottak meg a vidéken. Évszázados hagyomá-

nyaikat a kollektivizálás sem törte meg. Ezen az „úgy hagyott” vidéken elmaradt a tragédiával felérő tévesztés, Orfalun például csak a falu tulajdonában álló egyetlen házat, az útra a gerincével forduló kocsmát és boltot államosították az ötvenes években. Nem élvezett műemléki védeltséget ez a háromtengelyes, ormfalás épület: egyszerű pilaszterei, visszafogott vakolatdíszei inkább árulkodtak takarékos normakövetésről, semmint műépítészeti bravúrról. Az államosítást követően négyosztályos, összevont iskolaként használták, majd a hatvanas évekkel az ÁFÉSZ tulajdonába került. Ekkor vették ki középfőfalát, amelyet pillérekkel és vasbeton gerendákkal helyettesítettek. Előbb nyulakat tartottak benne – ennek emlékét őrzi a Nyúlház elnevezése –, később gomba-termesztésre használták az ingatlant, ami a rendszerváltással került vissza az önkormányzathoz. Noha ekkor már elképesztő állapotok uralkodtak – jószérivel a közművek sem működtek –, a falunapokat mégis itt tartották még évekig. Aprócska toldásokkal, javításokkal, szépségtapaszkodással próbálták lakájosá tenni azt a grundot, ahonnan a szellem már rég tovaköltözött.

A vendség kulturális státuszától nem teljesen függetlenül, a Fertő-Hanság Nemzeti Park 2007-ben kereste fel a helyi önkormányzatokat a vidéket érintő fejlesztési program tervével. A terület páratlan fajgazdagsága, a ritka gyogy- és fűszernövények diverzitása adta Orfalun

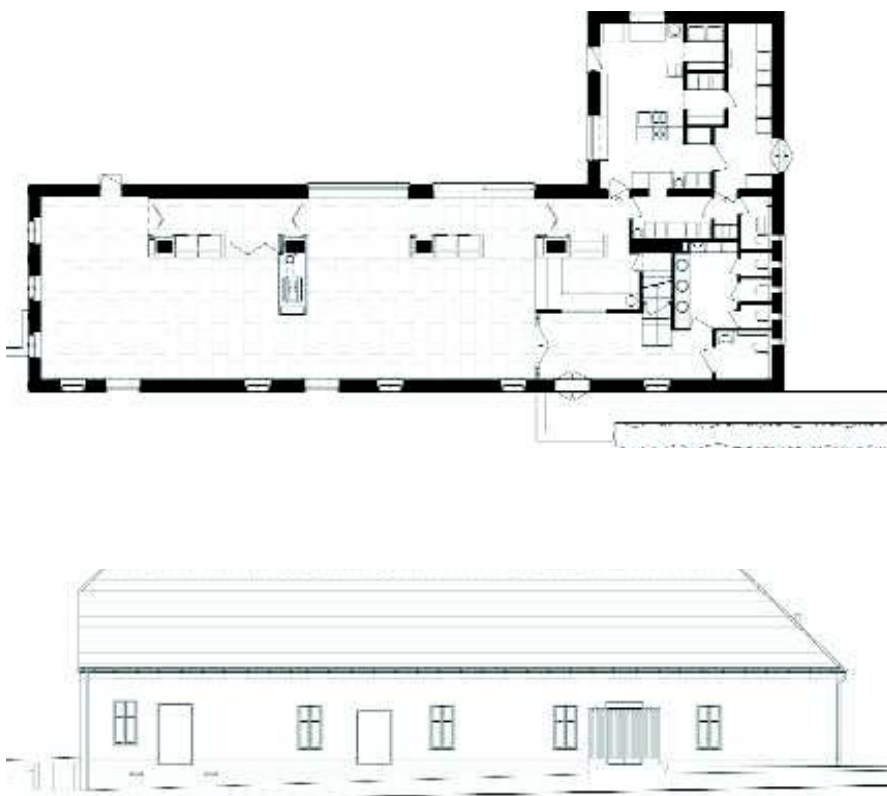
a Teaház ötletét növénykiállítással, kávézással – és, ha úgy esik jól – néha kocsmázással. Kritikus funkció, kritikus vállalkozás: noha létjogosultsága a természeti adottságok tekintetében megkérdőjelezhetetlen, kérdéses, hogy ez az alapvetően szofisztikált, urbánus rendeltetés mennyire lesz képes gyökeret eresztetni a falu közösségében – pontosabban lehetséges lesz rendszeres programokkal feltölteni ezt a félpublikus teret. Ezekre a kihívásokra próbált a program választ találni akkor, amikor a hetvenlelkes Orfalu Teaházának tetőterébe egy későbbi ütembe installált panziót képzelt.

Lehetne részletezni, hogy „hogyan lesz a tervezésre és az építési engedélyezésre együtt kevesebb idő, mint egy szerződés aláírására (persze visszadátumozva), hogyan nem érti a pályázat bonyolítója, hogy az építés miben különbözik egy eszközbeszerzéses projekttől, hogyan nyilatkozzon a tervező több mint másfél év elteltével a tervezői költségbecslése érvényességéről úgy, hogy a számain már változtatni nem lehet, hogyan cserélődnek az ügyintézők az ügynökségeken félfévente, és hogyan ülnek újabb hosszú hónapokat a második körön. Hogyan változnak a közbeszerzés szabályai szinte az évszakkal együtt, hogyan kell hol ebben, hol abban a formátumban a költségvetést csatolni, hogyan nem lehet „K-tételek” tömkelege nélkül egy normális szerkezetű házat kiírni.”³ 2008. január végére elkészült a programterv, 2009 májusában lett jogerős építési engedély, de mire a második fordulón is sikerrel szerepelt a pályázat, a szó szoros értelmében beütött a krach. 2010-ben az államháztartási mérleg javítására befagyasztották az összes fejlesztést. A választások után egyik napról a másikra lecserélték a Nemzeti Park vezetését is, ami felélesztett egy régi konfliktust U. Nagy Gábor és a régi-új igazgató, Markovits Tibor között.⁴ Úgy tűnt, mindezzel megpecsételődött a fejlesztések sorsa is.⁵ 2010 és 2011 során négy sikertelen közbeszerzési pályázatot szerveztek, majd mindezt megelégedve 2011 végén az orfaluaiak úgy dön-

Építész:
U. Nagy
Gábor

Szemből a konyha egységei, „skurcból” pedig a fogyasztótér üvegfalai nyílnak a teraszra

töttek, saját maguk bonyolítják le az eljárást – sikerrel. Tavaly egy embert próbáló, öthónapos tél elején indult el az építkezés, amely – köszönhetően az állandó jelenlétnek, az odafigyelésnek és a kommunikációnak – május 18-i megnyitóval ért véget. Egy faluház, egy közösségi hely programja költözött az élettelen falak közé olyasfajta teret alakítva, amely egyformán jelentéssel bír a falubélieknek, de egy építész entellektüelnek is.

U. Nagy célja az volt, hogy az átalakítás ne törölje el az eredeti épület történetét és az így létrejött, voltaképp nagyvonalú térszerkezetét. A teret aszimmetrikusan kéthajóssá osztó pillérsort belsőépítészeti eszközökkel illesztették az enteriőrhez; a homlokzatnyílások ritmusa és mérete ma is jelzi az egykori bejáratos helyét. Különösen jól izesül az egykori szerkezet a kandalló befordításánál. Nemcsak a pillérsor linearitása, a tér kíméletlen, kéttengelyes axialitása törik meg itt, hanem olyan keresztirányú húzások is megjelentek, ami a középső térszakaszt – az egész struktúra ömleny jellegét megtartva – átfordítja, harántengelyessé teszi. Erősíti ezt a kontrapunktot az idehelyezett teraszajtó is, amely ehelyütt felülírva a kéttengelyes alapstruktúrát, centrálissá tömöríti a kandalló előtti szakaszt. Ugyancsak az egyik pillérhez illeszkedik a recepció-söntés is, amely baldachinbetétként önálló inerciájú, középpontos perforációként tovább tagolja, bonyolítja a hosszházat. Az előtérből a recepcióra tekintve rétegesen tárul fel a hátsó terasz, a fogyasztótér, a kandalló mögötti világ: a ház méretét meghazudtoló, méltóságteljes „köztér” fogadja a belépőt. Amilyen egyszerű az alaprajz szerkesztése, olyannyira összetett és – saját méretkorlátain belül – meglepetésekkel teli az a tér, amit az egykori hodályból szerkesztettek. Noha az építészekritika ritkán bocsátkozik a fenti, műtörténeti leírásokból ismert térelemzésekbe, meggyőződésem, hogy ezek az apró rafinériák, az első pillantásra egyértelműnek tűnő, de érzetszerűségükben markánsan eltérő tértapasztalatok egymásmellettsége, ezek kontinuuus megtapasztalása a kulcs ahhoz a fenomenológiához, amelynek hiányában egyébként lepattanánk erről az építészetről. Ami ugyanis önmagában tényleg nem több, mint amit a szemlélő a képeken lát. Belül borovi

Háttérben a recepció-söntés-bárpult baldachinjá. Belsőépítészeti leleménnyel úgy sikerült tagolni az eredeti kéthajós teret, hogy változatlanul áramló, de eltérő sűrűségű és irányú szakaszok jöttek létre

fenyőburkolat, tölgyfa nyílászárók és bútorok: hordozószerkezetként pedig OSB-lapok. Noha távol esik U. Nagy életművétől az efféle narrativitás, persze termékeny párhuzamba rendezhető a pillérek köré szervezett vitrinek anyagszerű rétegzettsége és az épülettörténet archeológiája. A tárlók belsejét, a tükröződés mögötti, talányos háttérfelületét ugyanis már nem az enteriört meghatározó borovi fenyő burkolja, hanem egy rejtett réteg, az alóla feltáruuló, olajozott OSB.

Elképzelhetetlenül kevés pénzből valósult meg a vegyes – fa- és pellettüzelésű kandalló, a háromrétegű üvegezés, a pallótokos ablakok. Volt persze, amire nem futotta: az udvar, vagyis a terasz felé nyíló két ajtó közül csak az egyik lehetett tolóvasalátú; a részletek ugyan művesek, de nem artistikusak. Nincs akkora szemantikai erejük, mint például Balázs Mihály, netán Turányi Gábor épületeiben. Az igazi csoda az, hogy a 2008-as költségvetés ellenére mi minden egyébre futotta öt évvel később: látványhűtő a söntésben, napkollektoros fűtés-ki-

egészítés, a középpillérek burkolatába rejtett harmonikaajtók, amelyek nem csak az eltérő használatok szerint szakaszolhatják a teret, de az utolsó pillérközben egy alkalmi bútorraktárt is elrekeszthetnek.

A belső legnagyobb értéke azonban mégiscsak az atmoszféra: a borovi fenyőburkolat ikonográfiájában szinte gyanúsán közel áll a sutácska tetőtér-beépítések lamبériáihoz, mégis a kordában tartott geometria és néhány, szinte észrevétlen műfogás – mint a terek szakaszolása – a „saroklécek” ellenére is olyasfajta tervezői akaratról tanúskodnak, amely sikerrel uralja ennek a térnek minden szegletét. Nem valaminő voluntarizmusra utalnék, hanem arra a szinte testszerű, harapható légkörre, a gyógynövények és az olajozott fák illatára, amely anyagként, nagyon is valós materiaként tölti föl a teret. Visszaemlékezve a hangulatra, könnyen lehetne nagy ívű párhuzamot vonni a vend vidéki táj, mint földi ég és a Teaház meghitt bensőjének hortus conclususa között. Ami azért – így, egymás között –, biza épületes marhaság lenne. Mint U. Nagy összes épülete, ez a ház is óva int a túlértelmezéstől. És mégis. Tényleg, mintha a földi kertek ege, a vendégi éden, ez az üde és idilli, dolgos és szerény, lassult idejű szakrális táj lopózna a falak közé, és cirógatná fényeivel ezt a kis tért.

Epilógus helyett

Lapunk 2013/1-es számában egy tanulmány már részletesen tárgyalta U. Nagy Gábor őrszentpéteri táncpajtáját.⁶ A szöveg bőséggel pertraktálta U. Nagy őrségi építészetének alapköveit, továbbá – mintegy hipotézisként felvetette annak lehetőségét, hogy bizonyos, a helytől elválaszthatatlan gyakorlatok éppen ebbéli minőségük okán bújnak ki az építészekritika érvényességi köréből. Amennyiben definíciót kívánunk keresni a regionalizmusra, illetve U. Nagy által képviselt reflexív gyakorlatára, kiderül, hogy annak mégoly sikeres meghatározása esetén sem képes az értelmező tekintet felvenni azt a pozíciót, amely az életmód és az építészeti lét önlényegeit tekintve szükségképp egymásra vetített az alkotó irányából. Ez a diszcrepancia azonban két újabb következménnyel is jár, amit az előző írás terjedelmi okok következtében már nem tárgyalhatott.

Először is: bármennyire is szeretnénk hinni az ellenkezőjét, személyes tehetségektől, indulatoktól és hevültektől teljesen függetlenül be kell lássuk, nem tud bárki bárhol regionalizmust csinálni. Nem lehet akárhol hiteles regionalizmusokat létrehozni. A létrejött végeredmény esztétikai és építészeti minőségétől függetlenül az U. Nagy által is képviselt reflexív gyakorlatoktól is elválaszthatatlan a hellyel kapcsolatos olyasfajta azonosulás, amelyet a freudi, Norberg-Schulz-i kreatív adaptáción túl a napi életmód is hitelesít. Ennek hiányában is jöhet-

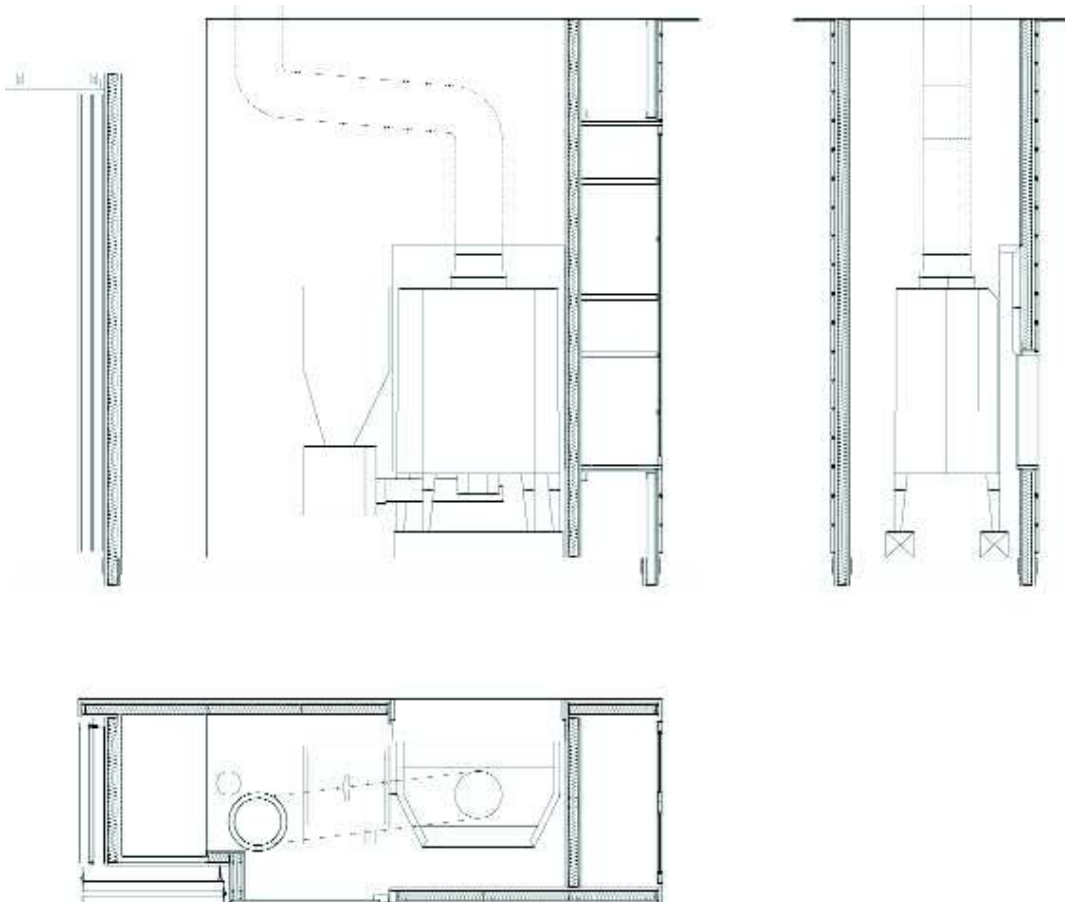
- 4 A nézetkülönbségek még az Őrségi Nemzeti Park alapításának idejéből erednek. A civil kezdeményezésre létrejött nemzeti park igazgatójának akkor – a kezdeményezést elindítók leghatározottabb ellenkezése ellenére Markovits Tibort nevezték ki. „Az Őrség természetvédelmét szívükön viselő civilek nyilvános véleményükben (azonban – beszúrás: WGA) Markovics Tibort 'dilettánsnak és igazgatói tisztre alkalmatlannak' nevezték.” A részletekről és a perről lásd: Kiszely Károly: *Az Őrségi Nemzeti Parkot kezdeményező mozgalom közleménye*, Országos Sajtószolgálat, 2004. január 23. in: Greenfo, http://www.greenfo.hu/hirek/hirek_item.php?hir=6657, utolsó letöltés: 2013. július 19.
- 5 A Teaház mellett pályáztak még ugyanis bakancsos és kerékpáros turistákat kiszolgáló pihenőépületekkel, de egy Apátistvánfalvára álmódott Ökoturisztikai Információs Centrummal is. Utóbbi kudarcsról vö: U. Nagy Gábor: id. mű.
- 6 Wesselényi-Garay Andor: *Elbeszélhetetlen*. U. Nagy Gábor regionalizmusa, in: *Metszet*, 2013/1., január/február, pp. 12–19.
- 7 Jonathan Culler: *Dekonstrukció. Elmélet és kritika a strukturalizmus után*. Osiris Kiadó, Budapest, 1997. 8. skk.
- 8 Igazolásként érdemes áttekinteni Czigány Tamás pannonhalmi beruházásainak recepciótörténetét, középpontjában csejendvölgyi fakápolnájának fogadtatásával.
- 9 Vö: Jeffrey Kipnis: *Towards a New Architecture*, in *Architectural Design*, Mar-Apr 1993. Vol. 63, Iss. 3-4; Paul Rudolph: *The Six Determinants of Architectural Form*, in C. Jencks and K. Kropf, eds., *Theories and Manifestoes of Contemporary Architecture*, WileyAcademy, 2006.

nek létre kiemelkedő, a kortárs építészetet gravitativ módon alakító alkotások, csakhogy ezek felfejtése és értelmezése, épphogy minőségük okán sikeresebb bizonyos műkritikai, netán – Jonathan Cullert⁷ idézve – „elméleti” epizstemék mentén. A foglatat pedig, amelyben ezek a házak az építészeti tudáshorizonton rendre felbukkannak, pedig alapvetően esztétikai. A „szép” keresése, fellelése és felmutatása – majd pedig a regionalista frazeológiával történő elfedése – simítja varratmentessé azt a repedést, amely az értelmező és az alkotó között feszül. Ezekben az esetekben egyszer és mindenkor pont kerül a praxis és a teória viszonyára: a teória kritikaként, de irányadó „elméletként” is leperdül a regionális gyakorlatról: a „regionalizmus” terminológiája egy tartalom nélküli fogalmi héj lesz közepén a szavaknak és a fogalmaknak ellenálló alkotással. Melyről a legnagyobb nyelvi bravúrok köntöse alatt is rendszerint csak annyi közlődik, hogy szép.⁸

A centrum-periféria probléma és a műértelmezések

alapvetően kolonialista gyakorlata – és ez lenne a másik következmény – a nemzetközi regionalizmusdiskurzusokat sem hagyta érintetlenül. Különösen szembeűnő mindez Kenneth Framptonnal, aki – némi atyáskodó úgyarmatosítással külső szempontrendszerek szerint fejlesztí átfogó elméleti univerzummá a kritikai regionalizmust, és visszatekintő szemhatárán a hatvanas évek elejétől választja ki az arra legjellemzőbbnek gondolt példáit. Ily módon szinte belevetítésként definiálódik regionalistává Louis Barragán – maga is elfogadva ezt a szerepet – vagy Mario Botta Casa Rotondája, leginkább pedig Villa Bianchija, amelyekről azóta olyan elemzések is megjelentek, amelyek inkább az elhallgatás dacával reagálnak Frampton véleményes klasszifikációjára.⁹ Belátható talán, hogy a külső szemlélet szinte ösztönszerűen keresi az esztétikai kapaszkodókat afféle képzeletbeli panteont létrehozva ezzel, amely magasan pallérozott ízléssel, de – és ez az igazi paradoxon – mégiscsak a kontextusuktól függetlenül helyez egymás mellé háza-

1 Lippai János: *A Psoni kert*, 1664. idézi: Stirling János: *Magyar reneszánsz kertművészet a XVI-XVII. században*, illetve Stirling művére hivatkozva Rabb Péter: *A kereszt mint életfa*, in *Architectura Hungariae*, negyedévenként megjelenő építészeti folyóirat, III. évf. 2. szám, http://arch.et.bme.hu/arch_old/korabbi_folyam/kortrs10.html, utolsó letöltés: 2013. július 19.

2 A Teaház teljes grafikai arculata Konfár Ramóna Krisztina, az AMI MA végzős hallgatójának diplomamunkája. „FűszerTár – a hármas szóösszetétel tagjai külön-külön is hangsúlyt kapnak a kör alakú kompozícióban, amely a logó maga. Az egyszerű, háromsoros, középre zárt betűkompozíció egyediségét a betűkapcsolatok és a betűk között kinövő apró „fűszerszál” díszek adják. A grafikai világ kettős vállalás: magában foglalja a MoHa, azaz Modern Otthon Hagymány elnevezésű kézműves bolt arculatát is, melynek termékei megtalálhatók a FűszerTárban is. Az ehhez tartozó logotípus geometrikus mozaikkompozíció, amelynek fő erénye a linearitás és a szalagszerű sorolhatóság.” in: Konfár Ramóna Krisztina: *Az orfalu Füveskert és Teaház arculattervezéséről*. 2013. kézirat.

3 U. Nagy Gábor: *Huszonhét padlásajtó – Ökoturisztikai Információs Centrum és kiszolgáló épületei, Apátistvánfalva*, in *Építészfórum*, <http://epiteszforum.hu/huszonhet-padlasajto-okoturisztikai-informacios-centrum-es-kiszalogo-epuletei-apatistvanfalva>, illetve Bardóczy Sándor: *EU-TANÁZIA / 1. rész – Csak egy skicc kell*, in *Építészfórum*, 2012. július 30. <http://epiteszforum.hu/eu-tania-1-resz-csak-egy-skicc-kell>, utolsó letöltés: 2013. július 19.

kat. A framptoni kánon esztétikai vonzereje természetesen vitathatatlan, ám épp eme esztétikai vonzerő ad okot a gyanakvásra. Mit lehet ugyanis egy olyan kategóriával kezdeni, amelynek csak gyönyörű példái vannak? Amelyben nem találunk botlásokat, amelyben nincsenek sutaságok, rosszul sikerült darabok, rossz, netán csúnya, de mégiscsak a helyi adottságokhoz illő épületek? Amely fel sem veti Bernard Rudofsky építésznek nélküli tárgyleményeit? Ebből a szempontból, vagyis az esztétikai túlteljesítmények irányából illeszkedik tüköralakzatként a regionalizmushoz a 2008-cal elinduló és szinte azonnal kanonizálódó válságjelenség, a szociális építészet, amely egyelőre társadalmi köntösben kínál kiutat az építészeti túlképzések okán első hullámban munka nélkül maradt abszolvenszeknek. A szociális építészet szinte programszerűen fordít hátat a framptoni alapkategóriáknak: az anyagok taktilitásának és – a józan észen túl – általában az összes olyan értéknek, amelyek felette megkérdőjelezhetetlennek tűntek a regionalista beszélgetések folyamán. Anyag helyett excel tábla, fények helyett

költségszámítás, csomópont helyett oly gyakran barbár rafinéria, amely a formát vagy a részletet tudatosan az építő kezébe helyezi, de azt is a legolcsóbb módon.

Epilógus után

Ha a nagy műalkotás lényegét kutatjuk, előbb-utóbb eljutunk a szakrálishoz. Megfordítva: nem tudunk olyan nagy műalkotást felidézni, melyben ne lenne ott a szakrális.

Mintha a vendégi éden, ez az üde és idilli, dolgos és szerény, lassult idejű szakrális táj lopózna a falak közé, és cirógatná fényeivel a Teaház térkertjét.

Halácsi Katalin és Wesselényi-Garay Andor

TÍPUSHÁZBÓL ÉPÍTÉSZET

Nyaraló Szabadi-Sóstón

A tetőformán is csak a beavatottak ismerik fel a benne rejlő típusházat

A terasz és a nappali új,
a hangulat ősi

Építész:

Pápay

György

Az utca felőli homlokzaton
a legkisebb a beavatkozás

Számomra Sóstó egy alig lankás, Balaton déli parti tájon a Balaton vízszintje fölött tizenöt-húsz méteres homokháton¹ bemélyedő, nádassal övezett, kedves, romantikus tavacska volt – sehol a környezetében emberi beavatkozás – és hát lehet, hogy sós, de akkor belemerülve ezt nem igazán tapasztaltam...

Ma megőrizte ugyan bizonyos mértékig kedves, romantikus hangulatát, de sűrű, zavaros utcahálózat és

nyaralók százai borítják. Nagy szerencséje a kérdéses teleknek, hogy elég tágas, és megőrizte a táj eredeti hangulatát, és valahogyan azt is érezni, hogy a nagy tó délparti homokpadján vagyunk, bár nem látszik a Balaton természetesen...

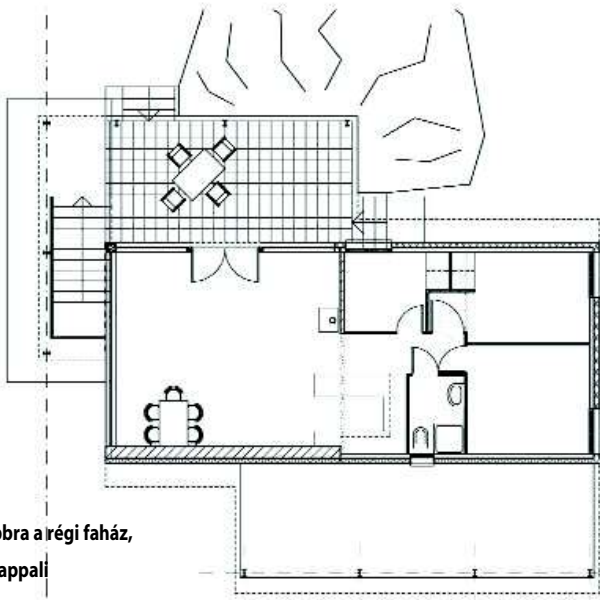
A tulajdonosok érdeme, hogy e hangulat megőrzésére rá is játszottak egy viszonylag tágas gyepterülettel, szabadtéri uszodával, melyet öröközdek, lombos fák és

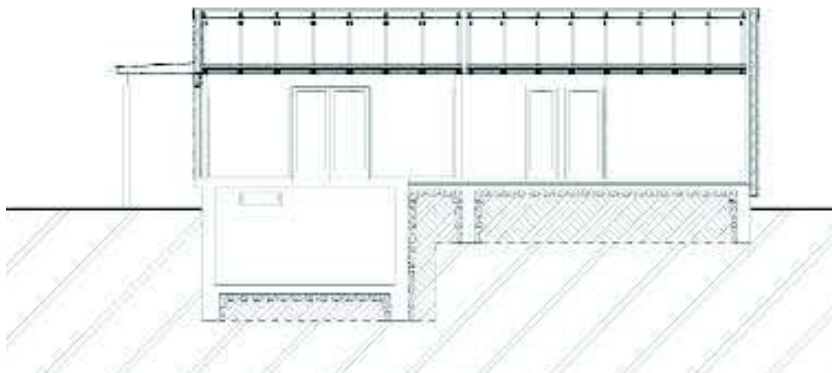
Isten a részletekben

A mai kornak mindenben megfelelő nyaraló

Alaprajz, jobbra a régi faház,
balra az új nappali

Metszet, az új rész alá pince is épült

gyümölcsfák öveznek. Nagyon megnyugtató térség, jó itt lenni... Ebben az idilli környezetben helyezkedett el egy kishajlású nyeregtetővel fedett, egyszerű faház, mely

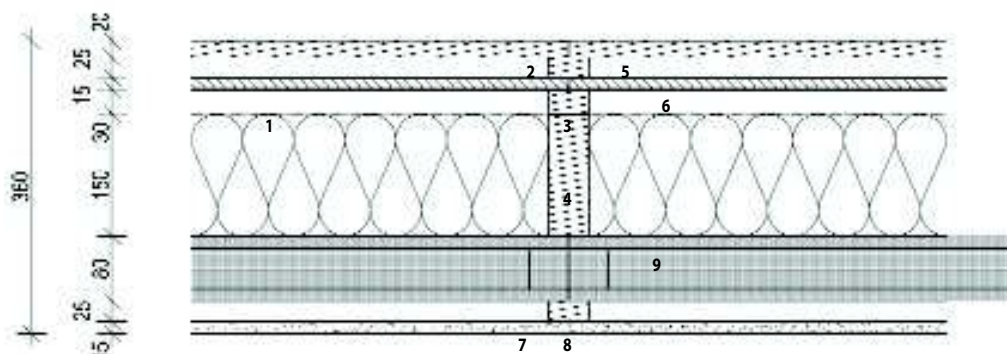
alapadottságnak is tekinthető. Egy terv lehetséges értékeit mindig az alapötlet, a fő komponens dönti el: ha ez jó, és részletezése során is logikusan kibontható, akkor építészeti alkotás született. Véleményem szerint itt most ez a helyzet.

A tervező javasolta a jó állapotú faház meghagyását, föllőtztetését, és kishajlású tömegének nyitott fedélszékkal való meghosszabbítását. A meglévő részben a népes család hálószobácskái és saniter helyiségek vannak, az új rész egy nagyszabású nappali tartózkodó terület: nappali-étkező-konyha a kert felé földig érő nyitható üvegfalakkal határolva. Az „élettér” hosszoldala előtt fedett-nyitott terasz helyezkedik el, mely be van illesztve a kert legkellèmesebb részébe, súlypontjába. Rövidebb oldala előtt pedig a feszített víztükör, estéknként szépen megvilágított medence vízfelülete. E koncepció további része (már lealapozva) egy „absztrakt doboz”, mely az elmondott épület folytatásában lesz: a szülői háló (master bedroom) és kiszolgálóhelyiségei a víztükörre tájolt, hatalmas üvegfalal. E ponton kis kétségemet kell kifejeznem, mert a bemutatott terv nem eléggé absztrakt, de talán ez még javítható. Az épületrésznek nem más stílusúnak, „modernnek” kellene lennie, hanem teljesen elvont formakezelésűnek, üveg és tömör felületek által határolt kubusnak.

Mies van der Rohe építészeti elveit egy rövid oldalon fejtette ki, melynek egyik fő pontja: „God is in the detail”. És el kell ismerni, hogy e ház megfelel ez elvárásnak:

■ a meglévő faház mai követelményeknek megfelelő hőszigetelő, hőtároló burkolatot kapott, vízszintes, világos színű faburkolatot;

Falfelépítés

1. Páraáteresztő fólia
2. 5×2,5 falécezés, közte légrés
3. 5×2,5 falécezés, közte légrés
4. 15×5 fabordázat, közte kőzetgyapot hőszigetelés
5. 10×2 fenyőfa deszkázat, 2 cm-es hézaggal
6. OSB lap feketére festve
7. Gipszkarton burkolat, alatta párafékező fólia
8. 5×2,5 falécezés, közte légrés
9. Erdért típusfaház (meglévő)

Tágas, nyitott fedélszékes az új nappali

- az üvegfalak semlegesek;
- a fedett terasz vízszintes tetőzete konstruktív, finom gondolat az acél tartópillérek és a gerendázat kapcsolatát képező 16-os betonacél csukló;
- szépek a burkolatok;
- jó a beépített konyha belső dizájnya.

Azért is üdvözlöm ezt a házat, mert a mai családház- és nyaralóépítés igen szétágazó és leginkább sikertelen példákat mutat, poszt-posztmodern szörnyűségeket, poszt-makoveczista organizmusokat, poszt-bauhaus építményeket (ahol a tervező nem értette a Bauhaus lényegét – a legszigorúbban vett funkcionalizmust). Ez a nyaraló egy üdítő kivétel, és hátha hatással lehet a többi, ezután építendő társára is – bár azt hiszem, ez egyelőre hiú ábránd. E ház hasonlít talán a csodálatos finn tájba beépülő, egyszerű, formatiszta építészetéhez is.

Egy jó ház építéséhez azonban elengedhetetlen a jó megbízó. Az itáliai reneszánsz sem jött volna létre a Mediciék nélkül, és ez a nyaraló sem valósulhatott volna meg az értő ízléssel bíró és anyagilag megalapozott építető nélkül. Gratulálok!

Virág Csaba

1. Cserny, T. and E. Nagy-Bodor, 2000, *Limnogeology of Lake Balaton (Hungary)*, in E. H. Gierlowski-Kordeschand K. R. Kelts, eds., *Lake basins through space and time: AAPG Studies in Geology 46*, pp. 605–618.
2. (Am: Isten a részletekben van) in James Stevens Curl: *A Dictionary of Architecture and Landscape Architecture*, Oxford University Press, 2006. (A Mies van der Rohe szócikkben)

Építész: Pápay György

Építész munkatárs:

Szalma Zoltán

Generálkivitelezés:

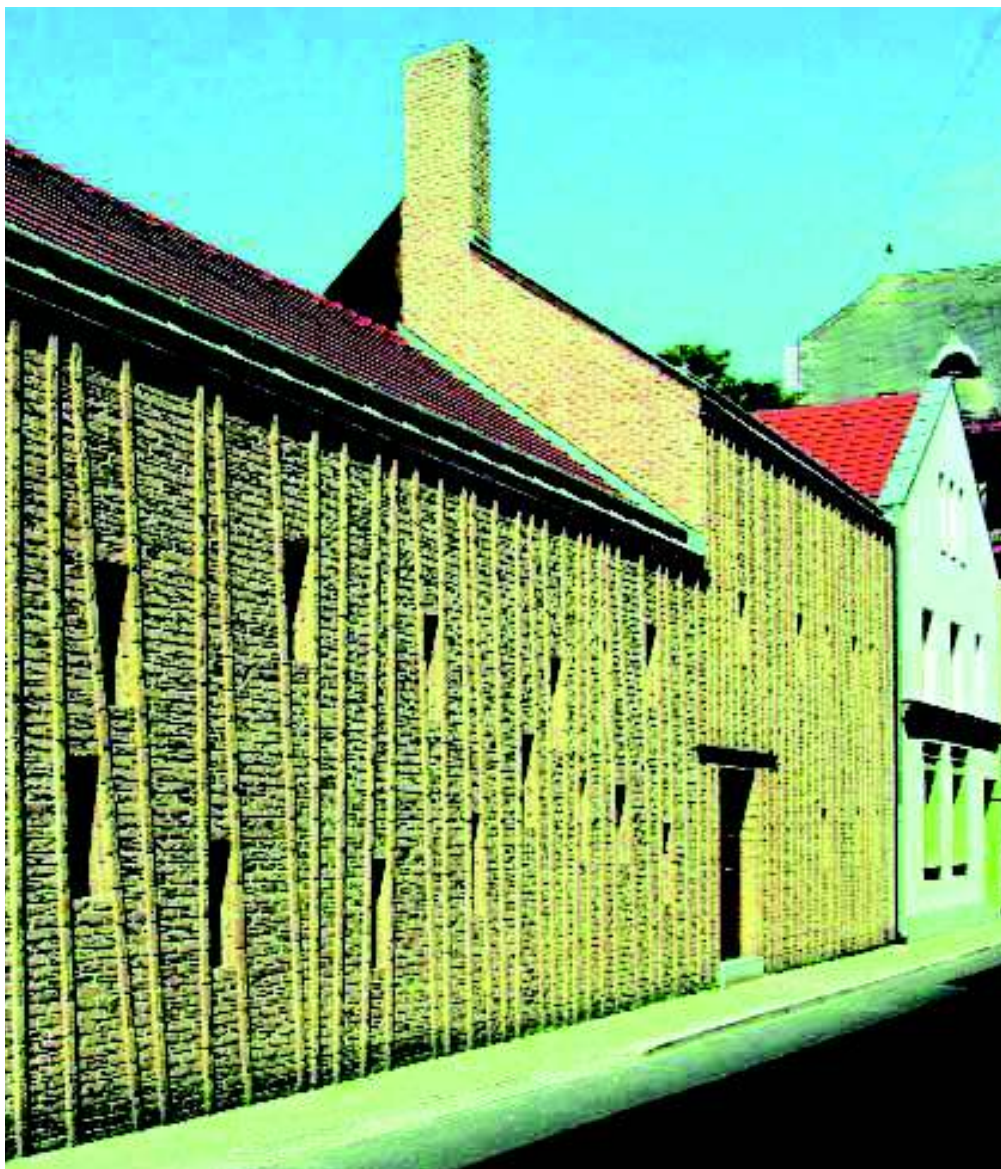
Shop-Service Kft. (Kiss Sándor)

Épületgépészet: Buknicz Épületgépészeti Kft. (Buknicz Zoltán)

Fotó: Oravecz István

MEGÚJÍTÁS

Immánuel Református Községi Ház, Pápa

Technikai bravúr
a kézműves téglá burkolat

Bakonyi erdők ihlették
a homlokzatot

Szeretem ezt a szót. És nem más „építészeti szótárából” való, mint Winkler Gáboréból. Legalábbis én az ő, Pápa város főépítésének írásai közben gondolkodtam el azon, mennyivel több ez, mint a hozzá nagyon hasonló „felújítás”. Aktivitást, frissességet, újat jelent valami régiben, értékesen, értékelhető alapon megvalósulva. Ez a fogalom többször eszembe jutott a pápai református közösségi ház bejárása közben. Pedig ebben az esetben fizikailag csak egy pince az, ami a megmaradt a régi házból, szellemileg persze sokkal több. Nem csupán egy épületről van szó, hanem egy református központról,

egy közösségről és persze a közösségnek helyet adó környezetről. A ház adta lehetőségek által maga a közösség tud megújulni.

Mezei László pápai építész barátom invitált meg baráti beszélgetésre a városba. Elmesélte a tervezés előzményeit, a meghívásos tervpályázatot, a programkiírást, beszélt az egykor itt álló épületről, a környék történelméről, városszerkezetéről, léptékről, építetői közösségről. Ekkor még nem láttam magát az épületet, mégis érezhettem, hogy különleges alkotásról van szó, a megbízó nem egy személytelen hivatal, hanem a megújulást vá-

gyó közösség. Az építészek sem egy épülete a többi között, hanem érzelmileg is sokkal jobban kötődik hozzá, mint egy átlagos megbízásához, ha lehet egyáltalán átlagos megbízásokról beszélni. Különösen jó volt az épület ilyen vezetés mellett bejárni.

Érdekes az épület programjának alakulása. A kezdeti ambiciózus tervezési program, mely kiindulópontja volt a 2004-es tervpályázatnak, a győztes terv érdemeit és a közösség lehetőségeit összegezve racionálisra csökkent, nem veszítve semmit annak lehetőségeiből, flexibilitásából, sőt. A megvalósult terv ütemezhetően, logikusan és gazdaságosan csökkentette le a programot oly módon, hogy az gyakorlatilag „mindent tud”, amit a közösség célul tűzött ki. Használat közben alakul még a ház működése, erre az épület térrendszere folyamatosan kell,

klasszikus járdasíkot maga alá engedő tér, hanem lépcsőfoknyival attól elemelt. Hogy szándékos volt-e a szintváltás, vagy a közterület rendezésére vár-e a helyzet, nem tudom, de annyi bizonyos, hogy az alapsík váltása e vonalban még összefogottabbá teszi a tömegkompozíciót, a közterületnek átadott privát terület pedig az előbb említett „nyitott-zárt” elvet erősíti.

A Séllyei utcai tömeghez tartozó homlokzat, illetve annak részletkimunkálása a legtöbb erre járó laikust vagy szakmabelit megállásra készíti. A kézműves felületű téglaburkolat, illetve a „ha akarom: halforma” ablakkompozíció az egyik legfotogénebb felülete az egyebek iránt következetes és egységes színvonalon részletezett épületnek. A 83-as út melletti, Bakony széli erdők látványa ihlette homlokzatburkolat olyan rafinált,

Építész: Mezei László

Tömegek a templomtoronyból

hogy reagáljon. Erre pedig csak egy nagyon logikusan felépített, tiszta szerkesztésű, de rafinált épület képes.

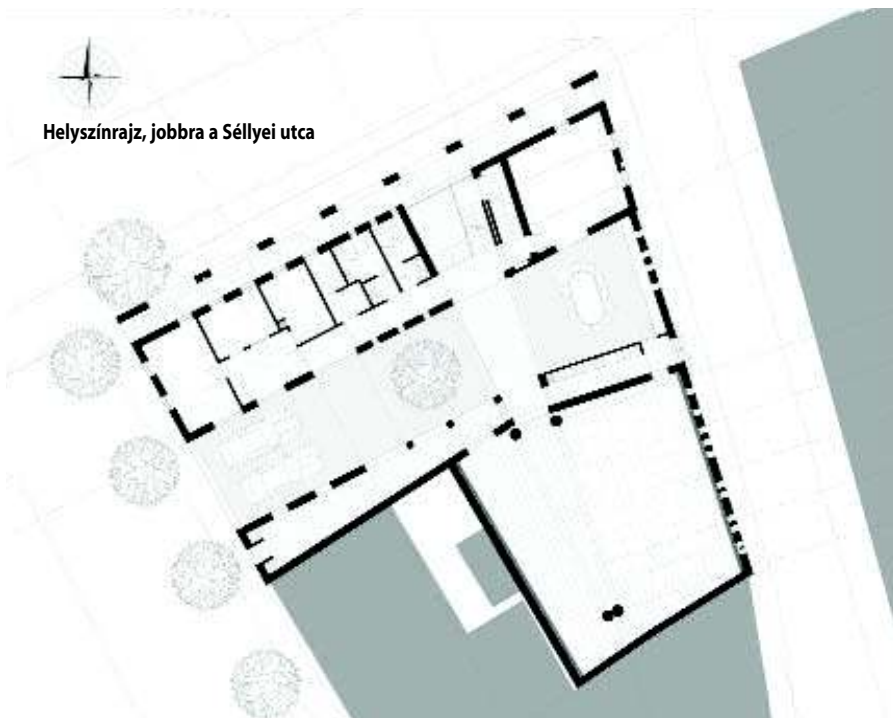
Az épület a környezet beépítéseihez, pápaiságához igazodva zárt, ugyanakkor a funkciójához és szellemiségéhez igazodva alapvetően nyitott ház. Ennek építészeti megvalósítása esetünkben annyira kézenfekvő, hogy a szemlélőben e kettősség ellentmondása fel sem vetődik.

Nagyon izgalmas a három utcával közrefogott épület reagálása környezetére. A különböző pozíciókra nem három homlokzattal, hanem gyakorlatilag három tömeggel reagál. A főtömeg a templom felé forduló homlokzatával a kétszintes alaptömeg, mely részleteivel az egykor itt álló eredeti épület szerkesztését, anyaghasználatát és részletképzését hordozza. Földszinti árkádjával ugyanakkor új, sosem volt szituációt képez. Az árkád nem a

hogy nincs ember, aki e fal mellett érintetlenül elhaladna. A falburkolat kivitelezése technikai bravúr! Nem véletlen a hangsúly, mögötte a létesítmény fő funkciója búvik meg, a közösségi ház gyülekezeti terme. Ha szerencsés az ember, olyankor álldogál a kis utcában, amikor a nyugati nap laposan keresztülsüti a belső tereket, és a kék üveglablakok fényjátéka a Séllyei utca kövére vetül. Na persze a délelőtti fények a gyülekezeti teremben is megejtőek.

És ezek után talán meglepő, hogy kedvenc nézetem mégis a harmadik homlokzat, a nyugati, kis tér felőli. A kétszintes főtömeg leléptetése a szomszédos földszintes épület felé a kapuáthajtóval és a lelkeszi hivatal emeleti teraszával mintaszerű. A transzparens főbejárat tulajdonképpen csak a nagyobb események esetén főbejárat, hétköznapiakon az autóbeálló helye. Az épület szervezését tekintve ugyanakkor ebből az irányból egyszerre érti meg az ember az egész épület szerkesztését, térbeli kompozícióját.

Helyszínrajz, jobbra a Séllyei utca

A kapualjon át érjük el azt a kis udvart, benne a szimbolikusan is az épület központját jelképező, a pályázati terv első tollvonásai óta lényegi elemként megjelenő fával, mely köré szerveződik az egész épület minden szint-

A templom felé forduló új árkád

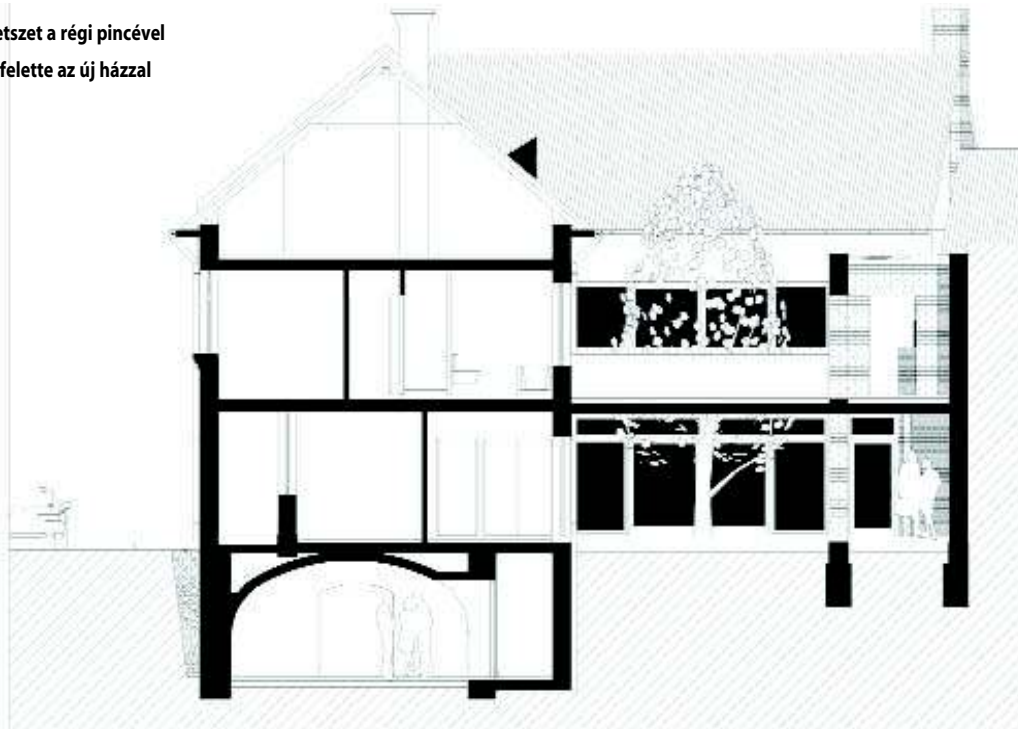

jével és terével. Számomra itt vált igazán világossá, hogy ebben a házban a kis, apró dolgoknak is milyen fontos, központi szerepük van.

Minden egyéb tér természetesen következik az alapkoncepcióból. Milyen jó érzés olyan épületben járni, ahol szinte otthon érzem magam, nem tudok eltévedni, tudat alatt érzem, értem, mi merre van! Ha szakmailag görcső alá vesszük az épület alaprajzát, mindez persze érthető. Az alaprajzokban rend van. És ha rend van, akkor az épületet járva érezni fogjuk ezt a nyugalmat. Az épület működik, logikusan lesz egyszer bővíthető, többcélú használata nem mond ellen tisztaságának. Ugyanakkor a metszetek is szépek, rajzosak. Ebből következik, hogy a terek izgalmasak, összetettek, jól szolgálják a térelemek hierarchiáját. Ahol kell, ott otthonos, ahol kell, ott méltóságteljes. Pici ház, mégis milyen átgondolt, rafinált a természetes fények játéka!

Nem tudom, hogy a program csökkentése és ésszerűvé tétele mennyi lemondást jelentett az építetőnek (bár ezt az anyagi lehetőségek mindig segítik), de itt ennek a háznak egyértelműen előnyére vált a racionalizálás. Magára a felsőbb épületszintekre is igaz ez, de a pincébe lemenve (mely egyelőre még épp a hasznosítására vár) érzem az ember, mennyivel többet kap a közösség a mélygarázs helyett megmentett szép téglaboltozatos pincével.

Metszet a régi pincével
és felette az új házzal

Udvari részlet...

Nem elsősorban a funkcionális többletre gondolok, sokkal inkább szellemi a nyereség. A megújulás a hagyományokra, azok értékeire tud épülni. A folytatatlágyosságot érzékelteti bennem az épület részletképzése is. Mezei László mesterien formálja a hagyományos anyagok és szerkezetek használatával a kortárs építészeti elemek kompozícióját. Így válik az épület a szó legnemesebb értelmében kortalanná.

Valahol olvastam, hogy az épület szépen illeszkedik környezetébe. Véleményem szerint ennél is többről van szó. Az épület a külső és belső környezetéből (micsoda képzavar!) építkezik, beszéljünk épített vagy társadalmi környezetről. Központtá válik anélkül, hogy a református nagytemplom fontosságából, szerepéből bármit is

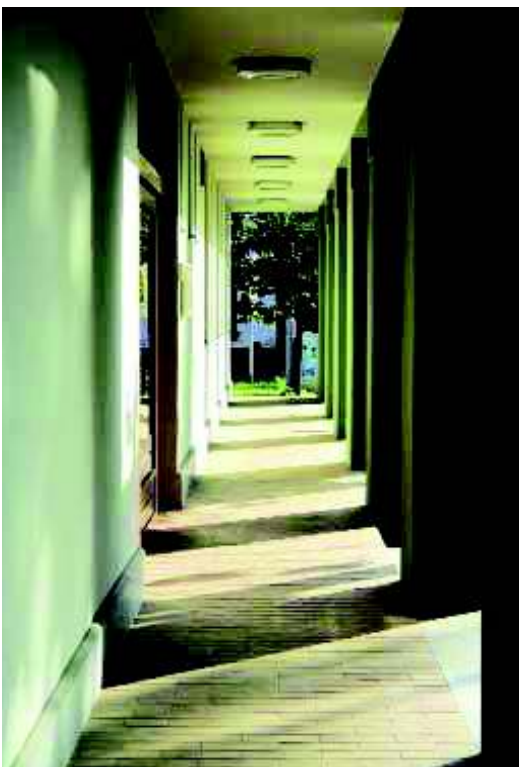
kétségbe vonna. Mégis megújítja az egész református központot fizikailag és szellemileg egyaránt.

Mezei László barátom szavaival élve: ÍGY VAN EZ JÓL!

Lenzsér Péter

U T Ó I R A T : Ha valaki az írás hatására vagy más okból Pápán jár, el ne mulassza végigjárni a szintén Mezei László keze nyomát viselő főteret (római katolikus nagytemplom környezete). A tervező hihetetlen alaposággal végiggondolt téralakítási programjának időnként heroikus küzdelemmel végigharcolt teljesítménye. Nem csupán az ország sok helyén megvalósított újraburkolásról és szökőkutakról szól a történet, hanem a városok főttereinek újragalmozásáról, a szó legjobb értelemben vett funkcionális, közlekedési és szellemi (szóismétlés, de:) MEGÚJÍTÁSÁRÓL.

... és árkádrészlet:
építkezés
a környezetből

Építész: Mezei László
Fotó: Mezei László

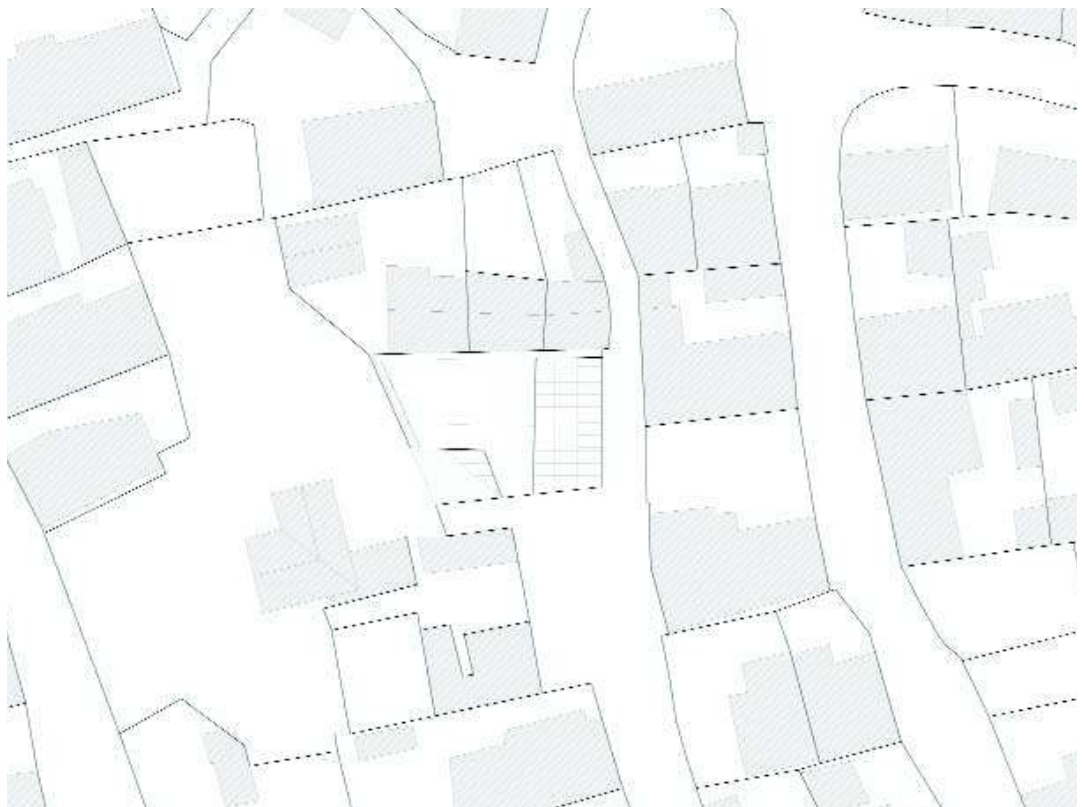
Építész:
Vér Péter

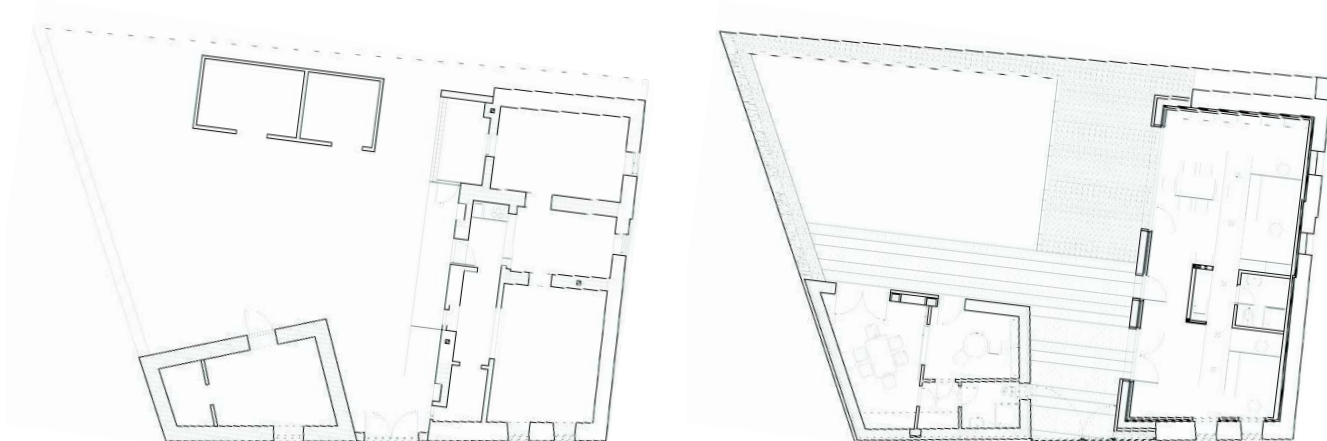

„Eladó” – az átalakítás előtti állapot

TÖMEGFORMATARTÁS

Lakóházból építésziroda, Veszprém

Reggeli fényjáték

Utcaképi jelentőség – oromfal az átalakítás után

Észak felől érkezve hirtelen egy kisebb kanyar után bukkan fel a ház a helyenként teresedésekkel tarkított szűk utcában. A régi és új lakóházak alkotta utcaképet a viszonylag zárt beépítés teszi egységessé: hol oromfallal, hogy párhuzamos tetőgerinccel állnak az utca vonalára, de a házak közötti szakaszokat mindenütt zárt kerítésfalak alkotják. Az apró tér felé forduló oromfal pontosan szembenéz a házhoz érkező vendéggel, akinek az lehet az érzése, hogy itt az utca vége, csak az utolsó pillanatban tűnik fel, hogy egy kisebb jobb kanyarral folytatódik tovább.

Erőtéljes az első benyomás: tömegében a régi utcaképhez illeszkedő, részleteiben viszont egészen mai a ház. Az utca felőli markáns kőfalat két ablakszem tagol-

ja, a hosszabbik oldalhomlokzat is zárt, csak két kisebb ablak töri át. A kőfal fölött kissé visszahúzott, vakolt oromfal egészíti ki az épületet, az itt megjelenő résszerű ablak és az oromfal egyszerű, de hangsúlyos lezárása egyértelműen jelzi az elkülönülést a kőfalas résztől.

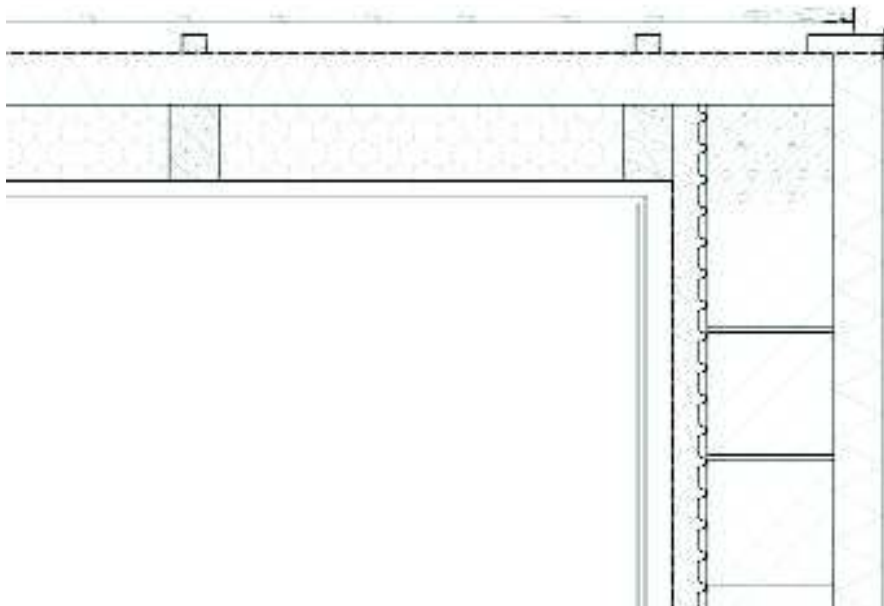
Az épületben ma az A211 Építésziroda működik, pedig az eredeti elképzelés a lakóház funkciójának megtartása volt. Vér Péter építész tervezőnek, aki Veszprémnek ezen a részén, Dózsavárosban nőtt fel, évekkal ezelőtt megtetszett az akkor még romos állapotú, viszont jó adottságokkal rendelkező és arányos tömegű épület, de először Veszprémbe építkezni kívánó megbízóinak próbálta ajánlani új ház építtetése helyett: a telekre vonatkozó előírások megengedték a meglévő alapterület bőví-

tését, amivel jól lakható, kényelmes családi ház alakítható ki. Azonban vagy az akkori romos állapota, vagy a helyi védetség okozta megkötések miatt végül senki sem látta meg az épületben rejlő lehetőséget. Kivéve az építész, aki végül 2010-ben úgy döntött, saját munkahelyét fogja a majdan felújított épületbe költöztetni.

A telekvásárlást 2011-ben engedélyezési terv követte, amelyben megfogalmazódtak a házzal szemben támasztott legfontosabb követelmények. Az építész számára elsődleges volt, hogy a megtartott régi kőfalak ellenére a belső klíma egészséges legyen, beázásra, penészképződésre ne legyen esély. Továbbá fontos szempont, a műemlékvédelmi hatóság felől pedig elvárás is volt, hogy a helyi védelem alatt álló épület értékeit megőrizték.

Felmerül a kérdés, hogy az utcai oldalain romos, az udvar felé pedig toldozott-foldozott épület milyen értékeket őriz. A tervező válasza – amellyel e sorok írója is

Régi és új rétegek

egyért – a tömegforma megtartásának igénye volt, hiszen a beépítés már a 19. század közepéről fellelhető térképeken a mai formát mutatja, illetve a teresedés felé néző oromfal hangsúlyos megjelenése és az utca felé néző oldalhomlokzat zártsága megőrizendő karakterjegyei az épületnek.¹ Az udvarra néző oldal eleve áttört jellegű volt, és ez a rész több bontástól, átfalazástól, változó minőségű átépítéstől volt terhes, ezért a Kulturális Örökségvédelmi Hivatallal egyetértve ennek a falszakasznak a bontása és az új homlokzat modern megfogalmazása mellett döntöttek, míg a másik három külső falat megtartandónak ítélték.

Adott tehát három meglévő kőfal, amelyekre azonban új vasbeton koszorú került, ezért az oromfalat vissza kellett bontani. Az eredeti terveken még vakolt, festett felületként megjelenő, oromzatos homlokzat ekkor kezdett

Nyereg és félnyereg – a két épülettömb az udvar felől

átformálódni. A koszorúval megemelt tömeg elveszítette korábbi arányait, a kőfal pedig az eredeti vakolat eltávolítása után olyannyira egyenetlen lett, hogy síkra vakolása lehetetlen vállalkozásnak tűnt. Talán a sárba rakott kő természetes szépsége is megragadta a tervezőt, aki végül úgy látta jónak, ha a későbbiekben is láthatóvá teszi azt, és a kőfelület fűgázása mellett döntött a vakolás és festés elhagyásával. Így vált egyértelművé a meglévő fal és a visszaépített oromfal kontrasztja, amit az utóbbi síkbeli visszahúzása és fehérre festett, sima felülete is hangsúlyoz.

A belső udvarban a vakolt, fehérre festett felületek, valamint a nagyméretű üvegfelületek alumíniumkeretezése dominálnak, utóbbit a nyílászárók sávjában szürke

1. XV. 11A. T457,

Magyar Nemzeti Levéltár Veszprém

Megyei Levéltára

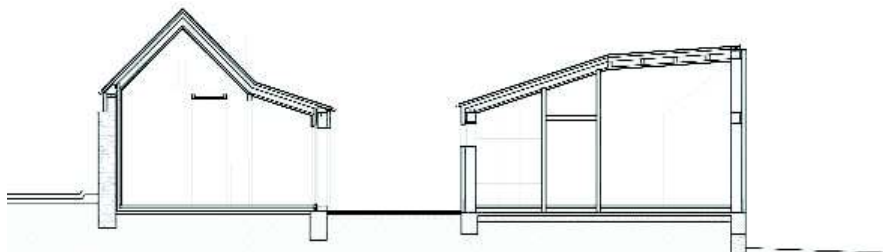

falfelület egészíti ki. Az udvarban korábban állott melléképület bontására és az alaprajzi forma racionalizáltabb visszaépítésére is sor került, e kisebb tömeg félnyereg tetős fedést kapott, az udvar felé néző magasabb homlokzat Veszprémnek ezen a részén oly gyakran felbukkanó, szabálytalan alakú tűzfalakat idézi. A végeredmény sokkal inkább a meglévő épület újraértelmezése, mint egyszerű felújítás: a megtartott és az új szerkezetek egymás mellé állítása érdekes párbeszédet hozott létre a zárt, egyszerű épülettömegben.

A kőfalak megtartása hő- és páratechnikai feladat elé állította a tervezőt: hogyan lehet a belső tér levegőjét megóvni a szinte törvényszerűen vizesedő kőfaltól? A megoldás a teljes elszigetelés lett: a kőfal belső oldalán

három centiméter vastag, szórt poliuretán hab hő- és vízszigetelés készült, amely előtt vázszerkezetre épített gipszkarton fal épült. A szórt poliuretánt alkalmazták a padlóban is, valamint a szarufák közötti hőszigetelés is ezzel a technológiával készült, majd további tíz centiméter hőszigeteléssel egészítették ki a szarufák felett. A tervező gondot fordított az udvarra néző üvegfelületek árnyékolására is, a minimalista stílusú Internorm nyílászárók pedig háromrétegű üvegezéssel készültek. A tágas

belső tér vízszintes zárófödém nélkül készült, a tetőszerkezet fa fogópárjait csak a térbe befüggesztett álmennyezeti elem takarja helyenként, amelyben a világítást helyezték el. A fűtést pelletkályhával biztosítják, az éves fűtési költség a gázfűtés körülbelül hatvan százaléka.

Az épületben ma építésziroda működik, de a tervező a távolabbi jövőt is szem előtt tartotta: egy későbbi tulajdonos akár a két különálló épületrész összekapcsolásával egy tágas családi házat is kaphat. A két épületrész alaprajzi viszonya, belső elosztása és a telek beépíthetősége is lehetővé teszi, hogy közöttük akár egy közös, zárt tornác-előter épüljön.

A környező utcák csendesek, rendezettek, a zárt, bensőséges udvarból pedig szép kilátás nyílik a Várhegyre. A kiváló adottságokhoz jelentős hozzáadott érték társult, a meglévő épületszerkezetek megtartásából adódó pluszfeladatok remek kiaknázása és kreatív megoldása igazi tervezői leleményességről árulkodnak, és példaértékűvé emelik e kis ház felújításának és bővítésének történetét.

Nagy Orsolya

Csend, rend, fegyelem –
az újragondolt udvari homlokzat

Építész: Vér Péter
(A211 Építésziroda)
Statika: Rezgő Erik
Fotó: Kazinczy Gyöngyvér

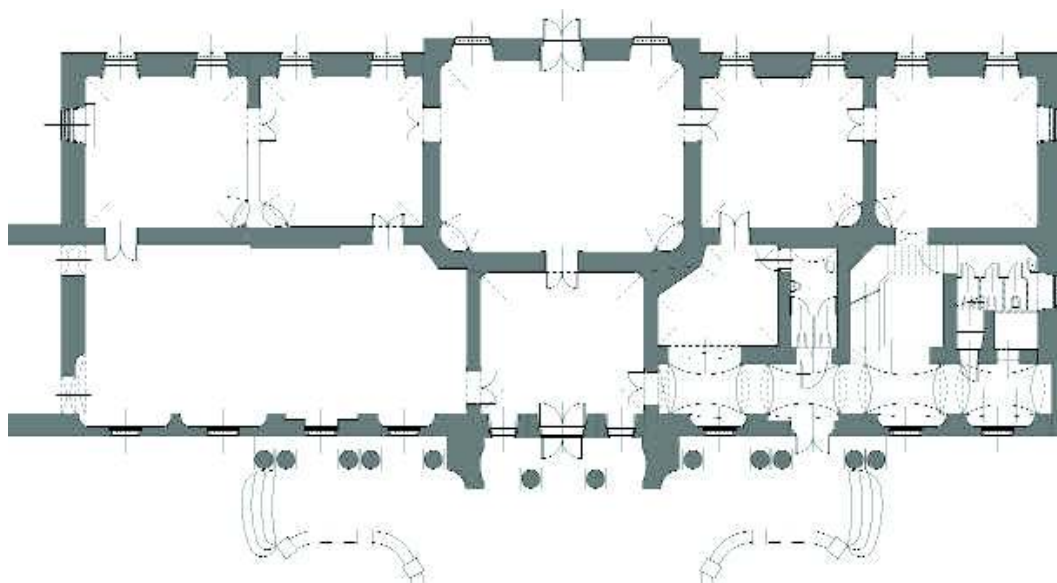
TIPIKUS TÖRTÉNET?

A rákoskeresztúri Podmaniczky–Vigyázó kastély
főépületének helyreállítása

A mintegy százéves neobarokk
homlokzat, felette az elpusztult tető
helyett készült új

Építész:
Cséfalvay
Gyula

Földszinti alaprajz

A kastélyban a nyolcvanas évek végén jártam először. Az Építészeti Múzeum számára kerestünk itt helyet. Mái emlékezetes az elhagyatottságában is impozáns épület képe.

Története az 1760-as építéssel kezdődik. Birtokosai, a Bujanovszky, a Podmaniczky, majd házasság révén a Vigyázó család voltak.¹ A nemzeti áldozatkészség arany lapjaira íródott Vigyázó Ferenc gróf neve, aki a kastélyllyal együtt egész vagyonát, ingatlanokat, birtokokat és a család műgyűjteményeit a Magyar Tudományos Akadémiára hagyta. A háború utáni történet már tipikus: a front pusztításai, államosítás, változó, alkalmatlan funk-

ciók, gazdátlanság és végül az 1996-os tűzvész.² Az újra magántulajdonba került épület első rekonstrukciós terveit dr. Váli István építész készítette a kétezres évek közepén. Én is az ő felméréseiből dolgozhattam. Megbízásom a főépület helyreállítására és tetőterének hasznosítására szólt. A téglalap alaprajzú főépületet neobarokk manzárdtető fedi az udvari rizalit felett álkupolával. Az 1760-as építésű homlokzatot 1906 és 1911 között alakították át neobarokk jellegűvé.

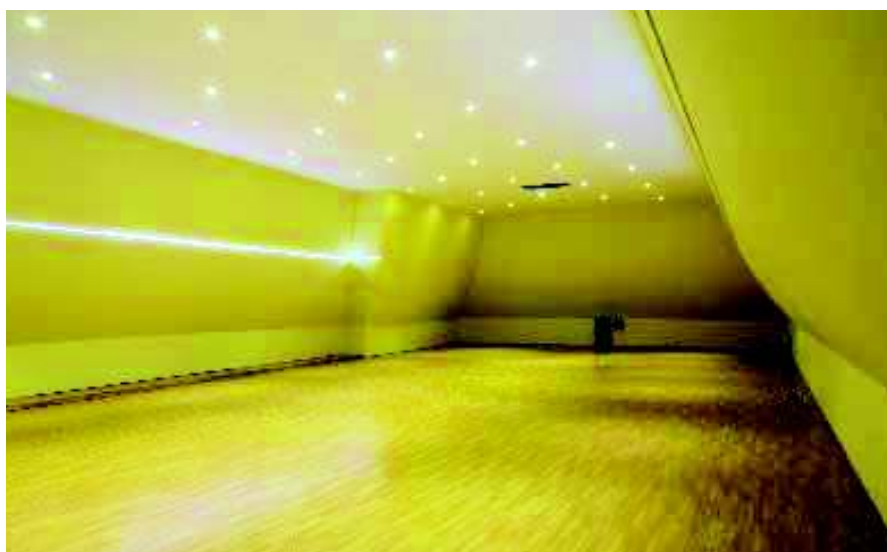
A tervezési feladat a főépület teljes külső és belső megújítása volt úgy, hogy az itt elhelyezendő új funkciók az épület hasznosítási koncepciójába logikusan illesz-

Az 1996-os tűzvész helyrehozhatatlan károkat okozott, de maradt megmetethető épületdísz, stukkó kint és bent

1. Bibó István: *A rákoskeresztúri egykori Podmaniczky-Vigyázó kastély története*, MTA Könyvtárának Közleményei (83), Bp., 1979.

2. Kristóf Ágnes: *A Podmaniczky-Vigyázó kastély múltja, jelene és ... jövője?* Műemlékvédelem, 1998/2.

A fedélszék megsemmisülése lehetőséget nyitott a tetőtérben konferenciaterem elhelyezésére

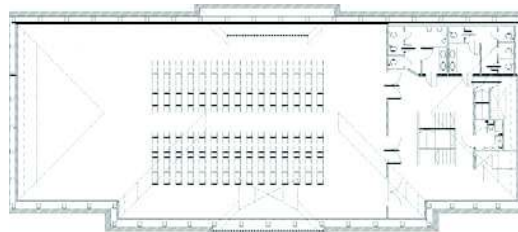
Díszterem és kiállítóterek létesültek a földszinten

kedjenek, és a szükséges plusz terek a műemléki értékek megőrzésével létrehozhatók legyenek. Az épület műemléki értékeinek rekonstrukciója a sokoldalú restaurátori feladatot is jelentett (falképek, stukkók, falburkolatok, kandallók, kályhák, kőszobrászati elemek).

A főépület földszintjén az udvari teraszról nyílik a főbejárat. Az épület belső értékeit reprezentáló fogadóter és a díszterem osztja szét az épület látogatói forgalmát. A fogadóteréből balra a nagy rendezvényterem, jobbra pedig az önálló bejáratallal is rendelkező közlekedőfolyosó tárul fel. A díszteremből balra az előadóterem, jobbra az időszakos és állandó kiállítóterek közelíthetők

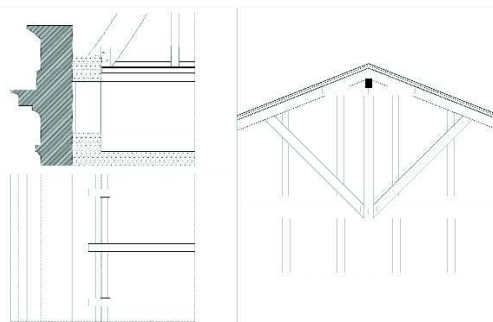
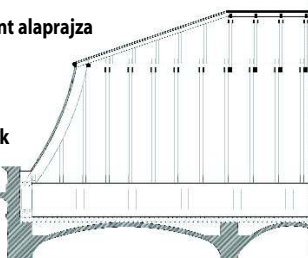
meg. A közlekedőfolyosóból a büfébe és a mosdókhoz juthatunk, és innen vezet fel a tetőtérbe az új lépcső. A tetőtéri fogadóteréből nyílik a kétszáznegyven fős előadóterem, valamint a vizesblokkok és a raktárak.

A tetőtér beépítésénél azt a szerencsétlenségben is szerencsés körülményt kamatoztattuk az épület érdekében, hogy a régi fedélszék megsemmisült, ezért a régi szerkezetek megtartását és szabadon hagyását megkívánó műemléki szokásrend itt nem érvényesült, tehát lehetőség volt modern szerkezetek alkalmazására. A neoba-

A felső szint alaprajza

A fedélszék részletei

rokk manzárdtető íves tetősíkjait ragasztott faszerkezet alkotja, ezt egészítik ki a hagyományos faszerkezeti elemek, a szelemenek és a fogópárok. Ezzel a megoldással volt lehetséges az előadótermi funkcióhoz szükséges nagy tér létrehozása.

A kastély viszontagságos sorsa a tulajdonos erőfeszítései és az igénybevett uniós támogatás eredményeként jobbra fordulni látszik. A megújult főépületet 2012 decemberében adták át, új rendeltetésének megfelelő működtetése a helyreállítás koncepcióját is vizsgáztató, aktuális feladat.

Cséfalvay Gyula

Építész: Cséfalvay Gyula

Megbízó: Adonyi Vagyongazdálkodó Kft.

Fotó: Szentiványi János

Jövők Öröksége

A Jövők öröksége – Örökségünk jövője 2013–2014 programsorozat nyitókonferenciája

Amiről beszélünk: kulturális örökség

Előadók: Sonkoly Gábor, Fejérdy Tamás, Marosi Ernő, Velladics Márta

Kulturális örökség és társadalom

Előadók: Inkei Péter, Letenyi László, Erő Zoltán, Schneller István

Kulturális örökségvédelem: Az együttműködés terepe I.

Előadók: Cselovszki Zoltán, az EMMI, a BM és az NGM illetékesei

Kulturális örökségvédelem: Az együttműködés terepe II.

Előadók: Aczél Gábor, Lassányi Gábor, Dévényi Tamás

Időpont: 2013. november 14.

Helyszín: Podmaniczky Rendezvénykastély (1173 Budapest, Pesti út 115.)

Továbbképzési pont: MÉK 2,5 pont (2013/219)

Részvételi díj: 5000 ft (bruttó)

Kedvezményes részvételi díj

(ICOMOS-tagoknak, diákoknak): 3000 ft (bruttó)

Jelentkezés: http://tervlap.hu/rendezveny/index/nev/jovonk_oroksege

Információ: Artifex Kiadó Kft. info@artifexkiado.hu; Tel.: 06 1 783 1711

Főszponzor:

Főtámogató:

Szervezők:

Artifex Kiadó

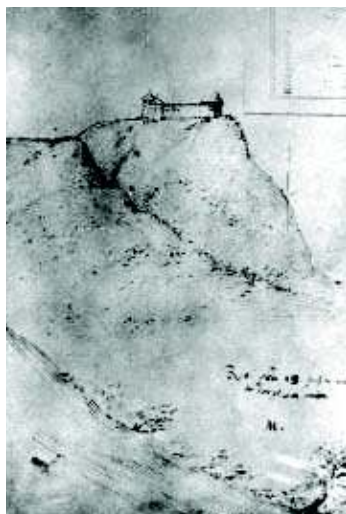

ICOMOS Magyar
Nemzeti Bizottság
Egyesület

HAP Tervezőiroda Kft.

Gulio Turco rajza a 16. századból
(A Lechner Lajos Tudásközpont engedélyével)

HÉT ÉVSZÁZAD TETŐZÉSE

Rezi vár védőépület

Építész:

Hild-Csorba Bernadett, Gerák Miklós

A törmelékdomb alól előkerült kaputorony, a vár bejárata

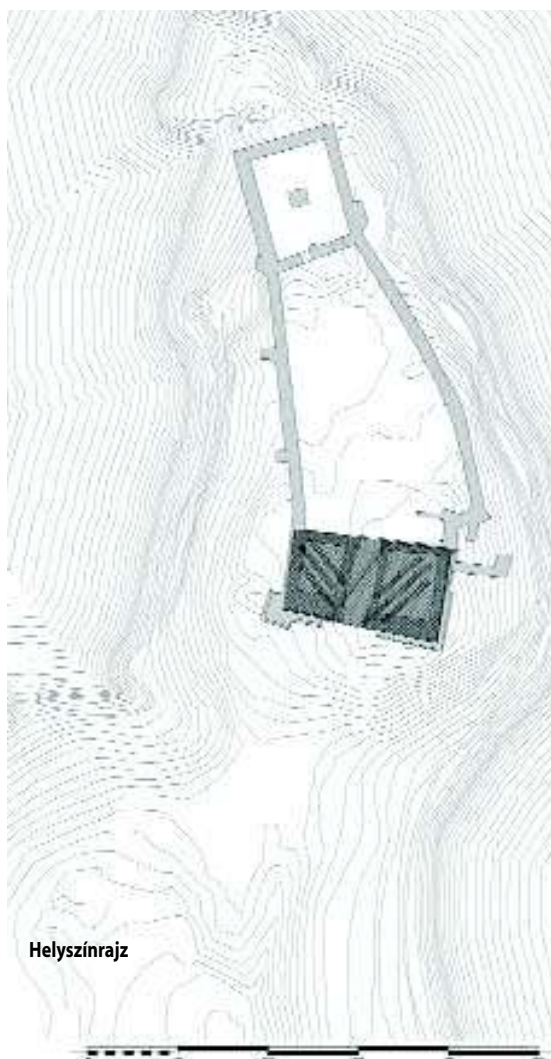
Rezi vára a Tátikával szemközt, a Keszthelyi-hegységben található. A bronzkori földvár sziklás peremén 1300 körül építették, teljes kiépülése, fénykora a 16. század közepére tehető. 1571 körül Gulio Turco hadmérnök rajzolta le a várat kelet felől több szint magas, pártázatos várfalakkal, északi és déli végén a falak fölé magasodó tetőkkel. A középkori vár az elmúlt négy évszázad alatt

nagymértékben elpusztult, keleti és nyugati hosszoldalon maradtak meg csupán az emelet magasságú pengefalak. A felszín feletti és a régészeti feltárások¹ eredményeképpen előkerült várfalak konzerválása a kilencvenes évek végén kezdődött.

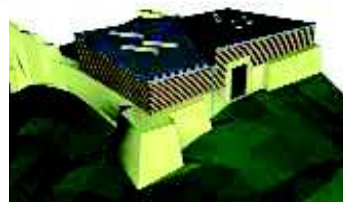
Eredeti elképzelésünk, mely szerint kapjanak nagyobb hangsúlyt, ezzel együtt védelmet és értelmezést a vár

Védőépület északról

Helyszínrajz

A szerkezeti rendszert szemléltető ábrásor

Déli (bejárat) homlokzat

két végén beazonosítható, a Turco-féle ábrázolásról is ismert épületrészek (a bemutatott védőépülettel), csak részben valósulhatott meg, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park tájképi védelme nem engedi az északi oldal kiegészítését.

A törmelékdomb alól előkerültek a kaputorony szinte már kötőanyag nélküli falainak maradványai, amely fölé

állagvédelmét követően védőépületet terveztünk. A kapulábazati szintje megmaradt, az egykori épület felmenő szerkezeteit, tömegformálását és egyéb részleteit nem ismerjük, csak régi ábrázolások átiratából sejtethjük. A sok bizonytalanság miatt a rekonstrukció lehetőségét elvetettük, egyszerű tömegű és anyaghasználatú épület megformálására törekedtünk. Pontra lejtő, ferde tetővel

1 Vándor László: Rezi vára. in: *Várak, kastélyok, templomok. Történelmi és örökségügyi folyóirat*. 2007/5. szám, 4–7. oldalon foglalkozik bővebben a vár történetével és régészeti kutatásával

A vár kapujának belső nézete

A kialakult kiállítótér

Építész: Hild-Csorba Bernadett,
Gerák Miklós

Generáltervező: Magyar Nemzeti
Múzeum, Nemzeti Örökségvédelmi
Központ (MNM-NÖK)

Statikus: dr. Vándor András

Elektromos tervező:

Bengyel Gyuláné

Régész: ZMMI, dr. Vándor László,
Havasi Bálint

Kivitelező: EB Hungary Invest Kft.

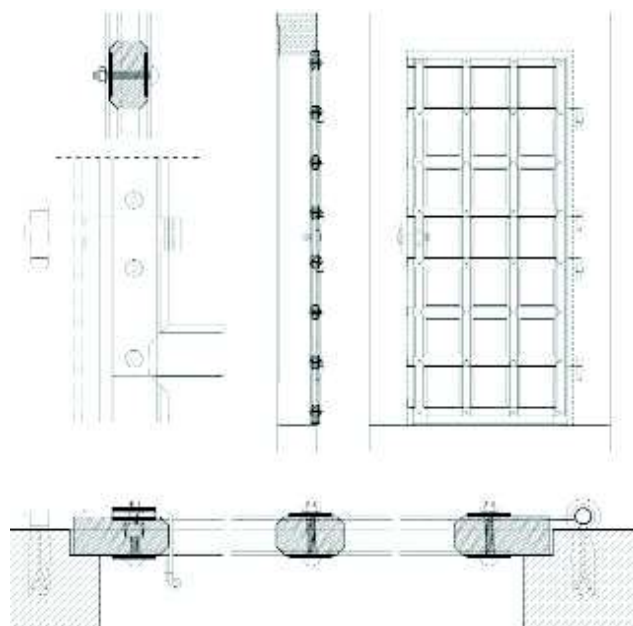
Műszaki ellenőr: Ságghi Attila

Beruházó: MNV Zrt.

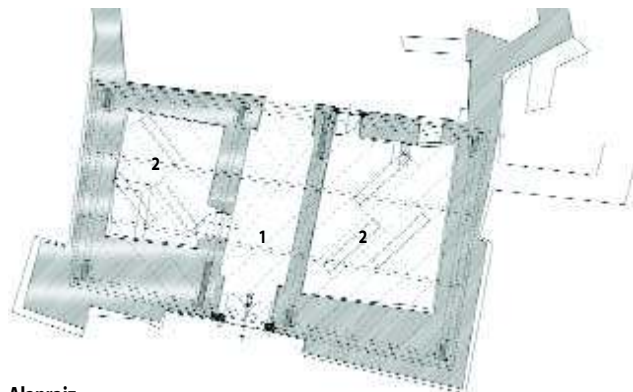
Fotó: Hild-Csorba Bernadett

az egykori lábazati szintet síkban metszve befejezetlen, absztrakt épülettömeget terveztünk. Szerkezeti rendszerét ábraszorozat szemlélteti: elsődleges tartószerkezete a harántfalak fölé épített vasbeton keretek, amelyen hosszirányú ragasztott faszelemnek futnak, erre került a lejtés irányú szaruzat. Fémfedésre integrált napelemeket terveztünk a világítás és a biztonsági rendszerek működtetéséhez. A védőépületben reményeink szerint a vár építésének történetéből, kőfaragványainak másolataiból nyílik kiállítás.

Hild-Csorba Bernadett

Kőkeretes ajtó részletrajza

Alaprajz

1. Kapuszoros 2. Kiállítótér

2013

MINŐSÉG a csarnoképítésben

CSARNOK
MEGOLDÁSOK
szakmai konferencia-sorozat

SZAKMAI TOVÁBBKÉPZÉS ÉS KONFERENCIASOROZAT

Győr – Budapest – Miskolc – Pécs – Szarvas

MÉK: 2 pont (2013/191); MMK: 2 pont (02/2013/0021)

Csarnokok környezettudatos tervezése Költséghatékony, minőségi kivitelezése

A szakmai továbbképzés előadásai az ipari épületek környezettudatos tervezését és a legújabb technológiákat alkalmazó és költséghatékony kivitelezési kérdéseit járják körül. Egyetemi előadó beszél a tervezés során felmerülő műszaki szempontokról, igazságügyi szakértői szemmel vizsgáljuk meg, milyen hibákat ne kövessünk el, de szó lesz a csarnokok és ipari épületek korszerű építéséhez és üzemeltetéséhez szükséges technológiákról is.

Pályázatok benyújtása: csarnoknagydi@tervlap.hu

KONFERENCIASOROZAT ÉS CSARNOK NAGYDÍJ PÁLYÁZAT EREDMÉNYHIRDETÉS HELYSZÍNEI ÉS IDŐPONTJAI:

09. 24. Győr – Leier City Center (Baross Gábor u. 42.)

Győr-Ménfőcsanak megye, Vas megye, Komárom-Esztergom megye, Veszprém megye

**09. 26. Budapest – Hungexpo Vásárközpont 25-ös pavilon
(X. kerület, Albertirsai út 10.)**

Budapest, Pest megye, Fejér megye, Nógrád megye

10. 01. Miskolc – City Hotel (Csabai kapu 6.)

Héves megye, Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, Hajdú-Bihar megye

10. 03. Pécs – Zsolnay Negyed Panoráma terem (Zsolnay Vilmos út 37.)

Zala megye, Somogy megye, Baranya megye, Tolna megye

10. 08. Szarvas – Körösvölgyi Látogatóközpont (Annaliget 1.)

Bács-Kiskun megye, Jász-Nagykun-Szolnok megye, Csongrád megye, Békés megye

Online regisztráció és program:

www.buildrendezvenyek.hu vagy www.tervlap.hu

További információ: www.buildrendezvenyek.hu T: (23) 611-028 | info@buildmarketing.hu

Részvételi díj előre regisztráció esetén bruttó 4 000 Ft, helyszíni regisztráció esetén bruttó 6 000 Ft

Szervezők

ÉPÍTÉSI
MEGOLDÁSOK
METSZET

Főtámogató

Együttműködő partnerek

Zsüri:

Elnök: Dobai János DLA,
az Ipari és Mezőgazdasági
Építeltervezési Tanszék
tanszékvezetője

Tagok: Polgár László (ÉTE); FIB;
MLÁSZ Beton Tagozat; MABLSZ
Csanády Pál építész, a Metszet
főszerkesztője

Bemutatkoznak a Csarnok nagydíj pályázaton indult, a zsüri által kiválasztott vagy a legtöbb szavazatot kapott épületek és tervezőik. A zsüri az előadások alapján választja ki a régió Csarnok nagydíját, a résztvevők szavazataiból kerül ki a közönségdíjas épület.

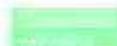

A csarnokok megtekintését a www.tervlap.hu oldalon, ahol a szervezők is megtalálhatók!

Médiatámogatók

Építéstechnika

ÉPÍTÉS Z

epiteszforum.hu

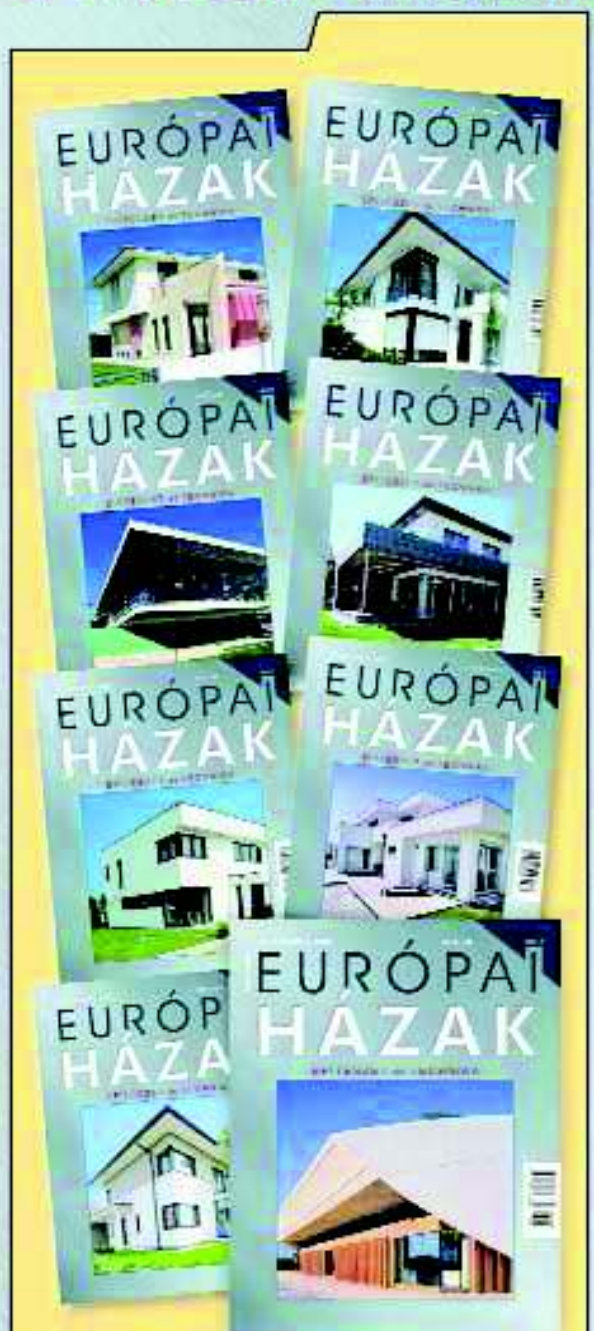
proidea

éptár

archicentrum

EURÓPAI HAZAK

ÉPÍTÉSZETI MAGAZIN

Keresse az újságárusoknál!

Előfizethető: bármely postahivatalban.

Megjelenik évente négy alkalommal.

www.europai hazak.hu

Vagy jól, vagy sehogy

Joachim Schulzcal, az Internorm ügyvezetőjével beszélgettünk a cég új, budaörsi bemutatótermének megnyitóján

A negatív építőipari hangulattal szemben Önök most egy új bemutatótermet nyitottak itt Budaörsön. Mi motiválta ezt a döntésüket?

Egy dinamikus vállalatnak mindent másképpen kell csinálnia, mint az átlagnak. Amikor a többiek fékeznek, mi gázt adunk. Ebben az évben már több mint harminc ilyen flagship store-t, zászlóshajót nyitottunk meg, és még körülbelül húsz ilyen tervezünk. A jelenlegi műszaki és gazdasági követelmények, az energiatakarékossági trend miatt az emberek a bizonytalanoknak érzett banki befektetések helyett inkább a saját ingatlanukba investálnak. Ez nekünk kedvező, hiszen mi főleg a családi otthonok piacára gyártunk. Az Internorm egy profitábilis családi vállalkozás banki kölcsönök nélkül. Azért fektetünk be itt most, hogy holnapután még erősebbek legyünk Magyarországon.

Mi a véleménye a magyar építőipar kilátásairól?

Az utóbbi tizenöt-húsz évben már sok válságot végigcsináltam, az összes kelet-európai krízisnél ott voltam. Egyértelmű, hogy a mélypont után mindig felfelé megyünk.

Milyen trendeket tapasztal a nyílászáró piacon? Mi a szerepe ebben az Internormnak?

Jellemzőek az egyre letisztultabb megoldások, a keretek elmaradnak, nőnek az üvegfelületek. Az ablak egyrészt az építészeti megformálás hangsúlyos része lesz, másrészt egyre energiatakarékosabbnak és biztonságosabbnak kell lennie. Ezt szolgálja az ablakba integrált hőcserélős szellőzőrendszerünk, az új I-tec vasalatunk, Studio XL családunk pedig nagyvonalú üvegfelületeket kínál. Mindezt olyan keretek között, hogy biztosítani tudjuk az átlagon felüli garanciális időket, a harminc év minőségbiztosítást. Mert vagy jól csinálunk valamit, vagy sehogy.

Pesti Monika

Az interjú teljes terjedelmében a <http://tervlap.hu/cikk/show/id/2356> oldalon olvasható

Az Év Belsőépítésze

2012-ben 15 pályázótól 23 munka érkezett be. A korábbi pályázatokkal szemben, amikor egy erős építész mellett dolgozó belsőépítész díjaztak, most egy belsőépítész páros a díjazott. A zsűri egyhangúlag hozta meg döntését. Az Év Belsőépítésze Díjat 2012-ben Fülöp Krisztina és Glavanovics Orsolya nyerte el a budapesti Manninger-villa belsőépítészetével. A szakmai zsűri örömmel állapította meg, hogy „az építészeti általános állapotra, katasztrofális válsága ellenére a 2012. évi pályázat igen magas színvonalon jelentkezett, és ez a magyar belsőépítészek életrelvágóságát jelenti... Az egyébként nagyon izgalmas anyagból a Manninger-villa 'szel-

1

3

2

lemi finomságával', ízlésével, mesterségbeli tudásával, eleganciájával emelkedett ki." (A villát eredetileg Tauszig Béla (1883–1973) és Róth Zsigmond (1885–1970) építészek tervezték.) A rangos, európai szintű

pályázatokból Finta még két pályázatot emelt ki. Tompos Lajos Oroszlános Bor Hotele Tállyán, Tokajhegyalján és Szenes István Dubai repülőtéri felvételi épülete is kimagasló értéket képvisel, de díjazni minden évben csak egy munkát lehet. A díjazott Fülöp Krisztina másik munkája a budapesti Hungária Fürdő, Zara Hotel volt.

A kiállításon a témák vizsgálata azt mutatja, hogy a megbízások főleg a vendéglátás és szállás köréből érkeztek: hat szálloda, két bár, egy kisvendéglő, ezen kívül egy családi ház, egy művészeti központ, egy céges „akadémia”, egy irodaház és egy múzsák temploma volt a benyújtott pályázatok között.

Timon Kálmán

1. Manninger Villa helyreállítása, 2009. Zárterékly ólomüveg ablaksora
2. Emeletrre vezető falépcső
3. A hall kialakítása a lépcső érkezésével

GEOTECHNIKAI TERVEZÉS

H-1119 Budapest, Pajkos u. 28.

Tel: +36 1 385 8501

e-mail: geoplan@geoplan.hu

www.geoplan.hu

... Talajvizsgálati jelentések,
geotechnikai tervek,
szakértői vélemények,
kárvizsgálatok...

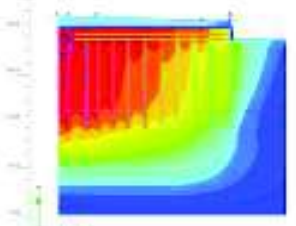

Geotechnika
Talajmechanika

MÉLYÉPÍTÉS TERVEZÉS

... allekónyság vizsgálatok,
támfalak, alapozások,
cölöpözés, résfal,
tervellenőrzés...

www.geoplan.hu

Tervpályázatok

A rovat célja, hogy a legérdekesebb magyar és külföldi építészeti pályázatok győztes pályaműveit mutassa be, és így ismertessük az aktuális tervezési trendeket. Az ötlet egyfajta hiánypótló jelleggel merült fel, mivel ilyen jellegű tervbemutatókkal a mai építészeti folyóiratok egyike sem foglalkozik rendszeresen. Természetesen az újság terjedelme nem alkalmas a részletes ismertetésre, ezért az érdeklődők számára a cikkek végén sok esetben hivatkozásokat adunk meg, illetve a tervlap.hu keretein belül további információk találhatóak. A rovat első felében egy-két pályázatot emelünk ki, majd egy-egy kép erejéig szemezgetünk egyéb pályázatokból szöveg nélkül, végül ismertetjük a legérdekesebb, még nem lezárt pályázatokat.

Tervpályázati figyelő

Chateau de Chillon vár bővítése Svájcban

1

2

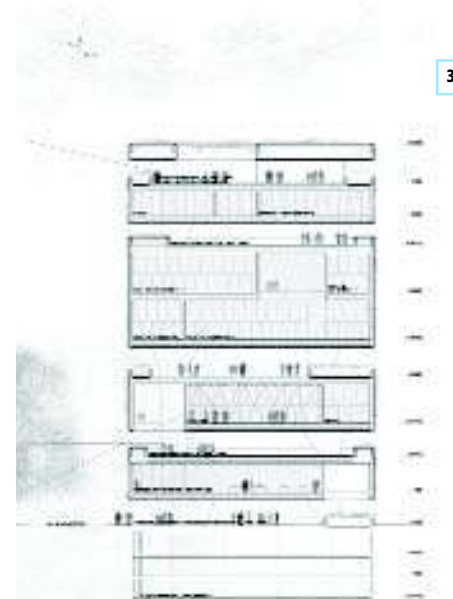
Az első díjas Javier Mosquera González spanyol építésziroda a központot a kultúra világítótoronyaként képzelte el. Olyan toronyépületet terveztek, mely a kulturális funkciók mellett nagy kiterjedésű szabad zöldfelületeket és köztereket is magába foglal. Az épület a tömör-zárt és a nyitott-szabad terek összhangja.

Chapultepec Mexikóvároshoz tartozó nagy kiterjedésű, parkosított terület. A környékre sok könyvesbolt, időszaki kiállítás, kávézó és szabadtéri koncerthely települt, így Chapultepec igazi kulturális, nyüzsgő városrészé fejlődött. A tervező csapat egy városi irányítópontot, landmark épületet tervezett, mely nemcsak magát a központot, hanem az egész városrészt is távolról jelzi.

Az épülethez kapcsolva nagyszámú szabadnyitott területet alakítottak ki. Ilyen közterület a teljes földszint, illetve az épület emeletei, zárt részei között található teraszok. Ezeket a teraszokat többféle módon lehet az épület belső kiállítótereivel kapcsolni és használni. Az épület a laza, szellős kialakítás következményében magasabb lett a kiíró által elképzeltékhez képest, kimagaslik a környező

beépítés közül, mely fontos eleme a landmark jellegű tömegképzésnek is. Az építészek a belső kialakításnál is törekedtek a multifunkcionális használathoz, így a kiállítótereket oszlopok nélkül, nagy fesztávú szerkezetekkel tervezték meg.

A városrész alapvető arculatához hasonlóan az épületen is sok a zöldfelület. A korábban ismertetett földszinti, átjárható területen és az emeleti nyitott teraszokon aktív zöldfelületeket telepítettek őshonos növényzettel, ezzel is segítik a városi hőszigetelés mérséklését. Az épület burkolata különböző lyukméretű perforált fémlemez, mely a kiállítóterek igényeinek megfelelően csak szórt fényt enged be a belső terekbe. További környezettudatos lépés a tetőre telepített napelemek és az esővízgyűjtés, mely segít elérni az épület kedvező energia- és nyersanyag-felhasználását. (Forrás: <http://www.coarq.net/>)

3

1. Kulturális központ, Chapultepec
2. Kulturális központ, Chapultepec, terasz
3. Kulturális központ, Chapultepec, metszet

A tervpályázat hivatalos végeredménye:

- 1. helyezés:** Javier Mosquera González, Madrid, Spanyolország, 35 000 MXP \$
- 2. helyezés:** Mariana Manjarrez, Barbara Manzo, Estefanía Zetina, Laura Elena Barba, Guadalajara, Mexikó, 25 000 MXP \$
- 3. helyezés:** Alejandro Rivadeneyra Santiago Robina, Alexandro Medina Jorge Yanez Santiago Arroyo Cristina Horta, Distrito Federal, Mexikó, 20 000 MXP \$

Megvételek:

- MRZ Arquitectos. Garnier Rodriguez Ogaz, Alfonso Rodríguez, Eduardo Mlawer, Rodrigo García, Brenda Arredondo, Gustavo Carrillo, Diana Zavala, Mexikóváros, Mexikó
- Adriana Quintanilla, Daniel García, Monterrey, Mexikó
- Maria Celeste Dewald, Paulina De La Fuente, Roberto Fuenzalida, Tomas Villaggi, Maria Eugenia Sanchez, Capital Federal, Argentina

- Taller Hector Barroso. Distrito Federal, Mexikó
- Constantin Döhler, Burkhardt Schiller, Sebastien Menu, Guillermo Lumbreras, Morgane Cauchy, Monique Bastos Nunes, Pierre-Henri Baudart, Párizs, Franciaország

1

3

4

2

- Kulturális Központ, Chapultepec – Yau/Morales/Easter/Wawrzenczyk, nem díjazott pályamű
- Építészeti Múzeum, London – Seeding Office, kiemelt megvételel
- Taichung City Kulturális Központ – Séries et Séries, nem díjazott pályamű
- Taichung City Kulturális Központ – BAT (Bilbao Architecture Team), nem díjazott pályamű
- Nemzeti Művészeti Múzeum, Kína – Jean Nouvel, első díjas pályamű
- Nemzeti Művészeti Múzeum, Kína – Gehry & Partners, nem kiválasztott pályamű
- Nemzeti Művészeti Múzeum, Kína – Zaha Hadid, nem kiválasztott pályamű
- Koç Kortárs Művészeti Múzeum – Grimshaw Architects, első díjas pályamű

Amikre érdemes figyelni:

Nemzeti Holokauszt Emlékmű, Ottawa, Kanada – tervpályázat, beadási határidő: 2013. 09. 04.

Az új nemzeti közgyűjteményi épületegyüttes (Múzeumi Negyed) elhelyezési és környezetalakítási ötletpályázat, beadási határidő: 2013. 09. 09.

Zaryadye Park rekonstrukció, Moszkva – tervpályázat, beadási határidő: 2013. 09. 27.

Balti-tenger Művészeti Park, Pärnu – tervpályázat, beadási határidő: 2013. 10. 10.

Delta és Baros kikötő területe, Rijeka – ötletpályázat, beadási határidő: 2013. 10. 22.

Holcim Awards 2013/2014, beadási határidő: 2014. 03. 31.

Burián Gergő

5

6

7

8

Energiatudatosság és megelőző tűzvédelem

Az energetikai korszerűsítések során számos olyan építési tevékenységet végeznek, amelyeknek komoly tűzvédelmi vonatkozásai vannak. Az elmúlt évek tüzesetei pedig számos olyan példát hoznak, amelyek igazolják a tűzvédelmi tervezés szükségességét. Magyarország még nem tart a nyugati államok, mint például Németország szintjén a korszerűsítések mértékében – sem az indíttatást, sem a támogatást tekintve –, de az előttünk haladó példa további fejlődést előlegez meg, ami azt jelenti, hogy a jelenleg élő problémák kezelése fontos feladat. Az energetikai korszerűsítési munkáknak a nagy része nem engedélyköteles tevékenység, és a fejlesztések egy része mindenféle hatóság bevonása nélkül valósul meg. Ez magával vonja azt, hogy sokszor fel sem merülnek azok a kérdések, amelyeknek helyes megválaszolásával komoly károk lennének megelőzhetőek. Az már jó kiindulásnak lenne tekinthető, ha a tervezésben érintettek a legfontosabb problémakörökkel tisztában volnának.

Utólagos külső hőszigetelés

Az egyik leggyakrabban alkalmazott, üzemeltetési energiát csökkentő, utólagosan elvégezhető tevékenység a homlokzat hőszigetelése. Árnyait tekintve alacsony befektetési költséggel jelentős energia-megtakarítás érhető el. A felújítások során a homlokzati hőszigetelésekhez szinte kizárólag polisztiroltáblákat használnak, amelyeket az ÉMI vizsgálatai alapján könnyen éghető kategóriába sorolnak.

Tüzeset során a táblákon gyorsan tud a tűz terjedni, az anyag égve csepeg, lehullik. A legtöbbször példaként felhozott, 2009-es miskolci panel-tűz kapcsán is jól látható, hogy milyen komoly veszélyforrás a nem megfelelő, nem megtervezett, nem megfelelően kivitelezett homlokzati rendszer. 2009 februárjában

Kínában a központi televízió székháza gyulladt ki és égett le nagyon rövid idő lefolyása alatt a homlokzati PS hőszigetelésen végigfutó tűz miatt, ugyanígy 2010 novemberében Sanghajban a külső oldalon elhelyezett PUR hab szigetelés okozta ötvennyolc ember halálát. (1. kép: A miskolci tüzeset 2009-ben, forrás: www.langlovagok.hu)

Nem csupán önmagában az anyag éghetőségi tulajdonságai, de a hi-

bás részletkialakítások is hozzájárulnak a komolyabb károkhoz: az ereszkialakítások, a rétegekben való tűzterjedés, a parapetkonvektor kivezetései, nyílászáró beépítések, a nem megfelelő vakolatrendszer, a tűzterjedési gátak hiánya vagy a nem megfelelő loggiakialakítások.

A tetők hőszigetelése tekintetében különös jelentőséggel bír a tűzgátak kérdése – hiszen azok a legtöbb esetben a korábbi építéskori kialakítás során még nem jelentek meg –, továbbá a függőleges és vízszintes felületek csatlakozásának kialakítása. Egy esetleges lakástűz esetén, ha a homlokzat is kigyullad, a felületfolytonos, éghető hőszigetelésről a tűz percek alatt eléri a tető éghető anyagait, ahol utána gyors, nagy felületen áthaladó, nagyon nehezen oltható tűzterjedés következik be nagymértékű füstfejlesztéssel kísérve. A tűz és füstterjedés függően a kialakítás rétegrétegeitől terjedhet az éghető anyag közvetítésével vagy a hézagokon át. Magastetők esetén további súlyosbító tényező a tetőszerkezet teherhordó részét képező faszervezet, amely sok esetben fából készült padlásfödémrel társul. Tetőtér-beépítés esetén további problémaforrást jelent a belső felületek, burkolatok kialakítása, illetve az, hogy a tetőablakra is ugyanúgy érvényesíteni kell mindazt, ami a homlokzati felületek nyílászárói közti tűzterjedésre vonatkozott. A tetők tekintetében is fontos figyelembe venni, hogy tűzvédelmi szempontból nem az egyes rétegeket külön-külön, hanem a rendszert kell egészsként kezelni.

A hibák természetesen elkerülhetők lennének, és ugyan ez nem előzné meg az esetleges tüzeseteket, de fokozná a biztonságot, és megakadályozhatná a károk szélesebb körben való megjelenését. A tervezett csomópontok tervezése, a megfelelően előkészített falfelületek, a hőszigetelő táblák megfelelő ragasztása, a dűbelezés előírás szerinti kivitelezése, a hőszigetelő táblák megfelelő védelme, például az üvegháló visszahajtása, több rétegű alkalmazása, a helyes vakolás, élvédők megfelelő alkalmazása, homlokzati és tetőszinti tűzgátak alkalmazása, bevizsgált, minősített rendszerek beépítése, a nyílások körül alkalmazott nem éghető szigetelések, légrések megszakítása megelőzhetné a komolyabb károk bekövetkezését. Azon túl, hogy csak minősített anyagok építhetők be, a rétegeknek együtt kell megfelelni a tűzállósági határértékeknek. A tetőkre sajnos még kevesebb a bevizsgált rendszer, mint a homlokzatokra, de ez nem jelenti azt, hogy a kérdés szabadabban kezelhető lenne.

Nyílászárócseré

A másik leggyakrabban előforduló energetikai korszerűsítés a nyílászárók cseréje, amely az elavulás miatt is sokszor szükségszerűvé válik, és amelyet még a műemléki épületeken is meg lehet valósítani.

Természetesen a nyílászárók esetében is fontos, hogy a rendszer működjön, és megfelelő ideig ellenálljon a tűzhatásnak. Meghatározó a tűzgátak megfelelő kialakítása, a beépítés módja, a hőszigeteléssel való kapcsolat, a rögzítések, tömitések (PUR hab) tűzvédelmi kérdései.

Külön kérdés az anyagválasztás. A tapasztalatok azt mutatják, hogy

“A Holcim Awards rámutat arra, hogy a földünk jövőjét szolgáló, építészeti és kivitelezési szempontból központi fontosságú és az új lakóhelyek kialakításához elengedhetetlen elképzelések igenis megvalósíthatók.”

Aaron Belsky, a Cincinnati Art Museum igazgatója (USA), a Holcim Awards 2012-es világversenyének zsűritagja.

4. Holcim Awards világverseny a fenntartható építészeti projektekért. 2 millió dolláros összdíjazás.

Neves műszaki egyesületek képviselői vezetik a független zsűrit a világ öt régiójában. A tervezés előrehaladott állapotában lévő projekteket értékelik a fenntartható építészeti irányelveknek megfelelően. Emellett fiatal szakemberek és diákok jövőbe mutató elképzeléseit is díjazzuk. További információk a www.holcimawards.org weboldalon.

A Holcim Awards a svájci székhelyű Holcim Foundation for Sustainable Construction kezdeményezése. A projekt támogatója a Holcim és a 70 országban, köztük Magyarországon is jelen lévő leányvállalatai. A Holcim a világ egyik vezető cement- és betongyártó vállalata.

**Új pályázati
kiírás július 1-től
www.holcimawards.org**

Holcimawards

for sustainable construction

3

4

csövek nem megfelelő csomóponti kialakítása elkerüli a hatóságok figyelmét, így az elkövetett hiba egy tényleges tüzeset keletkezéséig rejtve marad.

Jellemzően ilyen helyzet alakul ki a fűtőkorszerűsítések esetében a fűtési vezeték

az évszázadokig használt fa nyílászárókat műanyag – PVC alapú nyílászárókra – cserélik, mert energetikai szempontból megfelelő, és jóval olcsóbb, mint a fa nyílászáró. A PVC a tűzben meglehetősen gyorsan deformálódott, majd megolvadt, csepegni kezdett és mérgező gázt fejlesztett, a tűz nemcsak, hogy nem vált kirekeszthetővé – lévén nem lehetett bezárni az ablakokat és ezért bejutott az égést tápláló oxigén, hanem az anyag égése közvetlen kapcsolatot létesített a belső és a külső tér között. A nyílászárókon keresztül a tűz bejutott a lakásokba, az éghető anyagról továbbterjedt a függönyökre és belső berendezésekre, bútorokra, továbbá ellehetetlenítette a mentést is. 2007-ben London Croydon negyedében egy ilyen jellegű felújítással érintett ház porig égett, 2009-ben Camberwellben pedig hat ember halálát okozta a tüzeset. (2. kép: Camberwelli tüzeset 2009-ben, forrás: www.theguardian.com)

Még a hőszigeteléseknél tárgyalt miskolci paneltűznél is megállapítható volt, hogy a nyílászáró alkalmatlansága hozzájárult a tűzterjedéshez, még ha nem is ez volt a leghangsúlyosabb terjedést előidéző tényező. Az említett egyesült királysági példánál nem készült utólagos hőszigetelés, csak a nyílászáró cseréjével alakult ki ekkora szerencsétlenség.

A tüzesetek tanulmányozása során arra következtethetünk, hogy a tűzgátak, homlokzati tűztávolságok nagy jelentőséggel bírnak. A nem éghető anyagból való védelmi sávok kiépítése elengedhetetlenül szükséges, és minden esetben fokozott figyelmet kell fordítani az anyagválasztásra és a beépítésre, a tömítésekre, a redőnytok-kialakításokra, a megfelelő beépítési sík megválasztására, a hőszigetelés védelmére és a védelem folytonosságára a csatlakozásoknál.

Gépészeti korszerűsítések

Az energiatakarékosság növelése érdekében a legtöbb esetben az elavult rendszerek cseréje játszik fontos szerepet. A felújítás főként korszerű szabályozók beépítésére, kazáncserére, az elosztóvezetékek korszerűsítésére irányul. Ennek kiegészítéseképpen, illetve ezen felül egyre nagyobb teret nyer a napenergia felhasználása, a hőenergiát termelő napkollektor és az elektromos áram előállítására szolgáló napelem.

A tűzterjedés létrejöhet a vezeték áttörése mentén, falon vagy födémén át nem megfelelően tömített csőáttörésen az éghető csővezetékszigetelések, illetve éghető vezetékek által továbbítva a tüzet. A vezetékben szállított közeg is előidézheti a tűzterjedést a vezeték sérülésekor (például osztott kiviteli hőszivattyúban használatos hűtőközegként propánt is alkalmaznak). A legtöbb problémát az utólagos telepítések jelentik, mert a különböző szerkezeteken áthaladó vezetékek és

vezetékek cseréjénél, módosított nyomvonalon vezetésénél vagy az egyre gyakrabban alkalmazott napkollektoros rendszerek telepítésekor épített új vezetékek esetén. A fűtés átalakításokhoz és a szolár rendszerek alkalmazásához jelenleg nem szükséges engedély, azonban az energetikai pályázatokhoz már megkövetelik, hogy a kivitelezést minősített kivitelezők hajtsák végre. A kockázat így is magas, hiszen az, hogy nem szükséges az engedély, azt is jelenti, hogy ezeknek a rendszereknek a telepítése során ritkán készül a tűzvédelemmel foglalkozó előzetes vagy bármilyen kiviteli terv. (3. kép: Hiányzó tűzgátló tömítés és éghető szigetelés tűzszakaszhatár áttörésénél, forrás: saját)

Az épületszerkezeti problémákon túl a szolár rendszerek telepítése további tűzvédelmi kérdéseket is felvet. Egyrészt a tetőre telepített rendszerek miatt a potenciális villámveszély nő, másrészt a tetőn, oldalfalon elhelyezett panelek a tűzoltóság számára is akadályokat jelentenek. Telepítésüknél gyakran elkerüli a tervezők, kivitelezők figyelmét, hogy az elemek ne kerüljenek az épület megközelítését, a szellőztetést vagy a mentést tűzoltóság által szolgáló területekre. Tűzoltás esetén a tűzoltók is veszélynek vannak kitéve: megrázhathatja őket az áram, vagy sérüléseket szenvedhetnek a forró szolárvezetékéből kiáramló lúgos anyagtól. Fontos jellemzője minden szolártechnikai elemnek, hogy nem kikapcsolhatók és lezárhatók, amíg naphatásnak vannak kitéve. (4. kép: Napcellatűz lakóházon 2010-ben, forrás: Fire-FighterSafety and EmergencyResponseforSolarPower Systems, Casey C. Grant, P. E.)

Megállapítható tehát, hogy nemcsak a hővédelem folytonossága biztosítandó a korszerűsítéseknél, hanem ugyanúgy a tűzvédelem is. Mint a fentiekben is látszik, illetve ahogy a tüzesetek is példázják, az energetikai korszerűsítéseknek nagyon jelentős tűzvédelmi vonatkozásai vannak. Ezek a vonatkozások nyilván komplexebbek az előzőekben bemutatottaknál. A csomópontok és megoldások tervezhetők, a rendszerek telepítése pedig biztonságosan kivitelezhetők lennének. Megfelelő tervezéssel és kivitelezéssel valós szerencsétlenségeket, károkat előzhetünk meg, növelhetjük az emberi élet és egészség, az anyagi javak és a természeti környezet védelmét.

Pukánszky Gabriella

okl. építésmérnök
tűzvédelmi szakmérnök

Budapesten a
legkorszerűbb
építészet
képviselői

activehouse YNL
BUILDINGS THAT GIVE MORE THAN THEY TAKE

aktívház magyarországi

Fenntartható kényelem

a Nemzetközi Aktívház Szövetség konferenciája

A konferencia bemutatja a célhitűzéseket, a kényelem és aktívház összefüggéseit, a legjobb nyugat-európai és hazai példákat valamint az aktívház modell idén kidolgozott specifikációit.

ELŐADNAK A SZAKTERÜLET LEGJOBB DÁN ÉS SVÁJCI KÉPVISELŐI: Michael Christensen, Kurt Emil Eriksen, Lone Feilér, Much Untertrifaller.
(Szinchronizált fordítás biztosított.)

VALAMINT A LEGJOBB HAZAI SZAKEMBEREK: Bakos Bálint, Dr. Barcza Dániel, Dr. Biczó Imre, Ferencz Marcel, Gunther Zsolt, Dr. Ifj. Kistelegdi István, Dr. Reith András, Tornóczky Mónika

IDŐPONT: 2013. október 30. szerda

HELYSZÍN: Budapest, Kopaszi gát 1., Óböl Rendezvényház

AKKREDITÁCIÓ:

MÉK: 2,5 pont (2013/190),

MMK: 1,5 pont (07/2013/0015)

RÉSZVÉTELI DÍJ:

Előzetes regisztráció és fizetés esetén:

3 937 FT+ÁFA (5 000 FT)

I helyszíni fizetés esetén:

4724 FT+ÁFA (6 000 FT)

Részletes program és jelentkezés a WWW.TERVLAP.HU oldal, jobb szélén az „AKTÍVHÁZ KONFERENCIA” gombra kattintva.

Főtámogató:

A ház stílusához igazodva

Vér Péter építész irodájának felújításához a régi épület tömegformájának, egyéniségének megtartása mellett kontrasztként új termékeket is alkalmaztak: ilyen például a külső megjelenésében minimalista, szögletes, alumíniumborítású Internorm műanyag ablak (Az 52. oldalon Tömegformátartás címmel Vér Péter építész irodáját bemutató cikk olvasható).

Az Internorm kínálatában szinte bármilyen építészeti irányzatnak megfelelő nyílászáró megtalálható. Sok megközelítésben lehet stílusokról beszélni, az Internorm közreműködő módon kommunikálja, hogy milyen karakterű otthonoknak lehetnek harmonikusan illeszkedő szerves részeit nyílászárói.

Négy stílusirányzatnak adtak nevet:

- **Studio:**
a kompromisszumoktól mentes minimalista
- **Home Pure:**
a letisztult modern
- **Home Soft:**
klasszikus harmónia
- **Ambiente:**
az időtlen, rusztikus stílus

Olykor az igény valamiféle egyedi, stílusirányzatokon átívelő alkotás, amit egy építelő magától „nem tud összerakni”. Ilyenkor a tervező keze nyomán az ablak az épületnek inkább kihívóan meghatározó vagy érdekes ellentétet létrehozó elemévé válik. Ez utóbbira jó példa Vér Péter saját irodájába kidolgozott alkotása: korszerű üve-

Studio

Home Soft

Ambiente

gezet rendelt az ablakba, de nem volt igény például a passzívház szintű energetika előrése, ezért az ablak profilját is ennek megfelelően választotta – körülve a kiemelten jó, akár passzívházakba is alkalmas szinttel járó többletkiadást.

Az értékesítések nagyobb arányát mégis a 0,8 W/m²K vagy az alatti U_w-értékű ablakok teszik ki, ugyanis az építkezők – bár kevesebben vannak – a korábbiaknál sokkal nagyobb arányban építenek kiemelkedően energiatakaró otthonokat. Ez esetekben sem kell senkinek lemondania az igényéhez illeszkedő megjelenésről, hiszen ebben a kategóriában van csak igazán teljes kínálat: összesen 14 féle dizájnból lehet választani, ami minősítetten elér akár a passzívházakhoz is megfelelő energetikai értéket. A sok egyedi megoldás közül az egyik abban is segít, hogy mind több megrendelő megengedhesse magának az Internorm színvonalát: a rendszeremél az alumíniumburkolat egységes külső képet ad az ablakoknak, míg belül használható a természetes, de értékesebb fa, vagy akár a predíziós, olcsóbb műanyag. Az Internorm 82 év tapasztalatával, egyedülálló fejlesztésekkel és garanciális szolgáltatásokkal egyesíti a kiemelkedő használati értéket, az egyedülálló dizájnnal és az élethosszig tartó megbízható minőséggel.

Internorm

Internorm Ablak Kft.
www.internorm.hu

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

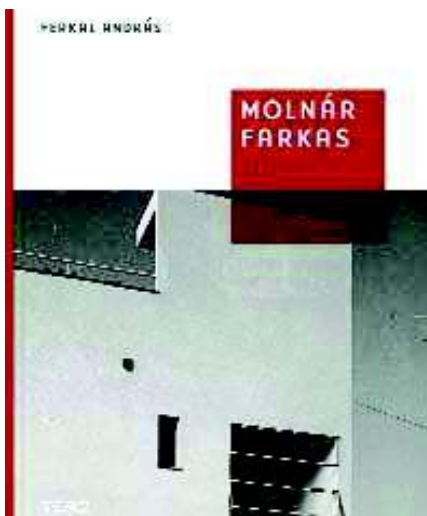

WWW.DIGITALSTAND.HU

Digitális újságok

»»» Gyorsan, kényelmesen, kedvező áron!

Ferkai András: Molnár Farkas

Az építész nagymonográfiáját a Terc adta ki, a szerző Ferkai András, 1953-ban született építész, építészettörténész, egyetemi tanár. (A fülszövegben az 1951-es születési adat téves.) Az *Előszóban* a szerző a korábbi kiadványokat, mint előzményeket veszi sorra: Janáky István tanulmányát az 1967-es MÉSZ pályázaton, Gábor Eszter könyvét a CIAM magyar csoportjáról 1972-ben az *Architektúra* sorozatban, Mezei Ottó 1981-es kötetét *A Bauhaus magyar vonatkozásairól*, majd Molnár Farkasról szóló 1987-es könyvét az *Architektúra* sorozatban, egy filmet 2000-ból *A Bauhaustól a Szentföldig: Molnár Farkas* címen, amelyet Madzin Attila és Vámos Dominika készített, végül 2010-ben Bajkay Éva szerkesztette pécsi Pro Pannonia Kiadó könyvét.

Molnár Farkas 1897-ben Ferenc néven született Pécsen. Tanulmányait Pécsen és Budapesten végezte. Először a képzőművészettel jegyezte el magát. *A Megfagyott Muzsikusz* című folyóirat számára grafikákat, a Pécsi Művészeti Körnek olajfestményeket készített. Harmadév után műegyetemi tanulmányai megszakadtak. Barátjával Olaszországba ment festői tanulmányútra. Jelentkezett a Bauhausba, és 1921–1925 között az iskola hallgatója volt. Molnárnak a Bauhausban készített grafikái közül a *Füű légi játékszerrel* című hidegtűalkotás emelkedik ki 1923-ból. 1923 nyarán Molnár elvállalta a Haus am Horn kiállítási épület bentlakásos gondnoki feladatát. Vörös kockaház tervét tízszer tízszer tíz méterre 1922 novemberében dolgozta ki – állapítja meg Ferkai. 1922/23-tól a

Gropius-Meyer iroda munkatársa volt. A Bauhaus (nem létező) építészeti osztályának „egyetlen inasa” – Forbárh Alfréd nevezte így Molnár Farkast.

Miután 1925-ben visszaért a Bauhausból Budapestre, folytatta tanulmányait a Műegyetemen. Kezdetben mozgásművészettel, festményekkel, könyvborítók készítésével foglalkozott. Sorházterveket és családi ház terveket dolgozott ki hatszor hatos kockaméretre. A családi házakat erőteljesen színezte. 1929. október 5-én Molnár Farkas megnősült, a pécsi Herrfurth Hedviget vette nőül. Első saját lakásul a gellérthegyi Delej-villa alagsori szintjét alakította ki. Breuer Marcel csőbutorokkal és saját tervezésű szekrényekkel rendezte be. Molnár a tizenkét évvel idősebb Ligeti Pál tervezőirodájában dolgozott, amíg építész oklevélének megszerzése után, 1930. szeptember

1

19-én megkapta kamarai felvételét, és önállósította magát. Több épületet tervezett Ligetivel: a Delej-villát, az Angyal-házat és a Napraforgó utcába egy kétszintes családi házat. 1931-ben már önállóan tervezte a Kavics utcai villát Gróf József bútortervező számára. „A jó épület átlátszó tárgy a szó átvitt értelmében, kívülről érezzük belső beosztását, belülről külső formáját” – vallotta. A Lejtő utca 2/a Dálnoki-Kováts-villa az 1933-as Milánói Triennálé díjának köszönhetően Molnár legismertebb, nemzetközi szinten publikált alkotása lett. Az első, igazán kiforrott mű.

1933-ban a Lotz Károly utcai négylakásos társasház utcai felső két emeletén építette meg végleges lakásukat. A két szintet csigalépcső kötötte össze. Molnár legtöbbet reprodukált munkája, méltán élvez műemléki védeltséget. Molnár társult Fischer Józseffel és Breuer Marcellel, de együttműködésük rövid életű volt. A BNV 1935. évi pavilonjaira kiírt pályázatot ezer pengős díjjal ők nyerték, de

az egységes koncepció csak részben valósult meg az építető szervezetek hátráltató döntései következtében. A Pestújhelyi Kórház személyzeti épületét Fischer Józseffel közösen tervezte. A flexibilis térrel, mely két-három-négy toloajttal jön létre, többszörösen foglalkozott. Lotz Károly utcai lakásában a nap-pali fekete toloajtaja és a Pasaréti úti társasházhoz tartozó Bajai-villa kör alakú, elforgatható tárcsája egy-egy példa erre.

2

A földszinten oszlopos tornác (részben lábakra állított) kétemeletes Tyroler-ház a Harangvirág utcában, sávablakokkal, tetőtérrel Le Corbusier munkásságához közelít. A Mese utcai villa íves alaprajzával, szalagablak-sorával és függőleges hullámeternit burkolatával előzmény és következmény nélküli épület Molnár ouvre-jében. Molnár érdeklődése az 1930-as évek közepén az országtervezés, tájtervezés irányába mozdult.

Molnár sokáig vágyott egy nagyobb középület tervezésére, amit végül a Szentföld-templom megbízással kapott meg Majsai János Mór ferencendi szerzetes, szentföldi biztos révén. A Hűvösvölgyben egy ovális vasbeton kupolával fedett tér köré szervezte a szent helyek másolatait, húsz kápolnát. 1938 tavaszán alkalmá volt Palesztinába, a helyszínre utazni a felmérések elkészítésére. „Torzóban maradt főmű vagy a meghasonlás szimbóluma?” – teszi fel a kérdést a szerző, s nem tud válaszolni. Az 1940-es évekből származó családi és társasház tervei már nem mutatnak kiemelkedő kvalitást. Molnár Farkast Budapest ostromakor Lotz Károly utcai lakásukban aknátalát érte, és 1945. január 11-én meghalt.

Timon Kálmán

1. Az Iparcsarnok előtti tér pavilonjai az 1935. évi BNV-n. MÉM
2. Dálnoki-Kováts-ház déli homlokzata.

Építész Tervezői Napok

Továbbképzés és konferenciasorozat a BME Épületszerkezettani Tanszéke és a közös szervezésében. MÉK 2 pont (2013/4), MMK: 2 pont (01/2013/0053)

A konferenciasorozat szakmai védnöke:

dr. Becker Gábor egyetemi tanár (BME), az Építészmérnöki Kar Épületszerkezettani Tanszékének vezetője

A sorozat szakmai szervezője és levezetője:

Horváth Sándor, Pataky Rita, Takács Lajos Gábor, Dobszay Gergely

Helyszín:

Bara Hotel konferenciaközpontja (Budapest, XI. Hegyalja út 34-36.)

Tervezett előadók:

Becker Gábor, Horváth Sándor, Pataky Rita, Ferenczy Sándor, Kovács Károly, Orbán József, Kakasy László, Bakonyi Dániel, Laczkovics János, Takács Lajos Gábor, Szikra Csaba, Kulcsár Béla, Bánky Tamás, Geier Péter, Dobszay Gergely, Reisch Richárd, Reis Frigyes, Reith András

Időpontok és témák:

március 21. Nanotechnológiák, új fejlesztések az építésben

május 9. Felújítások épületszerkezet-tana és energetikája

június 6. Tervezői felelősség a tűzvédelemben

szeptember 19. Formai és felületi kihívások az épületburok tervezésében

Rendkívüli tervezői nap

október 17. A Baumit Life bemutatja: Színek az építészetben

Nemzetközi és hazai **színezési** trendek. **Színtervezés, engedélyeztetés, épületszerkezetek, összefüggések.** A legjobb hazai **példák** bemutatása

Figyelem! Rendkívüli helyszín: Angyalföldi József Attila Művelődési Központ, 1131 Budapest, József Attila tér 4.

november 7. **Komfort, fénykomfort, transzparencia, napenergia**

Nyílászárók, üvegfalak, klímahomlokzatok, fej feletti üvegezések, felülvilágítók, passzív napenergia-hasznosítás, napvédelem, fóliák, árnyékolástechnika, külső-belső árnyékolók.

(A programváltoztatás jogát fenntartjuk)

Részvételi díj:

2362 Ft + áfa (3000 Ft) alkalom. Az ár tartalmazza az ebédet és a kávészüneti frissítőt, valamint minden résztvevő bruttó 2000 Ft értékben visszatérítést kap a tervlap.hu rendszerben.

A b s t r a c t s

EU SOURCED

16

SALESIANUM ARCHBISHOPRIC TOURISM CENTRE – VESZPRÉM – HUNGARY

by ZSOLT KOVÁCS and JANA BERÁKOVÁ

The preservation of sacred buildings has recently seen many examples that employ austere, fashionable, minimalist styling. This project demonstrates a direct response to heritage protection, in-depth research of restoration technologies coupled with sustainable development.

THE WISE GIRL AND THE PHANTOM

24

OPERA RESTAURANT – PARIS – FRANCE by ODILE DECO

How does one change a building without touching it, altering its fabric or historical relevance? One does not unless the intervention takes on the form of a phantom. Technical knowledge is applied to insert a new space within a space avoiding apparent visual contact requiring a minimum of physical connection. The works do not adhere to a specific style, therefore gain character by choice of materials, colour and technique.

WAREHOUSE GOES WHITE

28

ABC MUSEUM OF DRAWING AND ILLUSTRATION – MADRID – SPAIN

by ARANGUREN & GALLEGOS ARQUITECTOS

A former brewery is transformed into a gallery. A new atrium space has been created between this and the neighbouring, monumental barracks, building. The massing of the original buildings is left intact, for historical reasons, allowing for the "all white" intervention to occupy the gap between. This is directly undertaken using steel and glass panels and varied geometry to create a sense of light and pattern.

RURAL TOURISM IN DESIGNER ROBES

32

CASA RURAL EL COBIJO – SAN VICENTE DE LA SONSIERRA – SPAIN

by BLUR ARQUITECTURA

With a limited budget and highly restrictive regulations for protection of monuments this sixteenth century building has been awarded a new lease of life as a low cost tourist destination. Innovation in use of standard products has helped create this, including the use of flexbrick netting, thin bricks suspended from wires. Although modern in technique this creates a nonintrusive solution.

RUSTY BOX

36

MUSEUM and ARCHIVE – ESSEN – GERMANY

by AHLBRECHT FELIX SCHEIDT KASPRUSCH ARCHITECTS

A Corten box was chosen to represent the German steel manufacturing regions new museum and archive building as part of the reconstruction of the Luisen School used as a library. This provides a facility that can maintain stable interior climate control needed to store archives dating back as far as the 13th century.

BEFORE EPILOGUE

38

TEA HOUSE – ORFALU – HUNGARY by GÁBOR U. NAGY

Regionalism is explored in the redevelopment of this building as a tool for retaining historical integrity, minimal variation of existing fabric, whilst allowing for the intervention of the modern. Materials used also reflect the local culture for forestry management and environmental awareness.

SUMMER HOUSE

44

SUMMER HOUSE – BALATONSZABADI SÓSTÓ – HUNGARY by GYÖRGY PÁPAY

The romantic notion of a summer house is addressed in this project, reworking existing ideas, log cabin, gardens, swimming pool and architectural feeling. Often mistakes have been made regarding design language, but in this case care has been taken to avoid problems not just of taste but also of construction technique, creating a modern "log cabin".

RENEWAL

48

IMMANUEL REFORMED CHURCH COMMUNITY HALL – PÁPA – HUNGARY

by LÁSZLÓ MEZEI

It seems apt that "renewal" can be applied to a reformed church and community buildings. A balance has been achieved between open and closed spaces creating a group of buildings that express a sense of "all knowing". Crafted brickwork elevations and considered placement of fenestration allow for a playful use of natural light and form allowing this "renewed" development to sit well within its community.

KEEPING MASS FORM

52

HOME CONVERTED TO ARCHITECTURAL STUDIO – VESZPRÉM – HUNGARY

by PÉTER VÉR

An existing building is transformed into an architectural studio considering past function, family home, whilst projecting possible use patterns for the future. This development retains original features, stone walls for example, alongside existing vernacular massing. The modern function has also been provided for without a fixed building use being generated, allowing this building to return to residential use in the future.

TYPICAL STORY ?

56

PODMANICZKY VIGYÁZÓ PALACE REFURBISHMENT – RÁKOSKERESZTÚR – HUNGARY by GYULA CSÉFALVY

As with most buildings of this type in Hungary its history has been somewhat chaotic, including change of ownership, dereliction and fire damage. When considering a faithful refurbishment the architectural character of the exterior was retained whilst the original roof structure, lost in a fire of 1996, was not reinstated. The latter has been redeveloped to maintain the original external appearance, providing an additional lecture space and ancillary rooms.

SEVEN CENTURIES PEAK

60

CASTLE REMAINS SHELTER – REZI – HUNGARY

by BERNADETT HILD-CSORBA and MIKLÓS GERÁK

Remains of a medieval castle found in the hills above Keszthely after many years of erosion appear as blades of wall on a hill top, raising the dilemma of how to restore or preserve such a building. Does one attempt to rebuild the castle or as in this case opt for an abstract addition to the given mass providing shelter and a new sense of security to visitors.

**Az építőipar szakmai
csúcstalálkozója itt van.**

CONSTRUMA

2014. április 2-6.

**hungexpokiállítás
programod van**

**Az építőipar legnagyobb hazai szakkiállítása
- az építőipari - épületgépzési - településfejlesztési
kiállításcsokor meghatározó eleme.**

- Építőipari szinergiák a kiállítási csokron belül
- koncentrált célcsoport elérés
- 50 000 látogató - 70% szakmai látogató
- 3 szakmai + 2 nagyközönség nap
- Gazdag konferenciaprogram kreditpontokkal
- Betétkiállítások: DACH-TECH, FRONTÁL, INTER-ISOLA, CONSTRUMA KÉRI
- RENEQ: megújuló energiák szakkiállítása - kétnapos épületgépzési és megújuló energia konferenciával
- Településfejlesztés, településenergetika - szakmai konferenciával

Fgyidejű kiállítások:

Dövevény információ: www.construma.hu

Médiapartnerek:

SZÉP HÁZAK

Aranguren & Gallegos Architects iroda

José González Gallegos és María José Aranguren Lopez 1983-ban szerzett diplomát a madridi ETSAM-on, és megalapították közös irodájukat. Az építészeti és design stúdió vezetése mellett folyamatosan részt vesznek az ETSAM építészeti tervezés stúdiumaiban. 1987-ben mindketten doktori fokozatot szereztek. Nemzetközileg is ismert szakmai tevékenységüket számos publikáció, konferencia, kiállítások és díjak jelzik.

Borras, Alex

A Barcelonai Műszaki Egyetem (UPC) építőmérnöki karán kezdett, majd onnan ment át a Katalán Nemzetközi Egyetem (UIC) építész mérnöki karára és végzett 2003-ban. Az építészettel eleinte ingatlan értékbecsléssel foglalkozott. A Blur Arquitectura építész irodát 2004-ben hozta létre két társával. Két helyszínen, Barcelonában és Logronóban rendelkeznek irodával.

Cséfalvay Gyula

Europa Nostra és Pro Architectura díjas építész tervező. 1983-ban diplomázott a BME építészkarán, 1985–1992 között az Országos Műemléki Felügyelőség építészeti osztályán szerkesztő majd tervező. Ezután Egerben tervező, majd 2003–2007 között Eger MJV Főépítész. 2008–2009 között a KÖH felügyeleti igazgatója, jelenleg Egerben építész tervező.

Decq, Odile

1978-ban végzett az Ecole d'Architecture de Paris-La Villette, 1979-ben szerez várostervezési posztgraduális diplomát szerez a d'Etudes Politiques Intézetben, Párizsban, és az Építészeti Akadémia tagja lesz. 1984–86-ban az Ecole d'Architecture de Paris-La Villette tanára, közben Benoît Corneille-tel megalapítja építész irodáját. 1990-től több nemzetközi díjat nyer, köztük 1996-ban a Velencei Biennálé Arany Oroszlánját. 1993–2002 között a Ecole Spéciale d'Architecture tanára.

Burián Gergő

2008-ban szerzett diplomát a BME Építész mérnöki Karán. Tanulmányai során félévathallgatáson vett részt a Miami University-n (Oxford, Ohio, Usa) és a Norwegian University of Science and Technology-n (Trondheim, Norvégia). 2008 óta a Mérték Építészeti Stúdió Paulinyi-Reith műterem munkatársa, ahol több sikeres tervpályázat projektvezetője. 2010 óta Breeam Nemzetközi minősítő. 2011 óta a Budapesti Corvinus Egyetem mérnök-közgazdász képzés hallgatója.

Lenzér Péter DLA

1989-ben diplomázott a BME Építész mérnöki Karán. 1992–2008 között a Műegyetem Középülettervezési Tanszékének oktatója. 1993-ban alapítja a Lenzér és társa Építészeti és Mérnöki Kft.-t, melynek azóta tulajdonosa, ügyvezetője és vezető tervezője. Építészeti munkásságáért Ybl Miklós- és Pro Architectura díjjal tüntették ki.

Kóródy Anna

2011-ben végzett Hauszmann diplomadíjjal a BME Építész mérnöki Karán. MTA-OTDT Pro Scientia aranyérmes, számos hallgatói ösztöndíj nyertese (Köztársasági Ösztöndíj, OTDK I. díj, TDK Rektori Különdíj, Pro Progressio). Erasmus ösztöndíjprogram keretében Spanyolországban folytatott tanulmányokat, PhD kutatási témája a kortárs spanyol építészet.

Nyáry Erika

A BME Építész mérnöki Karán szerzett diplomát 2006-ban, és azóta Spanyolországban él. A magántervezés mellett építészeti rendezvényeket (kiállítás, konferencia, tanulmányút) szervez, és szakíróként dolgozik, illetve külföldi ingatlanfejlesztő cégek magyar projektjeit koordinálja.

Farrerons, Enric

2003-ban diplomázott a Katalán Nemzetközi Egyetem Építész mérnöki Karán (ESARQ, UIC). Erasmusos ösztöndíját kihasználta nemzetközi tapasztalatszerzésre egy amszterdami irodánál, majd katalán építészekkel működött közre. A Blur Arquitectura építész irodát 2004-ben hozta létre két társával. Két helyszínen, Barcelonában és Logronóban rendelkeznek irodával.

Gerák Miklós

Építész mérnök, tanulmányait az Ybl Miklós Műszaki Főiskolán és a Budapesti Műszaki Egyetemen végezte. Tapasztalatait 1995-től az Állami Műemlékhelyreállítási és Restaurálási Központban és a GLG Mérnöki Iroda Kft.-ben szerezte. 2002-ben a GLG Mérnöki Iroda egyik alapítója, ügyvezetője és tervezője. Több műemléki épület (vár, templom, kastély stb.) helyreállítási munkáiban tervezőtárs.

Hild Csorba Bernadett

Építész mérnök, vezető tervező, a BME Építész mérnöki Karán diplomázott 1996-ban. 2000 óta dolgozik az ÁMRK, később a KÖSZ, ma a Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központjának Műemléki Tervezési Osztályán, műemlék-helyreállítások tervezésével foglalkozik. 2006-ban Europa Nostra díjban részesült a New York Palota műemléki helyreállításáért.

Kasprusch, Frank

1965-ben született, Aachenben tanult építészet. 1993–2001 között az Assmann Salomon und Scheidt építész irodában dolgozott Berlinben, 2001-től saját irodát működtet Hermann Scheidttal. Szerkesztő tervező tanít Trierben a főiskolán. 2012-től Luxemburgban Nicole Zahnerrel is működtet egy irodát.

Pesti Monika

Okleveles építész mérnök, 1990-ben diplomázott a BME Lakóépülettervezési Tanszékén. A kilencvenes években építészeti és belsőépítészeti tervezéssel, elsősorban bankokkal, üzletekkel és lakóépületekkel foglalkozott. Kétéves németországi tartózkodás után hazatérve, 2004-től kisebb tervezői munkák mellett építészeti szakújságíróként dolgozik, számos épületbe mutató és egyéb szakcikk szerzője, 2006–2009 között az *Építőmester* szerkesztője, jelenleg a *Metszet* főszerkesztő-helyettese.

Timon Kálmán

Aranydiplomás építész mérnök, független kutató, építészeti szakíró. 1965-től számos publikáció és könyv szerzője. 1992–1998 között Budapest XVIII. kerületének főépítész. 1998-tól 2002-ig a Magyar Építész Kamara kiadványainak szerkesztője. Az Amerikai Épülettervezők Intézetének (AIBD) tagja.

Mezei László

1989-ben diplomázott a Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karán. Munkássága elsősorban Pápához kötődik, ahol 1989-től folytat építész tervezői tevékenységet tervezőiroda, illetve különböző vállalkozások keretén belül. 2000–2005-ig veszprémi főépítész, majd területi főépítész, jelenleg a Pápai Építész Stúdió Kft. ügyvezetője, építészirodája mellett Várpalota főépítési teendőit is ellátja.

Pápay György

Vezető építész tervező, 1972-ben végzett a Debreceni Építőipari Felsőfokú Építőipari Technikumban. 1975-ben kiegészítő képzésen. 1994-ig a Somogyterv síófi irodájában, majd a Siótervnél dolgozik. 1994-ben alapítja meg saját irodáját Pápay Építész Kft. (korábban Pápay Építész Bt.) néven.

Perez, Octavio

Design grafikai tanulmányait követően előbb építőmérnöki szakot végzett a Barcelonai Műszaki Egyetemen (UPC), majd a Katalán Nemzetközi Egyetemen (UIC) szerzett építészmérnöki diplomát. Szakmai gyakorlatra a katalán tervezőirodákban túl macedón és holland építészeknél tett szert (ez utóbbit amszterdami Erasmusos tanulmányai során). A Blur Arquitectura építészirodát 2004-ben hozta létre két társával. Két helyszínen, Barcelonában és Logronóban rendelkeznek irodával.

Scheidt, Hermann

1957-ben született Duisburgban, precíziós műszerésznek tanult, majd 1987-ben végzett a Hannoveri Műszaki Egyetem Építész Karán. 1987-től különböző társtulajdonosokkal saját irodáiban dolgozik. A Német Építész Szövetségének helyettes tartományi elnöke, a szövetségi elnökség tagja. 2012-től tervezési ismereteket tanít a főiskolán Ostwestfalen-Lippében.

U. Nagy Gábor

Ybl- és Kós Károly-díjas építész, a NYME Alkalmazott Művészeti Intézet igazgatója, szakvezetője, egyetemi docens. A Vendévidéki-Őrségi kortárs építészeti első számú képviselője.

Vasáros Zsolt DLA

A Budapesti Műszaki Egyetem Építészkarán 1997-ben végzett építész, aki tanulmányai párhuzamosan az ELTE BTK Egyiptológiai Tanszékének vendéghallgatója is volt, ahol megalapozta régészeti ismereteit. Ezt követően számos külföldi ösztöndíjat nyert el, mely révén Ausztriában, Hollandiában, Németországban, Jordániában, Szíriában és Egyiptomban tanult és kutatott. 2005-ben a BME-n szerzett DLA-fokozatot *Architektúra/Archeológia* című értekezésével. A BME oktatási és nemzetközi dékánhelyettese, egyetemi docens.

Vér Péter

Építész. 1995-ben diplomázott a BME Középülettervezési Tanszékén.

2001-ig több budapesti irodában dolgozott, majd Balatonfűredre költözött, és megalapította saját cégét, az Archi-made Bt.-t. 2003-tól vezető tervező. 2006-tól Peresztegi Gáborral közösen vezetik Veszprémben az A211 Építészirodát.

Virág Csaba

Kétszeres Ybl-díjas építész, 1956-ban diplomázott a BME Építészmérnöki Karán, Weichinger Károlynál. 1957–1962 között tanársegéd a Középülettervezési Tanszéken, majd az Iparterv építésze. 1972–1994 között a Lakóterv vezető építésze. 1994-ben Virág Csaba & Z.H.J. Építésziroda Kft. néven alapított építészirodát, közben a BME Építéstörténeti és Elméleti Intézetben 1991-ig korrektor. 1974-től egyetemi docens, 1989-től egyetemi tanár.

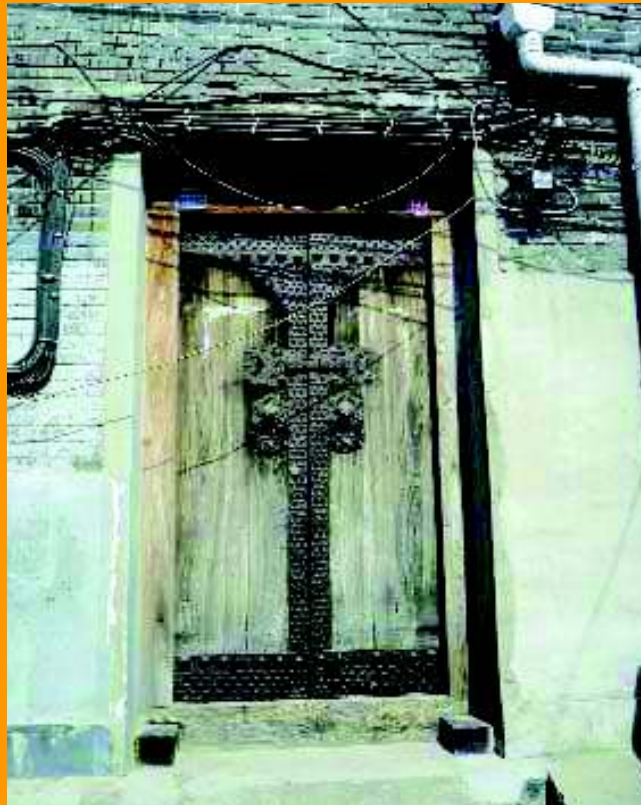
Vukoszávyev Zorán

1996-ban diplomázott a BME Építészmérnöki Karán a Középülettervezési Tanszéken. Diplomadíjas, MTA-OTDT Pro Scientia aranyérmes, Magyar Állami Eötvös ösztöndíjas, MTA Bolyai ösztöndíjas. 2003-ban PhD-fokozatot szerzett. Egyetemi docens a BME Építéstörténeti és Műemléki Tanszéken. Számos magyar és nemzetközi konferencia előadója (Bangkok, Ourense, Washington, Kielce, Velence), építészeti szakíró. *A Kortárs holland építészeti* című könyv szerzője, a *Új evangélikus templomok* társszerkesztője, a *Kortárs portugál építészeti* társszerzője.

Wesselényi-Garay Andor

1994-ben diplomázott diplomadíjjal a BME Építészmérnöki Karán. 1995-ben saját építészirodát alapított Osváth Gáborral Gyár, majd 2001-ben önálló irodát W-G-A Psychodesign néven. 2000-tól az *Alaprajz*, 2010-től a *Metszet* folyóirat külsős munkatársa, illetve tanácsadó testületének tagja, 2002-től az *Atrium* magazin építészeti főmunkatársa, 2006-tól pedig vezető szerkesztője volt. Közel háromszáz építészeti tárgyú cikk, esszé, kritika és tanulmány szerzője, a 2010-es Velencei Biennálé magyar kiállításának egyik kurátora. 2011-ig a Debreceni Egyetem Építészmérnöki Tanszékének főiskolai docense. Jelenleg a NYME-FMK Alkalmazott Művészeti Intézet egyetemi docense Sopronban.

„Kína a világ legősibb folyamatos civilizációja, amely már az ókorban önálló kulturális egységet alkotott, és igen fejlettnek számított.”
wikipedia.org

„Amikor az égalattiban mindenki felismeri a szépről, hogy szép, akkor megjelenik a rút is. Amikor mindenki felismeri a jóról, hogy jó, akkor megjelenik a rossz is.”
Lao-Ce

„Kínában az építészet is meghatározó művészeti ág. A művészet ezen ágának a legszebb alkotásai a pagodák.”
wikipedia.org

„...ősi – láthatatlan – minták és struktúrák erejének köszönhető a kínai civilizáció példátlan tartóssága. E folyamatosság nincs kötve a tárgyi környezethez, fennmaradásának biztosítója a több évezredes szellemi hagyomány, kötelékrendszer, társadalmi szövődék.”
Salát Gergely

„A kínai építészet a világon az egyetlen, faszerezeten alapuló struktúra. Ez a kínaiak etikai, szépművészeti és értékrendszerének mély megtestesülése a természet által.”

Kínai Nemzetközi Rádió

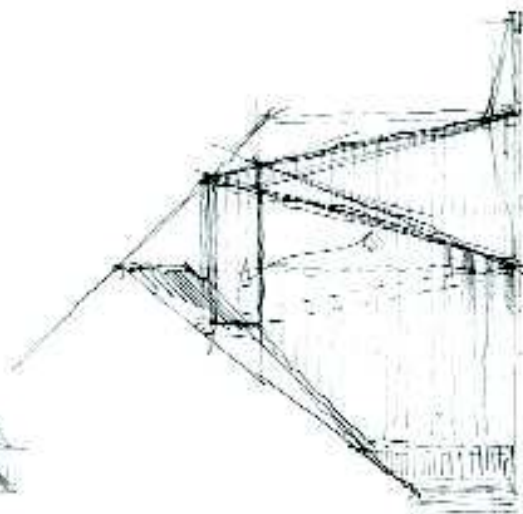
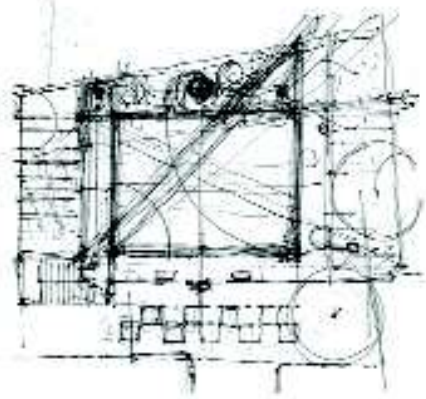
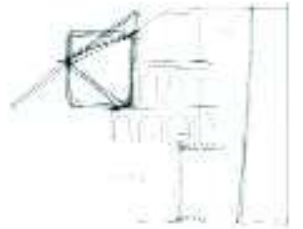
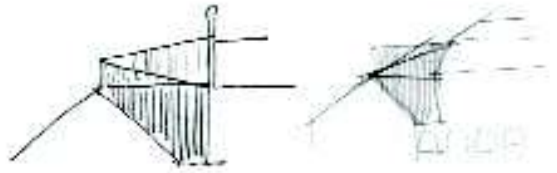

Fotó és gyűjtés: Tatai Mária
Gonosz idézetek: Csépe

www.archmaaik.com

arch.

FRISOMAT®

Innovators in steel buildings

**KÖNNYED TERVEZÉS,
ACÉLOS MEGVALÓSÍTÁS**

ACÉLCSARNOKOK

A **Frisomat evolúció** egyes állomásait jelentő csarnoktípusok, **épületrendszerek** mára több mint **200 lehetséges standard méretben egyszerre elérhetőek**. Az elmúlt 30 év megrendelői igényekre alapozott fejlesztéseinek eredménye.

A fő szerkezeti elemeket figyelembe véve is eldönthetjük, hogy az **egyszerűbb** – Omega, Ypsilon és Delta -, vagy a **komolyabb megrendelői igényeket kielégítő** emelt szintű műszaki megoldásokat felsorakoztató csarnokok – az Astra, Astrigma, Ceptra és Sigma – vagy azok lapostetős változatai – a Flatro és Flatrigma - közül választjuk ki azt, amely egy egyedi csarnok alapját fogja képezni.

A végeredmény: könnyed, stabil, gyors és környezetkímélő, egyedi Frisomat acélcsarnok.

FRISOMAT Kft. Siótok, 84/ 323 - 333; info@frisomat.hu
A részletekről érdeklődjön irodánkban!

www.frisomat.hu

FELÜLMÚLJUK ELVÁRÁSAIT

*Folyamatos fejlesztés az energia-
takarékoság jegyében*

- **HIPOR™** KOMPRESSZOR TECHNOLÓGIA
- **AKTÍV** HÜTŐKÖZEG TÖLTET ILLESZTÉS
- **VÁLTOZTATHATÓ** HÜTŐKÖZEG JÁRATSZÁMÚ HŐCSERÉLŐ
- **INTELLIGENS** OLAJ CIRCULÁCIÓ

Valódi vezető szerep
a fenti fejlesztésekkel

MULTI V™ TV

Az új folyamatos fejlesztés újabb és újabb megoldásokkal járul hozzá. A széria nem szűnő fejlesztéseknek köszönhetően csökkenthetők az energia-vesztések. LG megalkotta a változó hűtőközeg áramú rendszerek új modelljét.